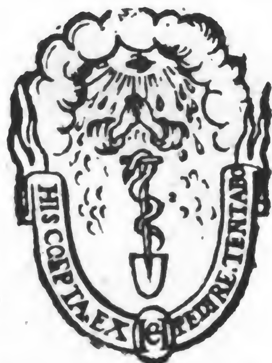
HERRAUD
och
BOSA
SAG
Med en ny vttolkn
iämpte
Gambla Götska
Förfärdigat
af
OLAO VERE

Tryckt i Vpsala af Henrich Cu
med Kongl. Privilegio.

Kongl: Mtz: samt Sweriges Rijkes
Högtbetrodde Man/ Råd och
Rijkz Canceller,

Högwålborne Herre/
H. MAGNUS GABRIEL
DE LA GARDIE

Grefwe till Leckö/ Arensborg och
Pernau/ Friherre till Ekholmen/ Herre till Hapsal/ Höyentorp/ Magnu/
Hof och Wenegarn/ Lagman öfwer
Westergötland och Daal/ sampt
Upsala Academiæ Canceller,

Nådige Herre.

Må ting äre the/ som efter sitt rätta wärde blifwa skattade: vthan fast mehr efter thens tyckie/ som them åtrår eller wanwårdar. Thår af kommer thet/ att monge ting som i sigh sielfwe äre gode/ och til thet almänne lefwernes tarfwor nyttige/ aktas föga/

ga/ eller intet: twert emoot/ thet en ringa kan nyttia/ och hafwer ofta intet mera thär af/ än bara omaket och bekymbret til at gömmat och förwarat/ thet håller han för sin dyrebaraste ägendom. Hwilket är itt märke til wårt förstånds ofulkommelighet. Wij ärom sielfwe fåfängelige; sådant är och alt thet wij åflas medh: sa at wij som oftast ombytom wår mening och omdöme vthi en saak; efter ty som thet vtwärtes skenet gifver oß then eller then tankan. Thärtilmedh leker oß måståndels en nyfikenhet i hugen/ at wij älskom och åstundom itt dageligit omskifte vthi alt thet wij hafwom för händer. Maste thet doch så heeta/ at tijden och åhren förandra alt. Tijden gör thet/ at thet som förr hafwer stådt i fägring och blomma/ thet är nu försvunnit/ och intet mehr til: tijden nåuer thet/ at thet som itt raas i Verlden war herligit och braskande/ thet är så förkommit at man nappast hafwer kunnat behålla ryck tet thär af. The stora Konunga-wälden och herskaper i Verlden äre alle sin koos/ och andra i theras ställe vpkomne: och inthet är nu i thet skick som förr warit hafwer. Thetta/ såsom wij/ gör tijden/ och theß ostadighet. Thet är sant/ at tijden kommer och går sin koos: lijka så the ting som i tijden äre/ the äre och förgängelige: doch skeer icke alt af tijden: thet kommer en stor del wår wanart och okynne til som mißbrukom

tij-

tijden / och the ting som i tijden åra. The efter-kommande tyckia altijd thet ringa wara som the för sigh finna; och mena sigh alting betre förstå; och märkeligare saker vträtta kunna/ än theras förfäder giort hafwa: hålla och mera theraf/ och wärdera thet högre; fast thet tyder intet vp thär emot. Thär af äre the förra tijdars handlingar och bedrifter komne i förakt och glömska; thär medh äre the gamble och alwarsamme seder aflagde: på thet wijset är thet märkeliga wåra förfäders tungomål ödeslagt. Och hafwer thenna wanwyrdnat dragit itt mörker öfwer alla gambla saker: så at man nu måchta lijtet weet theraf: bekymbrar sig icke heller therom; vthan gapar heller efter thet som nytt är. Förthenskull är thet så ringa och fattigt som wij hafwom quar/ af wåra förfäders stora och märkeliga gärningar: emådan störstadelen af thet/ som i förtijden thär om kan wara sammansatt/ efterkommandom til rättelse/ thet är antingen aldeles omkommit; eller ligger här och thär i mörkret nidergrafwit. Och såsom E. Grefl. Excell. hafwer hållit thet wara fädernes-landet til heder och prydnat/ at man vthi the gamble tijdars aflefwor efter säge och ransakade/ om icke thär ibland noget skulle finnas som wärt wore at skura rosten af/ och kommat i liuset igen: hafwer iag thenna gången/ Herrödс och Bosas Saga framdragit/

git / tryckia låtit / och E. Grefl. Excell. dedicerat. Om Herrödd förmäler Ioh. Magnus och Saxo nogot lijtet / efter han är i Konungatalet / månn om Bose intet: wore och / kan ske / mera om them at såya / ån thenna sagan inneholler / thår man hade flere skrifter at tilgå. Kan och them som thenna sagan låsa / och icke så kunnige åre på thet skick i hedendomen warit hafwer / somt synas otroligit / och allenast til widundran eller skåmt sammandiktat. Sosom huru Harek och Busla kunde förwånda sig i åtskillige diurs hamn och skapnad / och annat thy likt mer. Månn man måste besinna hwad grufwelig troldom hår hafwer wankat i hedendomen / at man intet hafwer hållit sållsamt eller vndrat vppå / thår nogon hafwer giort sig osynlig / eller förwånt sig vthi en annan hamn. Sådane kallades hamhleypa / thet åre the som löpa vthur then ena skapnaden i then andra. Jagh will intet tala om hwad Snorre Sturleson skrifwer om Oden; eller hwad Thorsteins saga förmåler om Kol kroppenbak och Dys hamhleypa; eller flere andre om slijkt. Man låse och besinne the store tekn / som the Egyptiske trollkarlar hafwa vthi Kong Pharaos åsyn giort / til at förringa och försmåda the vnderwerk som Moses efter Gudz befalning giorde. The Latiniske Skalder Virgilius, Ovidius, Horatius, Tibullus, och andre / betyga nog-

sampt

sampt i sina wissor then stora kraft the hafwa trodt wara uthi trollkonsten. Så at thenne Saga therföre ey må hållas för osann / thär hon nogot om sådant förtälier. Thetta är märkeligit i Sagen/ at the som hafwa satt sin lijt på denna faners konsten/ äre alla illa omkomne. och the som hafwa drijstat på sin dygd/och mandom äre blefne beholdne. Thetta / jämpte hwad meer/ som hafwer synts wärdt wara at tagas i akt / hafwer iag anteknat wid endan på sagan efter ty som thetta lilla ämne hafwer kunnat gifwa anledning til: ödmiukeligen förmodandes/ att såsom E. Grefl. Excellenz altijd tilförna hafwer bewijst mig en serdeles ynnest/ E. Gr. Excell: warder och så thetta ringa/ doch welmente/ taksamheets teknet gunsteligen vptagandes. Hwar med E. Grefl. Excell. iag uthi Gudz nådige beskydd ödmiukeligen befaller/ och föblifwer.

E. Grefl. Excell.

Upsala
den 5. Iulii.
Åhr 1666.

ödmiukeste tiänare

OLAUS VERELIUS

Hier biriaz Saugu Herrauds oc Bosa, þeirra fostbrædra.

CAP. I.

SAga þessi hefst ecki af lokleisu þeirri, sem kater menn skraukua sier til skiemtunar oc gamans: helldr sañar hun sig sialf med riettu ættartali, oc fornum ordz quidum, er menn hafa idugliga af þessum hlutum, sem i þessu æfintyri eru skrifader.

Hringr hefr Kongr heitid, han ried fyrir Eistra-Gautlandi; han var son Gauta Kongs, sonar Odins, er Kongur var yfir Suidþiod, oc kom utan af Asia: oc frægastar Konga-ætter eru frakomnar, hier à Nordrlondum. Þessi Hringr Kongr var brodr Gautreks hins milda ad fauderne, en moderne atte hann miklu gofugligra. Hringr Kongr atti Silgiu, dotter Savara

Her begynnes Herrœds och Bosas Saga/ som wore twå fosterbröder.

CAP. I.

THenne saga hafwer icke sitt ursprung af nogon fåfängia/ som man til lust och skeimtan saman dikta plågar. utan fast helder sañar hon sigh siälf med itt richtigt slecht-registher/ och gamble ordspråk som man tjdeligen bruka plågar/ af the håndelser/ som i thetta åfwentyr åro beskrefne.

J Östergötland hafwer en Konung regerat/ som het Ring; han war Kong Göthes son/ och Odins sonason/ som war Konung i Swerige/ oc kom utan ifrån Asia; af hwilken the nampnkunnigaste Konungaslächterne/ här i Norlandē/ hafwa sitt ursprung. Thenne Konung Ring war K. Götriks dens mildas broder/ på fådernet/ månn möderne hade han mycket förnämligare. Konung Ring ha-

Iarls af Smalondum: hun var frid oc vel skapifarin. Brœdur hennar voro þeir Dagfari, oc Nattfari: þeir voro hirdmenn Harallds Kongs Hillditannar, er þà ried fyrir Danmork oc mestum hlut Nordurlanda. Hringur Kongr oc þau Silgia attu ein son þan'er Herraudr hiet: han var mikill vexti, oc frijdr synum, sterkr ad afli, oc vel ad iþrottum buin; so ad faer mattu vid han iafnast. han var vinsæll af ollum monnum; eñ ecki hafdi han a'triki af fandr sinum: enn olli þui þad, ad Kongr atti annan son i æsku, er Siodr hiet, oc var frilluborin: oc unni Kongr honum meiri, oc fieck honum lien mikid, oc uar han radgiafi K. oc tok saman skatta oc landskilldder, oc var fyrir ollum inteckrum oc utlatum. Oc þotti flestum han *frekur i heimtum, enn fastr i launum.* Enn hollr var han Kongi si-

hade till hustru Silgia / Sevara Jarls dotter i Småland: hon war dänelig och af itt åhrligit sinne. Hennes bröder / Dagfare och Nattfare lefde uti Kong Harallds Hildetans hof / som tå rådde öfwer Danmark / och en stor del af Norlanden. Konung Ring och Silgia åtte en son som kallades Herröd / han var stor til wäxt denelig / starcker och till alla konster wel fallin / så at få wore hans likmningar therutl. Af allom war han älskad och afhållen; doch icke mycket af sin fader: Och wälte thet / at Kongen / uti sin ungdom / hade aflat en frilleson som het Siod / hwilken han mycket mehra älskade / och gaf stort lån / och war han hans hemlige Råd / och upbar skatten och lands skylderna. Och tycktes han allom wara skarpr och snål til at fodra in / och karger til at gifua ut och betala: doch var han sinum Konung

num, oc villdi hans jafnan fullnasta. Oc herst af þui iafnan malshattur sa, af hans nafni, ad sà sie odrum siodfelldur kalladur, sem hans vill mesta i hagsemi, oc geimir best. Siodur samdi til þess peninga þa er sijdar voro kallader fiesiodar, ad geima i silfur þad er tekid var i landskillder Kongs: Enn þad sem han tok meira, enn tilstod, þà giorde han þar af sma punga, oc kalladi han þà slægpunga; oc umvendi han þui til kostnadar: enn landskilldum var obriàlad, oc samanhalldid. Ecki var Siodur þocka sæll af monnum: enn Kongur unni honum mikid, oc liet han eirn ollu ràda.

CAP. II

MAdur er nefndr þuari, er var kalladr Brinþuari, han bio skãt frà Kons setri: han hafdi verit vikingr mikill oc hernadar madr, til allra

nung hull och trogen / och såg alltijd på hans bästa. Af hans nampn är thet orda sättet kommit, at den kallas ens añars siedsellder / thet är pungsyllare / som hans gagn och fördel med flijt söker. Steder lagade ihop peninga gömslor/ som af hans nampn kallades fesioder (peninga-pungar) att förwara Konungens skat uti: Och af thet han tog mehra än han hade rät till at kråsta/ upfylte han små pungar med och kallade them slågpungar/ thet är sådane som man med list och slughet upfyller; oc ther med uppehölt han Konungens bord Män skattē var oförminskad samman hollen. Af gemene man hade Steder ingen yñest; män Konungen älskade honõ myckett/ och låt honom ensam alt råda.

CAP. II.

Thet war en man som het Tvari/ och kallades Brintvari/han bodde icke longt från Kõgens gård: han hade warit utisin ungdõ en arg siöman/i strijd och

i þrotta à firre æfi sinni. Oc þà ed han var i her nadi, mætti han Skialld-mær eirni er Brinhilldur hiet. Hun var dotter Agnars Iarls ur Noatu num. Þau baurdust, oc barust sar à Brinhilldi, þar til hun var ovig: tok þuari hana þà til sig, oc mikin fiarhlut med henni: han liet græda hana ad heilo; oc var hun þa hnitr oc braumlud, var hun þui kaullud Brinhilldr Baga. Þuari giordi brudkaup til hennar: oc sat hun à brudbeck med hialmi oc briniu, oc ollum herklædum, oc þo urdu astir godar med þeim, oc lagdi þà þuari af hernad sin, oc settist i bu. Þau attu tuo sonu: hiet Smidur hin elldri; han var ey mikill vexti enn manna frijdastr oc slingastr vid allar i þrotter, oc suo hagr, ad han lagdi alt à giorva hond, þad med hondum ur iarni matti smida. Bosi hiet annar son þeirra, oc var

alla andra konster wel förfarin. Och mädan han ofwade siökrig/mötte han en Sköldmö / som het Brinhilldur: Hon war Agnar Jarls dotter i Noatuna. The slogos af wrede och blef Brinhilldur så sargat at hon wart owig ther af. Twari tog henne til fånga/ och myncket rof ther til; han låt läkia henne: doch war hon knuglot errot och knylot / och kallades ther af Brinhilldur Baga / thet är af ärr och skråmor samanwuxen. Tuari giorde bröllop med henne/och sat hon i brude bånck med Hiälm och brynia / och all krigswapn: doch war en god kärlek mällan them: Och wände Twari igen at fara i hernad/ och satte sig i boo. The åtte twä söner: Smider het then eldre; han war icke stor til wäxt/ män myncket wacker och wäl skapad/sampt artigh och snäll til alla stycken / och så handaslöger / att han konstigt kunde smiida alt thet som af iärn warder arbetat. Then yngre

miklll ad vexti, oc ster kur ad afli, dock litadur, oc ecki miog frijdr, oc var lijkur modur sinni ad skaplynde: katur var han oc kieskimall, oc þràfylgin, þad han tok upp; oc ofvijfin, eñ ecki fyrirleitin; oc hræddist aungvan man, oc hirti ecki huor i hlut atti: en trur oc vinfastur, oc uñi modur hans honum mikid, oc var han kiendur vid hana, oc kalladur Bauga Bosi.

CAP. III.

BVsla hiet kerling, hun hafdi verit frilla þuara kalls: hon fostradi sona hans, oc kunni mart i taufrum. Smidur var henni epturlatur, oc nam han margt ad henne: hun baud Bosa ad kenna honum galldur; enn han sagdist villda ad þad væri ecki skrifad i æfi saugu sina, ad hann inni nokurn hlut med gaulldrum. þan

theras son het Bose; han war stor til wäxt och starcker: swarthnader och icke mycket wacker/och war sin moder lijk til sinnes. Doch war han lustig och skemtachtig/ och enträgen i thet han tog sig före; och bytte icke lätteligen sit siñe/icke heller betänkte han stort förut hwad ske måtte; och bar icke reddhoga för nogon man/eho then oc wore han hade att nappas med men trogen oc redelig war han emot sina wenner / oc älskade hans Moder honom mycket/ och kallades han efter heñe Böge Bose.

CAP. III.

Busla het en kerling/hon hade warit Twares frilla / och ammade upp hans söner/och war hon en arg trollkona: Smider war henne lydig/ oc lärde af henne många konster. Hon bödh och till att lära Bose trolldom. Men sadhe han thet will jag icke/ att uti mitt lefwernes historia skal bliswa upskrifwit / at iag nog n ting sk[illegible] hafwa med trolldom uträttat/ thet som bör

sem honum skildi til kall-
mensku telia Miog var-
nærri um alldur þeirra
Herrauds oc Bosa ; oc
var vingott med þeim :
oc var Bosi iafnan i hans
gardi , oc logdu þeir lag
sitt saman. Siodr van-
dadi þim þad , ad Her-
raudur gaf Bosa klædi af
sier : þui hans voru iaf-
nan sundur rifin. Bosi
þotti hardleikin, þà han
var i leikum ; enda hauf-
du flester aufundar þotta
à honum , vegna hans
kallmensku : þo þordi
eingin sig upp ad bera ,
vegna Herrauds ; þui
han mælti alt epter Bosa.
Enn Siodr beiddi Kongs
menn ad vinna han ur
leik : enn þeir *toku ecki*
gull vid grioti. þui Bosi
sà ætlan þeirra, ocbar sig
opt karlmanliga ad , oc
hirti ey um þo à haurdu
kiendi. þad var eitt siñ;
ad hirdmeñ hofdu sopp-
leik , oc lieku med kappi
miklu ; oc giordu þà enn
leik til Bosa. Enn han

mig råknas til dygd och
mandom. Herröd och Bo-
se wore nästan lijka gam-
bla/ oc hade en stor wen-
skap sig emällan/ och war
Bose altijd i Kongens
gård/ och hade thesse lag
til samans. Siodr förtröt
thet storligen at Herröd
tog som oftast kläden af
sig/ och gaf åth Bose ty
hās kläder wore altijd slit-
ne och sönderrifne. Bo-
se war mycket hårdleken/
når han med andra war til
leks. Och ty boro många
afund til honom för hans
krafter oc styrkia: doch tor-
de the intet duka sig up för
Herröd skull/ ty han lade
sig altijd ut för Bose.
Sioder bad hof-folket/ at
the skulle begyña en leek
med Bose så at hā skulle le-
das ther wid. Men han/ gaf
then icke gull för gråsten/
uthā betalte them rådt för
illa sudit som man plågar
sälja. Ty han såg theras
arga mening/ och höll sig
therföre thes styfware /
intet storandes fast af
leken skulle blifwa alswar.

En gång begynte the leka boll; och lekte med

tok hart i moti so haund geck ur lidi à einum K. manni: Annan dag braut han fot i odrum: Hin þ tidia dag veittust ad honum sex Kongs menn; en marger oþœigdu ho num, Slo han þà augad ur einum, med soppi num; annan felldi han sua hart, ad brotnadi à hàlz, oc dò þegar; oc aller feingu nockur òrkumsl. Hlioppu þeir þà til vopna, oc villdu drepa Bosa: Enn Herraudr stod hia honom, med þà menn sem han gat til feingid: Oc var buid vid sialfr, ad þeir mundu beriast, adr enn Kongr kom til. Enn fyrir til laugur Siods, giordi K. Bosa utlægan: enn Herraudr kom honom undan, so honom vard ecki naid. Litlu sidar liest Herraudr vilia ur landi fara, oc bidur faudur sin fà sier herskip,

hestighet/ och wände leken in på Bose: slog han tå så hårt emot bollen att händen gick ur led på en Konungens tiänare: dagen efteråth brót han foten ur led på en annan: tridie dagen satte sig sex saman mot honom och många brukade skamlig munn på honom. Slog han tå ut ögat på en med bollen; en annan slångde han öfwer ända så hårt/ at han brót halsen af sig/ och doo ginast och al lasinge the nogot leek mårke af honom/ så at the hade men teraf. Lupo the tå alla til sin wapn/ och wille dräpa honom: Menn Herröder kom honom til hiälp med the männ han kunde få i hop: war nu så wijda kommit at the skulle skifta slag sig emällan/ förr än Konungen kom ther til/ oc för Siods instyrtiande giorde han Bose landflyktig: Men Herröd skyndade honom undan/ såat the finge honom icke fast. Strax ther efter låtz Herröder wilia fara ur landet/ och bad sin fader gifwa sigh herskip/ til att för-

oc afla sier meiri frægdar, ef þes yrdi audid. Kongr bar mal þetta fyrir Siod: enn han quadz ætla ad sneidast mundi fiehirdslurnar, adr Herraudr væri heiman giòr suo honom lijkadi. Kongr sagdi ad suo mundi vera verda; hlaut Kõgr ad rada. Var nu buinn faur Herrauds med ey miklum fiekostnade: eñ Herraudr var vandr ad, oc kom þeim brædrum ecki saman. Hafdi han fim skip ur landi; oc voro oll forn oc lasin: enn vaska menn hafdi han med sier; oc sigldi han af Gautlandi, oc ætladi sudur til Danmerkur. Oc eirn dag er þeir sigldu med landi fram, i miklu vedri, stod madr à biargi, oc beiddist farz à skipi Herrauds; enn han sagdist ecki giora sier neina afkroka til hans: enn þò sagdi han far til

skaffa sig åhra och beröm/ om thet elliest wille lyckas. K. bar thetta ärendet för Siod. Jag menar swarade han/ at K. skal gripa temmeligen diupt i pungen/ förr än H. blifwer så affärdader / at han är till frids med. Thet måste enteligen så warda / sade K. oc blef thet ther wid. Lagades altså Herröds resa til/ doch icke med stor omkostnad: hwilket H. icke ringa förtröt: Och förlijktes thesse bröder icke wel. Fem skep habe han med sig ur landet / alla gambla och utnötte : doch wore ther raske oc modige månn uppå : Och seglade han från Götland / och årnade sig söder åth Danmark. En dag the seglade fram ut mz landet/oc hade starck wind stod en man upå ett bärg/ och begärade at han skulle få fölia med på H. skep. han swarade sig intet willa krokia af wägen för hans skul: doch skulle han få fölia med om han kunde nå skepet. Tå språng

rei-

þeidu, ef han näër skipinu. Þessi madr stock af biarginu, oc kom nidur i sueisina, fyrir framan styrid: oc virtist monnum þad fimtan fadma langt hlaup. Þeir kiendu þegar ad þat var Bosi, oc fagnadi Herraudr honum vel, oc sagdi han skyldi vera stafnbui à skipi sinu. Fra Danmork sigldu þeir til Saxlands, oc herjadu huar sem þeir komu: þeim var gott til fiar; oc for suo um fim sumur.

CAP. IV.

NV er þar til mals ad taka heima i Gautlandi, ad Siodr skodadi fiehirdslur faudur sins, epter þad er Herraudr var i burt farin: Voru þà tomar allar hirdslur; oc vard honom þad hid sama opt ad munni, oc sagdi: man eg þad odruvijs var i þennan siod ad lijta. Sidan biost Siodr heiman ad taka saman

han af berget / och kom nider i bakstamnen fram för styret: Oc kunde alla görligen skönia / at ter war fem ton samma longt språng. Kände the tå honō igen / at thet war Bose / och fågnade Herrödr honom wäl / oc sade at han skule bliswa stamnboe [then som sitter i stamnen / och förwarar skepet / når omtringer] på hans skep. Från Danmark seglade the til Saxland / och härtade hwar the fore fram / och fingo stort byte. Och foro the således omkring fem somrar.

CAP. IV.

HEma i Götland war thet att förtälta / att Sioder skodade sins faders skatt kamar / sedan Herröder war bort rester och woro tå alle gömslor tomma: och hade Sioder therta som ofast i munnen noch mins tag / sade han / att annorlunda stod till / när man tittade i thenna pungen. Therefter lagade han sig till att resa wt / och

lands-

landskillder faudr sins: Var han þá frekur i flestum uttektum. Han kiemur til Þuara bonda, oc beiddist þar leidangurs; enn Þuari sagdist frá-elldur herferdum, oc sagdist ey leidangur giora. Siodur sagdi hann meira leidangur eiga ad giora, enn adra menn; oc kuad han þui ollad hafa, ad Herraudr for ur lande: þui þad hefdi hlotist af Bosa: þar med beiddist han faudur bota fyri þa men, er Bosi hafdi meitt? En Þuari kuad huorn mann eiga ad abirgiast sig, ef til leiks geingi; oc kuadst ey munda filla agirndar siod hans, eda ausa ut fie sinu. Slo þa til deilu med þeim; oc þar kom, ad Siodur braut upp utibur bonda, oc tok i burt tuær gullkistur, oc mikid fie, i vopnum oc klædum, oc gersimum: þui Þuari var audigr i nog: oc skilldu þeir med litlum

kräffia saman sin faders lands skyllder: war han tå grym̄er till att fodra ut. Han kom mz thet samma til Tware bonde/ och krafde af honom Krigsgården? Tware swarade sig wara så gam̄al at han droge icke mehra i herfärd/ och ey wille han ingen krigsgård utgöra. Sioder sade att han skulle göra ut större krigsgård/ än nogan annan: ty han hade wållet att Herrödr for ur landet och thet för Bose skull. Ther till med fodrade han och mansbot/ för thē Bose hade skadat til lijfwet? Tware swarade/ at huar bör stå sitt åfwentyr/ som gånger till leks; och sade sig ey willa upfylla hans snålhetz pung: blef tå en träta them emållan/ och kom så widt/ att Sioder bröt upp hans satebur/ och tog bort twå gullkistor/ och mycket wärde i wapn/ kläder och andre kosteliga saker: Ty Tware war mycket rijk: och skilldes the med stor

kiær-

kiærleika. Kiemr Siodr nu heim med mikin fiarblut; oc sagdi Kongi frá ferdum sinum: Kongur kuad illa vera. er han hefdi rænt Þuara bonda; oc kuad honom mundi þad illa giegna. Siodr kuadst ey sakast um slikt. Nu er þad ad leigia fra Herraud oc Bosa, ad þeir buast vid ad segla heim aptr ur hernadi. þeir haufdu friett ad Siodr hafdi rænt Þuara bonda: villdi Herraudr nu forlijka Bosa vid faudr sin: Meintu þeir þad mundi aud-sokt, first huorger haufdu odru tilgiorder syndar. þeir feingu vedur stor, so skip þeirra skilldu oll, oc tyndust þau sem Herraudr hafdi heiman haft; enn hann komst med tuo i Elvarskier: enn Bosa rak til Finlandz einskipa. þar lá fyri Siodr nykomin ur austur vege, med tuo skip hafdi han keipt Kongi dyrgripi, oc annat sem med þurfti. Enn er Bosi

omwilla. Stoder kom hem med stora håfwor/och sade för Konungen om sin beställning. Thet war myckett illa sade Konungen at tu hafwer röfwat Tware bonde/ och låter tu tersöre fara illa. Thet skötter iagh litet om/sade Siod. Herröder och Bose lagade sigh nu til at segla hem ur hernad: hade the och sport att Siodr hade rånt Tware bonde: och ty mente Herröd at han skulle kuña förlijka Bose med sin fader theß lätteligare / emådan bråt och skuld fans på båda sijdor. The fingo stoor storm/så at skepen skildes åth;och the förginges alle som Herröder hade haft med sig heman ifrån: och han kom med tu skepp in i skären wid götaelf. Menn Bose wroks til Finland med ett skep. Ther låg för honom Stoder nykomen ur Ryßland/med tu skep: och hade han köpt åt Konungen många dyra saker/oc annat som wid torfte. När Bose thet fornam/ bad han sina män wäpnas/och lade om bord

visſi Þad, bad han menn ſina uopnaſt, oc lagdi til fundar vid Siod, oc ſpurdi huoriu han villdi ſuara fyri Þad han hefdi rænt Þuara faudr hans? Siodr kuad Boſa firna-diarfan, ad han þyrdi ſlijkt ad mæla, Þar ſem han uæri utlæge Kongs: oc kuad honom vel ijfer ad lata, ef han miſti ecki meira: oc kuadſt Siodr munda taka fie hans, enn heingia oc drepa Boſa fyri diorfung ſina? Boſi quad audnu med Þeim rada mundi; oc ſlo Þegar i bardaga med Þeim, oc lauk ſuo, ad Boſi vard banamadr Siods, med Þui moti, ad han hliop à skip hans, oc ſneiddi haufud af honom. Gaf han Þà grid ollum monnum; en tok ad ſier skipin, oc alt Þad ſem à var: oc Þà honom gaf byr, ſigldi han undir Gautland, oc fann Þar Herraud foſtbrodur ſin, oc ſagdi honom frá vidskiptum Þeirra Siods? Herraudr quad Þad ey

med Siod: och ſporde huru han wille ſwara ther til at han hade röfwat hans fader Tware? Siodr ſwarade att Boſe wore gruſwelliga diärf / ſom torde tala om ſådant / thär ſom han were landsflyktigh giord af Kungen/ oc måtte Tware wara glad / att han miſte icke mera. Sioder ſade ſig och ſkola taga alt thet tår funnes och låta hängia up Boſe för ſin diärfhet ſkull. Thet må ſtå till lyckan ſwarade Boſe och begyntes ſtrax itt ſlag emällan them / hwilket ſålunda lyktades / at Boſe blef Siods baneman. ty han lop in på hans ſkep / och högg hufudet af honom The med honom wore ſläpte han ſinkos/ menn ſkepen och alt thet ther å war tog han till ſig: och ſå ſnart han fick bör / ſeglade han hem till Götaland / til ſin foſterbroder Herröd / och ſade honom huru han hade ſkilts wid Siod. Herrod ſade thet monde honom intet ſtort båta til förlikningen m: Konungē een elliest

bata mundi fyrir honom um vinsælldir vid Kong; en sagdi ad Bosi skilldi heill unnid hafa: en þui forstu á min fund, so nærri mier sem þu hefur hoggvid? eg vissi, sagdi Bosi, ad mier mundi ecki tia, ad fordast þic, ef þu villdir illa til þin sla: eñ eg þikist þar alt traust til eiga sem þu ert. Kalla må, seigr Herraudr, ad litil manskadi væri i Siod, þo mier væri skildr: oc mun eg fara á fund fodur mins, oc freista ef eg giæti sætt yckur. Enn Bosi quadst ey vænta mikils lietta af Kongi: Enn Herraudr sagdi ecki dygdi ofreistad: oc for han á fund fodur sins, oc kuaddi han virdugliga: enn Kongur tok þui faliga: þui han hafdi friett af sameignum þeirra, Bosa oc Siods. Herraudr sagdi: þar er nu til bota ad sia, sem þier erud, vid Bosa fielaga minn; han hefur veigiit Siod son þin: þo sa-

hade kunnat gå lyckeligen för sig. Och huru torde tu koma til mig/ sade han/ mådan tu haswer huggit mig så når? [dråpit min broder] iag wiste/ sade B. thet skulle mig intet stort hielpa/ att frukta för tig / om tu wille wara onder ter öfwer. Ty iag wet mig ingenståds hafwa större såkerhet/ ån hos tig. Jag må bekenna/ sade Herröd at lijten manskade war i Siod / fast han war mig skylld: oc skal iag gå til min fader / oc fresta om iag giter förlijka eder. Intet gör iag mig ther om stort hopp hoos Konungen swarade Bose. Thet duger intet ofrestad/ sade Herröd oc for till wågs/ oc hålsade sin fader wyrdeligen. Konungē wårdade thet ringa: ty han hade sport huru Bose och Sioder hade warit till samman. Wij moste nu hos eder falla till föga / sade Herröd och biuda eder böter för eder Son Siod/ hwilken min stallbroder Bose haswer slaget i hel: Och fast han no-

ker være nockrar til, þa
vilium vier bioda sætter,
oc fie, svo mikid sem þier
vilied sialfr kiosa; oc þar
med ockar filgi oc holla
þionustu? Enn Kongr
suaradi reidr miog, mi-
kid filgi veitir þu Her-
raudr illmenni þessu: oc
mun morgum tikia betur
til standa, ad þu hefnir
brodur þins, oc vorrar
suivirdu. Herraudr sua-
radi: litill manskadi var
ad Siod, oc suo nære sem
eingin; enda veit eg ec-
ki huort han var min bro-
dur edur ey, þo þu hiel-
dir mikid til hans, þyar
sonsins þess: þickir mier
þu ecki mikid virda vid
mic, ad þu vilt ecki taka
sættum, fyrir minar bæ-
nir, enn eg byd þier be-
tra man i þionustu, i sta-
din Siods, enn han var.
Kongr mælti, miog rei-
dur, fyrir alt formæli
sem þu veitir Bosa, skal
fyrir honum micklu spil-
la, oc þegar eg giet naid
honom, þa skal hann up-
pi hanga miklu hærra eñ

gorlunda hade skäl ther till
doch willium wy lt twål biu-
da eder förlijkning och pe-
ningar / så många i sielf-
we begären och ther till
med wårt bijstånd och hul-
la tiänst. Konungen swa-
rade med wrede: noch läg-
ger tu Herröd tig ut för
thē arga skalkē och mō mō-
gom tyckias tig betre thet
anstå att tu hämnar thin
broder och wår sijdwyrd-
ning. Lijten manskade war
åth Siod / sade Herröd /
och nästan alzingen: och
wet iag icke om han war
min broder eller ey / fast tu
håller så mycket af honom
then trälungen / Tycker
mig / att tu aktar mig in-
tet stort / mädan tu wilt
icke taga förlikning / för
min bön skul / helst ther iag
och biuder tig betre man i
stellet / til tiånst / enn han
war. Konungen swarade
mycket wreder / alt thet tu
så uplägger för Bose thet
skall lända honom til ondo:
och så snart iag kan få fatt
på honom / skal iag låta
hängia honom upp myc-
ket högre än man

meñ viti dæmi til, ad nockur þiofur hafi hangt so hatt. Þa svaradi Herraudr reidr miog: Þad mun margur mæla, ad þier kunnid ecki soma ydar ad þiggia. Nu med þui du vilt mic einskis virda, þa mattu til þess ætla, ad eitt skal yfir ockur Bosa ganga bada; oc skal eg suo veria han sem sialfan mig, medan mier endist karlmensku til: oc mun þad margur mæla ad nogu dyrt sie kieptur eirn ambattar sonur, ef þier giefid oss sialfa vid. Snyr H. þa burt reidr miog, oc lietti ecki fyrr enn han fan Bosa. oc sagdi honom huersu þeir fedgar hofdu skilid.

CAP. V.

NV lætr Kongr blasa saman lide sinu, til mots vid þa fostbrædur, oc slær þar i bardaga med þeim: oc hafdi Kongr miklu meira lid. Þeir Herraudur oc Bosi gengu vel fram, oc drapu

hafwer exempel till at nogon tiuf hafwer hångt så högt. Tå swarade Herröd mycket wred/ thet lårer mongen såija/ att tu förstår intet then åhra tig tilbiudes; och efter tu wilt mig alzintet wårda/ så må tu thet wånta/ att Bose och iag skolom stå för en man; och skal iag honom så wårta/ som mig sielf/ så lenge iag nogonsin orkar: och skal thet mongen såya/ att dyrt nogh år en trålunge köpter/ om tu oss theremot will til spillo gifwa. Thår med gick han sin kos mycket wred; och stanade icke förr ånn han kom till Bose och sade honom huru han hade skilts wid far sin.

CAP. V.

KOnungen låter strax saman blåsa krigsfolk/ emot thesse fosterbröder; och yppades itt slag them emällan. Hade Konungen mycket mehra folk. Herröder och Bose fåktade theremot manligen/ och

mar

margan mann. Enn so kom um sijdr, ad þeir urdu ofur lide borner, oc handtekner, oc settir i jarn, oc i myrkua stofu: enn Kongr villdi þegar lata drepa þa bada. Enn Herraudr var sua vinsæl, ad aller mæltu hann undan Var þa tekid first alt herfang, oc grafner hiner daudu. Oc voru marger hofdingiar á dagþingum vid Kong, ad han skilldi taka sættum af Herraud; oc var hān leiddur fyrir Kong: oc baud Kongr honom grid, enn han quads eingin grid vilia þiggia, nema Bosi hefdi lifs grid oc lima: Enn Kongr kuad þad aungva von. Enn Herraudr sagdist þess bani skylldi vera, sem riedi lijflati Bosa, oc ey helldur Kongi hlifa, enn odrum. Kongr sagdi, ad þad færi vel þo *sa feingi brek sem beiddist.* Var Kongr þa suo reidur ad ecki matti

dråpte mychet folk för honom; blefwo doch omsiider öfwermächtigade / och handgrepne / och satte i boijor och fängelse. Och wille Konungen ginast låta dreva them båda: Men Herröder hade sådan ynnest / at alla ursåktade honom. skiftades tå först roffwet / och the döde begrofwes. Men the förnämste höfdingarne wore hoos Konungen på dagtingan at han skulle taga förlijkning af Herröd: och wart han framledder för Konungen oc tilböd Konungen honom leide: men han swarade sigh ingen leide wilia mottaga med mindre Bose finge säkerhet till lijf och lemmar. Men sade Konungen thet skeer alldrig Tå skall iag blifwa thess baneman /. swarade Herröd / som förråder Bose / och icke mehra skona Konungen ånn en annan. Nånå / sade Konungen låt gå / barnet skal få thet thet gråter efter: oc war Konungē tå så wred /

or-

ordum vid han koma, oc bad han leida *Herraud* aptur i myrkvastofuna; oc skilldi þa bada drepa ad morni: þui K. villde ecki annad. Oc þotti flestum ovænliga horfast. Þetta kuold kom Busla á mál vid Þvara bonda, oc spurdi hvort han ætladi ecki ad bioda fie firi Son sin? enn han sagdist ecki munda ausa ut fie sinu, oc sagdist vita, ad han giæti ecki keipt þeim manni lijf, er deya skilldi, oc feigur væri: oc spurdi huar nu væri komid töfrum hennar, ad hun veitti Bosa ecki lid? Hun sagdi sier mundi ecki verda gaungumanligra en honum. Þetta sama kuolld kom Busla Kielling i þad herbergi sem Kongr suaf i, oc hof þá bœn, er Buslu bœn er Kolludd: oc hefr su boen nafnfræg ordid. Eru þar i morg ill atquedi, sem christnum monnum er þarfleisa i ad lesa, edur heira: enn

at ingen torde tala itt ord åth honom: och badh leda Herrödd till baka i fängastufan/ och skulle the båda/ morgonen efteråth aflijfuas. Ty Konungen wille icke annorlunda. Thetta tycktes allom ynkeliga tillbära. Samma afton kom Bulsla till tals wid Tware bonde och sporde hwi han icke wille biuda böther för sin son? Han suarade onödigt wara/ att ösa ut sin ägendom ther på/ hälst mädan han wiste sig ey kunna köpa dē lijf/ som dö skulle och feg wore. Han sporde och/ huar hennes konster nu wore att hon *giorde* Bose nu icke bijstånd? Thet går mig icke lättare i hand/ sade hon/ än tig. Samma kwell kom Busla kärling in i Konungens sängekammar/ och böriade then bön/ som Busla bön kallas/ hwilken hafwer sedan mycket nampnkunnug wordit. Äro ther uti många slaka önskningar/ som christnom menniskiom e-

Þo er þetta upphaf, edur ágrip á henni.

Hier liggur Hringr, hilmr Gauta,
Einradastur allra manna,
Ætlar þu son þin sialfr ad myrda?
Þaug munu fádami friettast vida.
Heyr þu bæn mina, er bratt mun sungin
Yfir hausa motum oc huirfli þinum,
O þorf þeim er á bana hlyda,
Enn þier fiandlegust i frasogu minni:
Villi vatter þik; verdi undranir,
Hristist hamrar, heimur sturlist,
Vesni vedratta, verdi odamir:
Nema þu Hringr Heraud fridir
Oc honom Bosa biarger veitir.
So skal eg briosti þinu bratt þrugandi
Ad hoggormur hiarta gnage

tarflige åro att låsa / eller höra / doch är theß begynnelse och angrep sådant.

Här ligger tu Ring / Göta Konung /
Then eenwijsaste ibland alla:
Willtu thin son sielfver mörda?
Thet sälsama exempel mon spörias wijda:
Hör tu min bön / som iag nu ginast siunger /
Öfwer thin hufud-skalle / och thin huirfill;
Stadelig them henne å lyda /
Och tig fiendligast / i min framläsning.
Förville tig troll och spöken; skee widunder.
skogarna ristes / och werlden wendes uppnid:
Warde hijselig owäder / och ohörlig trollskap:
Om tu Ringer Herröd ey friar;
Och Bose ey utur faran frälsar.
Så skall iag thitt bröst förskräckta /
Som huggormar thitt hierta gnoge /

Enn eiru þinn alldrey heiri,
Enn augu þinn ut ad huerfist.
Nema þu Herraud heipt uppgiefir,
Oc honom Bosa biargir veitir.
Ef þu siglir, slitni reidi,
Enn af stiri stockui krokar,
Rifni reflar, reki sigl ofan,
Enn auktaumar allir slitni
Nema þu Bosa biargir veitir
Oc honom Herraud heipt uppgiefir.
Ef þu ridr, raskist taumur;
Heltist hestur þin, hrimist klarar:
Enn gautur allar oc geinstigar
Trodist á vid þier; so þu tapir veye,
Nema þu Herraud heipt uppgiefir,
Oc honom Bosa biargir veitir.
Sie þier i huilu, sem i halm eldi.

Och öron thin aldrig hörde/
Och ögon thin utsprunge:
Så framt tu Herröd wreden ey uppgifwer
Och Bose utur faran frälsar.
Om tu seglar/ sönderslites thin redskap:
Och springe krokarne af styret;
Gånge trissorna sönder /, och seglet falle nider;
Och all togē slitis sönder
Om tu Bose ur faran ey frälsar;
Och Herröd wreden ey upgifwer.
Sönderslitis betzlet / när tu rider/
Hästen blifve halt och sadelbrytes wallacken:
Alla vägar och genstigar
Villes för tig/ att tu råkar ey fram /
Hwar tu icke Herröd wreden tillgifwer
Och Bose utur faran frälsar.
Haf sådan roo i hwilo/ som i halmeld.

Enn i hásati, sem'a hafs baru
Enn þo skall þier seirna synum vera.
Viltu meira mitt gaman hafa?
Eda viltu þulu leingri?

Þá svaradi Kongur: þeige þu vondur vættur, oc ver:u i burt, ella mun eg lata meida þig, fyri forbænir þinar? Suo haufum vid nu fundist, sagdi Busla, ad vid munum ey skilia fyrr enn eg hefi fenigit min vilia. Kongr villdi þá uppstanda, oc var hann þa fastur vid sængina: enn smasveinar vokundu ey. Busla liet þa framn an nann part bocnarinnar; oc mun eg lata hann hia lyda, ad skrifa han: þvi þad er ollum þarfleysa i honom ad lesa. Enn þo er þetta upphaf oc agrip.

Troll oc allar tofra Nornir, Buar, Bergriisar brenni þinar haller

Och i högsätie som i hafswogen.
Och wederfares tig all thetta longsamligen.
Wiltu hafwa mera sådant nymäre/
Skaltu få lengre låxa.

Tå suarade Konungen: tig dirt arga troll/ och packa tig bort/ elliest skall iag låta dråpa tig/ för thina ilaka förböner skull. Så hafwom wij nu råkat till samman; sade Busla/ att wij monnö ey skiljas åth/ förr än iag hafwer fått min willia. Konungen wille tå stå upp; och war han tå så fast wid sången/ att han kunne icke röra sig: och hans små-swener waknade icke. Busla låt thå fram andra delen af sin bön; och wil iag then förbij gå att skrifwa/emådan allom är tarflöst then att låsa: doch begynnes han sålunda.

Troll och alla trollgudinnor Gastar och bergresar upbrånne thina palats.

Hali

Hati þic Hrimþussar;
hestur trodi þic,
Strain stingi þic; ennn
straumur æri
Nema vilia min giorir.

Enn er oll þulan var uti, mælti Kongur: fyrr enn þu illmæler mier leingur, þa mun eg giora þad, ad Herraudr hafi liif; enn Bosi fari ur landi, oc sie dræpur, nær sem eg giet hann a hitt. Þa skal taka þier framm betur, sagdi Busla. Hof hun þa upp þrydiung bœnarinnar, oc þad vers er Sirpuvers er kallad, oc mestur galldur er i folgin, oc er ecki lofat ad kueda epter dagxsetur, oc er þetta i endanum:

Komi hier seggir sex, seig
þu nofn þeirra
Oll obundin, gietir þu
ecki radid,
So mier riett þiki,
Þa skulu hundar þic i hel
gnaga
Enn sala þin socki i viti.

Hate tig Rimthussar;
håsten trampe tig;
Stråen stinge tig/ och
strömen göre tig galen
och rasande
Om tu icke gör min vilia.

När läsningen war all ändat/ sade Konungen förr-eñ tu skalt lenger önska mig ont tå will iagh thet göra/ att Herröd behålle lifwet och Bose fare ur landet och varde drepin når iag gitter få honom fast. Tå skall iag taga tig better på kulkan sade Busla/ och begynte then tridie delen af bönen/ och thẽ wers som kallas Sirpuvers, i hwilken största troldomen ligger förborga / och är icke losligit framläsa then efter dagsäter; och står thetta i endan:

Här komma sex karlar;
seg theras nampn
Med fulla bokståfwer;
råkar tu ey på
Så mig rätt tycker/
Tå skola hundar gnaga
tig i hel
Och thin siäl sunka i pina

R. H. I. Q. M. M. D. D. D. D. D. M. M. S. S. S. S. S. S. Rad þu nu oll þesſi nofn, eda hrini þad ad þier, ſem eg hefi þier veſt bedid. Enn er oll þulan var uti, visſi Kongur ecki huoriu han syilldi ſvara, ſiiri fortolum hennar. Huor er nu þin vilie, ſagdi Kongur? Sentu þa forſending, ſagdi Kierling, þa er tuiſine er a, huort þeir koma aptur, edur ey; Oc abirgiſt þeir ſig ſialfir. Kongr bad hana ad fara fra ſier; enn hun villdi þad ecki, firr enn hann vard ad ſueria henni trunadar eid, ad han skilldi hallda þad, ſem han hefdi henni lofad: enn þa skilldi hennar boen ecki a honom hryna. Huarf kielling þa i burt.

CAP. VI.

Ad morni er Kongr ſnema a fotum, oc liet blaſa til þings: oc

R. H. I. Q. M. M. D. D. D. D. D. M. M. S. S. S S S. S. giſſa nu på alla theſſa nampnen / eller låde wid tig / thet jag tig verſt hafwer önſkat. När låſningen war all ute / wiſte Konungen icke hwad han ſkulle ſuara för hennes onda önſkningar ſkull. hwad är tå thin vilie ſade han? Send them i en förſending / ſade kårlingen / ſom tuifoelſmål och fara är uti / om the nogonſinn ſkola kunna komma tilbaka igen / eller ey: och ſtånde the ſielfwe ſitt åwintyr. Konungen bad henne packa ſig bort / men hon wille thet icke förr ån han moſte ſwårja henne trohetz ed / att han ſkulle hålla thet han henne lofvat hade; och tå ſkulle hennes bön icke låda vid honom. Sedan föſuann kårlingen bort.

CAP. VI.

Om morgonen är Konungen bittida uppe / och låter blåſa till things.

voro

voro þeir þa ut leid-
der Herraudur oc Bo-
si. Kongur spurdi Rad-
giafa sina, huad vid þa
skilldi gera? en flester
badu han vægia. Kongr
mælti til Herrauds, li-
tils viltu virda vid mic
enn nu vil eg giora þad
fyrir boen vina minna,
ad Bosi skal hafa liifs
grid oc liima; oc skal
han fara ur landi; oc
ey apturkoma fyrr enn
han færir mier þad egg
sem gullstofum er ritad:
oc eru vid þa sater;
elligar skal han heita
huors mans niding: enn
Herraudr giori þad rad
firir sier, sem han vill:
þui ecki munu vid sam
vistum vera, ad so kom-
nu. Voro þeir þa ut-
leister, oc foro til þua-
ra bonda, oc voro med
honom um vetrin. Enn
er voradi, biuggu þeir
ferd sina ur landi, oc
hofdu eitt skip, oc vo-
ro à 62: oc foru þeir
miog ad aviisan Buslu,
oc hielldu i austur veg,

Och voro tå Herröd och
Bose ut ledde. Konungen
sporde sina rådgifvare
hwad han skulle göra af
them? och måst alla bäde
honom skona. Konungen
sade tå till Herröd/ tu
wårdar mig inter stort;
dock will jag thet göra för
mina wänners för bön
skull/ att Bose skall haf-
wa säkerhet till liif och
lemmar: och skall han fara
ur landet/och alldrig Kō-
ma igen/ förr änn han
förer mig thet egget som
är ritad med gulstafvar:
och skolom wij ther med
wara förlijkte; elliest skall
han heeta hwars mans
nijding Och Herröd må
taga sig före huad han vill
Tycke kunnom wij län-
gre blifwa tillsamman/
som nu förevetet. Släp-
tes the tå löse/ och foro till
Tuare bonde/ och blefwe
thär öfver vintren. Om
våren lagade the sig bort
ur landet och hade ett skep
och ther på twå och sextio
man. Och stelte the sin
resa efter Buslas anwiis-
oc

oc komu undir Biarma land, oc laugdult under eirn eidi skog.

CAP. VII.

Hareknr hiet Kongur, sem þar riedi fyrir: han var Kongadur, oc atti tuo sonu; hiet annar Hrærekur, enn annar Siggeir: þeir voro kappar mikler, oc hirdmenn Godmundar Kongs ad Glæsisvollum, oc landvarnarmenn hans. Syster þeirra hiet Edda: hun var þeim Kunnug ad ollu godu, fryd synum, oc um flesta hulti vel Kunnandi. Nu er ad seigia fra þeim fostbrædrum, ad þeir eru Komner undir Biarmaland, oc a þan skog Vimner heitir. þeir reyssa tiolld a landi allfiærre mannavegum: enn um morgunin sagdi Bosi monnum þeirra Herrauds, ad þeir mundi ganga tueir a skoginn, oc vita huorz þeir yrdi

ning/ och foro åth Norrebotn/ och komme under Biarmaland/och hamnade thår under en ödeskog.

CAP. VII.

Konung Harekr/ som regerade öfwer Biarmaland/hade med sin drotning tuå söner. den ena het Rörik/och then andra Siggeir: The vore stora kempar/ och lefde uti kong Gudmunds hof på Glåsis vall/ och wore hans landvernsmänn. Theras syster het Edda och war vijda berömd af sin godhet deyelighet och snällhet. När thesse fosterbröder Herröd och Bose wore komne under Biarmalād vid then skog som heter Vimner/reste the upp sitt tiäll longt ifrån allmenne wägen. Om morgonen sade Bose till Herröds månni skolen blijfwa hår liggiandes en hel månad; menn Herröd och iag skolom gå upp i skogen/ och förnimma huad som vankar. kommom wij i medler tijd icke tillbaka igen/

vii-

viifer; en Þid skulud biida hier, a medan i manud; ef vid Komum Þa ey aptur, skulu Þier sigla huort Þier vilid. Þeim Þotti mikid fyri Þessu: enn Þo vard suo ad vera sem Þeir villdu Sidan geingu Þeir fostbrædur a skoginn, oc skutu dyr oc fugla sier til matar, stundum ber oc safa: skogurin onytti miog Þeirra klædi. Eirn dag komu Þeir ad husabæ litlum oc kirfiligum. Þar stod kall uti oc klauf skidi: hann heilsar Þeim oc spir ad heiti; Þeir sogdu til hid sanna, oc spurdu huad kall heiti: han quadst Hofkitil heita: han sagdi Þeim til reidu nætur-greida Þeir Þau Þad. karl fylgdi Þeim i stofu; oc var Þar famennt. Husfreya var vid alldur: enn dotter attu Þaug væna; oc dro hun klædi af giestum, oc uoru Þeim feingin Þur klædi: sidan voru

mågen i segla bort hwart i willen. Them tyckte sådant illa wara / och moste doch så ske som the wille. Sedan ginge thesse fosterbröder upp i skogen / och skutu diur och fuglar sigh till mat; stundom åte the bär och safa: och fore illa med sin kläder i skogen En dag komme the till ett litet torp: thär stod en gubbe ute och klyfde wed. han helsade them och sporde huad the hete: the swarade thet som sant war / och frågade hwad han hete Jag heter Hofkettil sade han; och är eder här nattherberge till reds om i så willien? gerna / sade the. Gubben fölgde them inn i stufan: war ther intet myckt folk; hustrun war och gammal: men en wacker dotter hade the: hon drog kläderna af gästerna / och fick them torra kläder på sig igen. Sedan frambars handvatn / bordet dukades / mat framsattes / och gott öl att dricka. Bonda dottren för-

handlaugar framlatner, oc reist bord, oc giesin matur, oc gott ol ad drecka. Oc skemti bonda dotter giestum. Bosi liet hyrliga til hennar, oc stie fæti sinum a rist henni: þetta bragd liek hun honom aptur. Vm kuolldid var þeim fylgt til sængur, med godum umbuningi; enn kall la i lokrickiu, enn bonda dotter i midium skala: enn þeim fost-brædrum var skipad i stafnsæng vid dyr utar. Enn er folk var sofnat, stod Bosi upp, oc gieck til sængar bonda dotter, oc lypte klædum af henni. Hun spir huor þar være. Bosi sagdi til sin, oc sagdist vilia undir klædin hia henne; þui honom hefdi ecki verit hægt, þar sem um han hafdi værit buid; oc gaf henni gullhring, oc gieck i sængina til hennar oc for alt vel med þeim. Enn þa er af voro blydu bragd,

lustade gästerna med skem Bose såg med spaka ögon på henne/ och trädde henne på vristen med sin fot: thet samma stycket giorde hon honom igen. Om kuellen blefwe the ledsagade till sängs then vel tillagat war. Gubben låg uti en igensluten säng med skuf lukor: dotter hans låg mitt i kammaren: för Herröd och Bose war beddat i gafvelsängen ut wid dören. När folket war somnat steg Bose upp/ gick till bonda dotterens säng/ och lyfte klåderna af henne. Hon sporde hwem thär war? Thet är jag/ sade Bose/ och will jag liggia under klåderna hos tig/ ty jag hafwer icke legat väl/ thär som war tillagat för mig. Med thet samma gaf han henne en gullring/ och gick i sängen till henne/ och förlustes the alt wel. Sedan the hade gantas/ uppenbarade Bose för henne sin resa/ och sporde om hon icke nogot wiste

birti

birti Bosi fyrir henni umferder sinar; oc spir huort hun veit ey neitt til gams eggs þess, sem han leita skylldi, oc þeir fostbrædur væri epter sender, oc gullstofum væri ritad? Enn hun quadst ecki minna mega launa honom gullid, oc goda nattskemtan, enn seigia honom þad er hun vissi, oc han epter frietti. hefur hun þa sina sogu, enn spir fyrst, huor honom var so reidur, ad han villdi feigan, oc sendi forsending? *ecki geingr ilt til als*, sagdi Bosi, *oc verdur eingin fragur af aungu*: *eru þeir margir hlutir*, *sem opt snuast til hamingiu*, *þo haska-samliga sieu stofnader*. Sijdan hefur hun sina saugu upp, oc sagdi. Hier i skogi þessum er hof mikid; þad a Harekr Kongr, sa er hier rædr fyrir: þar er gofgad god, þad er Iomala heitir; þar

til thet Gamsegget han skulle upsökia/ och the båda fosterbröder vore efter sende/ som vore med gullstafar ritat? Hon svarade sig icke med ringare kunna betala honom gullet/ och then goda natt skemtan/ än sägia honom thet hon viste/ och han efterfrågade. Begynte hon fördenskull sin saga således/ och frågar först hwē honom vore så vred/ att han ville hafwa honom fegan och senda honom mitt i förderfwet? Icke är alt ondt/ sade Bose som hafwer itt ondt ämne; warder och ingen napmkunnig af intet; ofta wendes thet och enom till lycka/ som farligen/hafver varit tillämnat. Sedan börjar hon sitt tal sålunda: Här i skogen är en stor kyrkia/ som wår Konung Hareker råder öfwer. Therinne är en widt dyrkat Gud/ som Jomala heter. Ther inne är och mycket gull och dyrbare saker: som Konungens mode Kol-

er

er gull miked oc gersemar: þar rædr fyri moder Kongs, er kolfrosta heitir. Hun er mognud af blotskap, so henne kiemur eingin hultur ovart. Hun veit þad fyrir, med sinum konstrum, ad hun a ecki ad lijfa utan allan þennan manud: oc þui for hun austur à Glæsis vollum, oc nam i burtu Hleidur, syster Godmundar Kongs oc ætlar ad hon skuli vera hos gydian epter sig; enn þad er þò skadi mikill. Þuy hun er allra meya fridust: oc færi betur þad geingi undan. Huad er til vandræda, i hofinu, sagdi Bosi? Gammur er þar, seigr hun, trilldur oc baulvadur: han drepur alt þad sem verdur fyri hans nagla gange: han horfir mitt i moti dyrunum, oc þeckir huorn sem in geingr: oc er þeim aunum lifs von ad vænta, sem verda fyrir hans

frosta råder åfwer. Hon är mächtig i trolldom/ så att ingen ting kommer henne oförwarandes på. Af sina konster wet hon thet att hon icke lenger skall lefwa/ änn thenna månaden öfwer: och ty for hon öster till Glåsis wall/ och röfwade bort Ledur/ Konung Gudmunds syster. Och är nar henne till Gudinna/ i kyrkian/ efter sig. Doch är thet stor ynka: ty hon är then skönaste Jungfru/ som wara må: och wore thet mycket bettre hon sluppe undan. Äre thär nogra farligheter i kyrkian/ sade Bose? thär är en gamm sade hon/ trollader och förbannader han dräper alt thet som kommer för hans klor: han vender sig mitt emot dören; och kenner huar och en som ingår: och må ingen wänta sig lijf/ som kommer för hans wingar/ och trollskap. En träl är och i templet/ som waktar Gudinnans mat: och äter

rængium oc odæmum. Þræll eirn er i hofinu; han vaktar gydiunne nat. tuævetra kuigu þarf hun i mal. Gridungur eirn er i hofinu, trilldur oc bòlvadur; han er bundin med iarnvidium: han skal skiota kuiguna, oc trillist hun þa, oc allir þeir sem af henni eta. Hanar á ad margiera fyrir Hledur Kongs systir, oc verdr hun þa troll þuylikt sem Hofgydian er: enn undir gamnum sem eg þier fra sagdi, er egg þad sem þu ert epter sendur: oc þiki mier ovænt, ad þu munir sigra ovætte þessa. Bosi þackar henne fyrir saugu sina, oc giorde henne godan dugnad i skemtunar laun, oc for þa badum vel, oc suafu til morguns. Enn ad morni er þeir fostbrædur fundust, sagdi han Herraude alt sem han hafdi friett; oc dualdust þar þriar nætur. Oc

Hon upp en tuåårs gammal kuiga i målet. Thår år och en tiur/ trolladet och förbannader/ som år bunden med iårnskag; han skall sköta kuigan; och trollas hon tå/ och alla the af henne åta. Hon skall nu kokas åth Ledur Kongens syster/ och blifwer hon tå ett troll/ sådane som sielfwa Temples Gudinnan år. meñ under gammen/ som iag tig sade/ år thet egget som tu åst eftersender. Och tror iag alldrig att tu öfwerwinner thessa trollen. Bose tackade henne för sin saga/ och giorde henne god tienst/ för sitt skemtande så beggiom vel liikade/ och sofwe så till morgons. Om morgonen han kom till Herrödd förtalde han hwad han hade fornummit; och duåldes the thår i tre nåtter. Och undervijste bondadottren thē best huru the skulle bera sig åth och hitta wågen till Templet/ och önskade them lycka når the skilldes

sagdi

sagdi bonda dotter þeim best fyri huad þeir skylldu stefna til hoffsins: oc bad hun vel fyrir þeim, ad skilnadi sem von var. Fara þeir nu leid sina; oc er ey gietid um ferder þeirra, fyrr enn eirn morgum snema, sau þeir huar madur for mikill vexti, i gram kufli, oc leiddi naut epter sier. Þeir þottust vita ad þad var þrællinn, oc stiltu ad honum Bosi slo hann kylfu haugg so stort, ad þad var hans bane: sijdan drapu þeir kuiguna, oc flou af henne belg oc stoppudu upp med lyng oc mosa. Herrauddur for i kufl þrælsins, oc leiddi efter sier mosa belginn: enn Bosi steypte kàpu sinni yfir þrælinn, oc bar hann à baki sier, þar til er þeir sau hofid: þà tok Bosi spiot sitt, oc stack i enda þrælinum, oc ut um herdar-

åth. Fore the så sin leed/ och talas intet om them/ förr än the en morgon finge se hwar en stor gråklädder karl gik och ledde efter sig iet nöt. Tycktes the veta/ att thet war trälen/ och lagade sig i hop med honom. Bose gaf honom en klubbu släng/ så att then blef hans bane. Sedan dräpte the kuigan och flådde huden af henne/ och uppstoppade then med liung och måsa. Herröd tog trälens kläder på sig och ledde eftersig then uppstoppade kuigehuden. Bose kastade sin kappa öfwer trälen/ ach bar honom på ryggen till thess the finge se kyrkian: tå tog han ett spiut/ och stack i rompan på trälen/ och ut fram wid nackan. Ther med gingo the åth kyrkian. Gudinnan låg tå och såf / [: som man plägar tyngia mot oförmodande gäster :] emådan the med flijt hade sökt till henne. Herröd ledde kuigan in i båset: kluren stet

nar:

nar: Ganga þeir nu ad hofinu. Hofgydian var i suefne, þui þeir hofdu, med leti ad henne sokt. Herraudur leiddi kuiguna à basin: enn gridungurin sleit sig upp â Kuiguna; end mosabellgurin vard valltur fyrir, oc rak griddi hofudit ut à murin, oc brotundu af honom bædi horninn: Enn Herraudr þreif annari hendi i granirnar, enn annari i eyrad, oc snaradi ur halslidunum. Þà vaknadi Gydian, oc hliop à fætur. I þui kom Bosi inn i hofid, oc bar þrælinn upp yfer haufud sier, à spiotinu Gamurin bra sier skiott vid, oc villdi suelgia þan er inkom: sualg han þrælinn ofan ad mitti. Bosi þryste up spiotinu, so þad stod i hiartanu. Gamurin setti klærnar ad þrælkroppinum, enn vængina ad eyrum Bosa, so han la i oviti. fiell gamu-

sig lös/ och språng upp på kuigan. Men then uppfylte måsabelgen walt undan/ och rende tiuren hufudet mot muren/ så att han bröt båda hornen af sig. Herröd grep honom med then ena handen i nosen/ och then andra i örat/ och wred halsleden af honom. Tå waknade Gudinnan/ och språng upp. Med thet samma kom Bose inn i kyrkian/ och bar trälen på spiutet/ öfwer hufudet på sig. Gammen språng till/ och wille suelgia then som inkom. Swalg han tå then öfre halfdelen af trälen/ och Bose tryckte till spiutet så att thet staddnade i hiertat. Gammen spente klorna fast om trälskroppen/ och vingarna om öronpå Bose/ så att han föll nid och dånade. Gammen föll ofwan på honom och wart en hijseligh gny. Herröd stelte sig emot Gudinnan; och gingo the grufwe:igen hårt till samman. Hade kerlingen

rin ofan a han, oc urdu umbrot ognarliga mikil. En Herraudr riedist à moti gydiunni; oc var þierra adgangur hin hardasti: hafdi K. Kierling illa skornar nòglur, oc reif hun holld hans nidur ad beinum. Þaug barust þangat sem Bosi var fallin: oc var þar blodugt miog: vard kiellingu hàlt i blodinu, oc fiell hun aptr à bak: voro þà suiptingar miklar, so þa voro ymser under. Bosi raknadi þà vid, oc tok i haufud gridungsins, oc rak a nasir kierlingar; enn Herraudr sleit af henne hondina i axlar lid: Tok henni þa ad dofna leikurin: en i fiorbrotu hennar vard landskialfti mikill. Þeir ransaukudu hofid, oc i hreidrinu gamsins fundu þeir eggid; oc var þad alt gull-staufum ritad. Þeir feingu þar gull mikid, suo ad þeir hofdu nog ad bera: þeir komu ad

Kolfrosta [: Gudinnan] illa afskorna naglar/ och klöste af honom köter in på benen. Ther med slengde the hwar annan tijt som Bose war fallen. War ther myctet blodugt/ och halkade kärlingen i blodet/ och föll baklänges. Och ryckte the hwar andra/ så att the wore ymse under Bose kom sig tå före igen/ nappade i tiurahuudet/ och slengde kärlingen ofwer näsan. Herröd slet och handen af henne i axlaleden. Begynte tå leken dofna för henne: och i siälatoget/ bäfwade iorden. Ransakade the tå kyrkian/ och i Gammsboet funno the egget/ och war thet alt öfwer rijtat med gullstafwar. Ther fingo the och så myctet gull som the orkade bära. Sedan kome the till altaret/ som Jomala sat på af honom togo the en krona besatt med tolf edla stenar/ och itt halsband/ som kostade trehundrade marker gull.

stal-

ſtalle þeim ſem Ioma-
li ſat a. af honum to-
ku þeir koronu med
XII. gimſteinum ſetta,
oc men þad ſem ko-
ſtadi þriu hundrud mer-
kur gulls. Vr hniam
hans toku þeir gullbol-
la ſo ſtoran, ad fio-
rer menn haufdu nog
ad dreka, þa fullur
var latin Han var oc
fullur af rauda gulli.
Enn pell þad ſem tiall-
dad var um Iomala,
var meira vert, enn
þryr farmar af dro-
mundi þeim, ſem ri-
kaſtr hefur skridid um
Griklands haf. þetta
toku þeir altſaman. þeir
fundu afſtuku eina, oc
var hun komin miog
afvega. þar var fyrir
ſtor iarnhurd, ſterkliga
læſt, oc voro ad lan-
gan tima, adur þeir
gátu uppbrotid. þeir
ſau þar ſitia konu a ſto-
li: hár hennar var bun-
did vid eirn ſtolpa, enn
iarnfiotur voru um hana
midia, ſtrekliga læſt ad

Vtur hans knå togo the
en gullſtål/ ſå ſtor att fy-
ra karlar hade nog att
dricka ut heñe tå hon var
full inſkånkt. Hon var
och full med róda gull.
Pellet ſom var uppſtällat
kringom Jomala vár me-
ra vert ån tre ſkepslaſter/
af thet ſkep ſom rikaſt haf-
wer ſeglat óſver Greke-
lands haf. Thetta togo
the alt ſaman. Thår fun-
ne the och en lóndegång/
ſom var myckct ur vågen
affſijdes/ och med en ſtor
tårndór ſtarkeligen fór-
varat. och hóllo the långe
på/ fórr ån the kunde then
upbryta. Thår ſågo the
en quinna ſittia på en ſtol:
hennes hår var faſtbundet
vid en ſtolpa/ och en tårn-
ſtåter låſt twert om henne:
och gråten ſat i ógon på
henne. När hon fick ſe
them/ ſporde hon hwad
ordſak var till thet ſtora
buller thår hade varit en
ſtund? eller hwij fórack-
ten i ſå edert lijf/ ſade
hon/ att i rånnen mitt i
trolla händer. Ty the ſom

 hen-

herne. Hun var gratin miog: enn er hun sa menninga, spurdi hun huor olli okyrrleika þeim er um stundir hefdi verit? edur þui þicker yckur lijf yckar so illt, ad þid fysist i trolla hendur? þui þeir sem hier rada fyrir, munu bratt drepa yckur, ef þid siast hier. Enn þeir saugdu, frest mundi verda a, um hrid, a þeirra atgiordum Enn seig þu ockur fyrit, huort er heiti þitt, edur ætterne? edur þvi ertu hier so hardliga hal'din? Enn hun kuadit Hleidur heita, systr Godmundar Kongs á Glæsisvollum; enn trollkona su er hier rædur fyrir lokti mig þangat med trolldomi sinum; oc ætladi ad eg skylldi ganga hier fyrir blotum i hofinu, oc vera abbadis i hennar stad. Enn eg kiære helldur ad vera brend. Oc þui piner hun mik

råda här öfwer/ monne strax komma och dräpa eder/ om the bliswa eder här varse. Wij hafwom så lagat sade the/ att ingen fahra skall theraf varda/ en tid bärtåt. Mann såg tu oß först hwad tu heter; och af huad slekt tu är; och hwarföre tu äst här så ynkeliga hållen? Jagh heter Ledur/ swarade hon och är Konung Gudmunds syster på Glåsisvall. och then trollkonan här råder öfwer/ hafwer fört mig tådan med sin trolldom/ menandes att iag skulle beställa om blodoffret här i kyrkian/ och wara en förstånderska i hennes ställe. Männ iag vill heller vara brend: och ty pinar hon mig så/ att iag skall taka till hennes willia. Wille tu icke unna then gott/ sade Herröd/ som tig frålsade här ifrån? iag wet/ sade hon/ att thet kan ingen göra. willtu

so

so eg iati vilia hennar. God mundir Þu vera Þeim manni sem Þic frelsadi, sagdi Herraudur? Enn hun sagdist vita, ad Þad giæti eingin giort. Herraudr mælti viltu eiga mik ef eg frelsa Þic hiedan? hun mælti: aungva veit eg so liota skepnu ad eg villdi ecki helldr eiga enn vera blotud hier i hofinu Enn huort er nafn Þitt, seigr hun? Herraudr heite eg seigr han, son Hrings Kongs af Gautlandi? enn ecki Þarftu ad ottast gydiuna, edur önnur odæmi; Þui vid Bosi haufum sungid yfir Þeirra hausamotum: enn till Þess mattu ætla ad eg Þikist sæmda af Þier verdur, ef eg leyse Þic? Hun suaradi, ecki hefi eg Þier annad i ved ad setia, enn sialfa mig, ef Þad er vilie frenda minna. Ecki mun eg til Þeirra giptingar leita, sagdi Herraudr; oc vil

åga mig sade Herröd/ om jag frälsar tig hådan? Intet creatur wet jag så lytt och wanskapat sade hon/ som jag icke heller wille åga/ än låta offra åth mig/ här i kyrkian: eller hwad heter tu/ sade hon? Jag heter Herröd/ sade han/ Konung Rings son af Götland: och må tu icke frukta för Gudinnan/ eller annor trollskap; ty Bose och jag hafwom sungit then sijsta sången öfwer theras hufud: och må tu wel veta att jag af tig är åhra wärd/ om jag löser tig. Jag hafwer intet annat att sättia tig i pant/ sade hon/ än mig sielf/ om så är mina fränders wille. Jag aktar intet theras förmyndeskap/ sade Herröd/ och lijder jag intet/ att nogon skall föreskrifwa mig hwilker herutinnan/ ty jag är i allo så god som tu: och skall jag

eg hier um aungvan undandratt hafa; Þui eg Þikist Þier i aungu verr bodin, oc skal eg leysa Þic. Hun mælti: ecki veit eg Þann mann, af Þeim sem eg hefi sied, ad eg villde helldr eiga, enn Þig. Þeir leysa hana nu. Herraudr spir huort hun vill helldr ad han sendi hana til brodur sins oc sæg hun Þà ey meir; edla fære hun med Þeim? Enn hun kiore helldur ad fara med Þeim: oc lofadi huort odru sinni tru. Epter Þetta bera Þeir ut gull oc gersemar; enn logdu elld i hofid, oc brendu allt till osku: foru sidan i burt med Þad sem Þeir feingu, oc komu til bygda Hofkietils, oc duoldust Þar ey leingi: oc gafu honom fie mikid, oc foru sidan til skips. Vrdu Þeirra menn Þeim fegner.

lösa tig. Icke vet iag nogon/ sade hon af them iag hafwer sedt/ then iag heller ville åga än tig. Ther med löste the henne. Herrödh sporde huilket hon heller ville/ antingen sändas hem till bror sin/ och icke så se them mer/ eller och nu ginast följa them. Men hon ville hälst fara med them och the loswade hwarannan sin tro. Sedan båre the ut gull och dyrbare saker/ och satte elld på kyrkian/ och brende alt till aska: och foro ther efter bårt med rofvet och kommo tijt som Hofketil bodde. Thär dualdes the icke länge/ uthan gåfwe honom många ågodelar och foro sedan till skeps; och voro Theras månn mycket fägne att the komme till baka igen.

CAP.

CAP. VIII.

Þessu næst sigldu þeir burt af Biarmalandi, þá þeim haf byr; oc er ey gietid um ferd þeirra, fyrr enn þeir komu til Gautlands; oc hofdu þeir þá tuo vetur i burtu verid. Þeir geingu fyrir Kong, oc færdi Bosi honom Gamseggid: var þá brutin rauf egginu: enn þad seigr seirna i saugune, huad i þui var: enn ad gull skuli i þui verid hafa, er opinbar lyge. Bosi gaf kongi þad kier er han tok af Iomala; oc voru þeir þa sattir. I þann tima komu þeir til Kongsins, Dagfare oc Nattfare, bræder Drottningarinar: voru þeir sender i lidsbon af Harallди Kongi Hillditonn. Þuiiþá var settur bardagi à Bravollum er mestur hefur verid, à Nordurlondum, sem seigr i Saugu Sigurdar Hrings, fodurs Rag-

CAP. VIII.

Thår näst fingo the god vind och seglade bårt af Biarmaland/ och talas intet om theras fård/ förr ånt he komme hem till Götaland/och hade tå varit borto i tu åhr. The gingo in för Konungen; och gaf Bose honom gamms egget. Konungen bröt hål ther på/ och säges framdeles i sagan hwad thårutti var. Männ att gull skulle hafva theruti varit/ thet år uppenbar lögn. Bose gaf och Konungen then gullskål han tog af Jomala; och ther med vorde the förlijkte. På samma tijd komme drottningens bröder/ Dagfare och Natfare hem/ som vore sende af Kong Harald Hilldetann i Danmark att begåra hielp till thet slaget som skulle stå på Bråvallahed: huilket hafver varit thet största feltslag hår i Norlanden/ som förmäles uti Sigurd Rings/ Kong Ragnar Lådbroks faders

nars Lodbrokar. Hringr bad Herraud ad fara fyrir sic, enn han skylldi geyma brudi hans a medan: oc skilldu þeir þa vera satter um alt þad þeim hafdi à milli farid. Herraudr iatadi ferdini, sem fàder hans beiddi; oc foru þeir Bosi, med þeim brædrum, med þusund manna, oc fundu Ha-ralld Kong. oc i þeim bardaga fiell Haralldr Kongr, oc med ho-nom fimtan Kongar, oc marger adrer kappar, sem Kongum voru meirre. þar fiellu þeir Dagfari oc Nattfari, brædur Drottningarin-nar: Enn Herraudur oc Bosi urdu miog sa-rer, oc komust med naudum ur bardaganum. þà hofdu ordit þaug umskipti a medan þeir voru i burtu, sem hier mun verda frasagt.

C A P. IX.

Nu af þui ecki verdr tuent sagt i einu,

saga. Ring bad Herrõd fara för sig/ och han ville förvara bruden så lenge; och skulle the ther med va-ra förlijkte uti all then o-willie them hade varit e-mällan. Herröder iakade till resan/ som hans fader begärade/ tog Bose och itt tusen man med sig/ och fölgde Drottningens bröder till Kong Harald. J thet slaget föll Kong Harald/ och femtan Ko-nungar med honom/ och månge andre Kempar/ som till styrkia vore för-mer ån Konungar. thär föllo och Dagfare och Nattfare Drottningens bröder. Herröd och Bo-se blefve mycket såre och komme med nöd utur sla-get: Mädan the vore bår-te/ skedde thet omskifte hemma/ som här efter warder förmält.

C A P. IX.

Mädan man tuenne sa-ker tillijka icke kan

Þa skal nu seigia fra þui fyrst, sem fyrr bar vid; ad Hleidur systir Godmundar Kongs huarf i burt af Glæsis vollum; oc sem Kongur saknadi hennar, liet han leita hennar, bædi à sio oc landi: oc kunni hana eingin upp ad spiria. Þeir brædur voru þà med Kongi Hrærekur oc Siggeir, þeir bindast undir um epter leitina: oc vinna þad til eigin ord vid hana. Siggeir kuad ecki mundi hægt ad finna hana, ef Hofgydian af Biarmalandi vissi ecki par til hennar; oc mundi ey audvelt ad sækia hana þangat. Þo biuggust þeir ur landi, oc hofdu fim skip, oc foru til Biarmalands, oc fundu Harek faudur sinn, oc saugdu honom sitt erindi: Enn han bad þà fara till hoffsins oc finna gydiuna oc Iomala: oc sagdi ey audvelt ad finna hana, ef

framföra/ will man först förtälja/ thet som först hände/ att Ledur Kong Gudmunds syster på Gläsisvall huarf sin kos: och när Konungen saknade henne let han leta efter henne/ bäde till siö och land/ och kunde ingen upspörja henne. The twenne bröder Rörik och Siggeir/ vore tå hos Konungen; hwilka togo sig thet uppå/ att upsökia henne/ med thet förord/ att hon skulle blifwa entheras fästemö. Siggeir sade henne icke lätteligen unna igen finnas/ om Gudinnan i Biarmaland icke viste hwar hon vore: och vore doch besuärligit att söka tijt. Lijkwel lagade the sig till wägs med fem skep och foro till Biarmaland/ ock kommo till sin fader och sade honom sitt erende. Han bad them fara till kyrkian och söka Gudinnan och Jomala. Ty viste tije icke hwart hon vore kommen/ skulle hon icke lätteligen finnas

 þau

þau vissi ey þar til hennar, huar hun væri nidur komin. þeir brædur foru til hofsins, oc fundu oskudyngiuna; oc sau aunguan ormul þess, sem þar atti ad vera: foru þeir nu um skogin, oc komu til bygda Hofkietils, oc frietu han, huort han vissi ecki huad grandad hafdi hofinu? enn han quadst ecki vita. Enn þar kom, ad han hlaut ad seigia; oc sagdi ad tueir Gautuersker menn hefdi leigit under Vimner skogie miog leingi, oc hiet annar Herraudur, enn annar Bosi: oc kuad han sier þa liikasta til þikia ad giort hefdi soddan storrædi. enn kalls dotter sagdist hafa fundid þa i skoginum, þa þeir foru til skips, oc hofdu med sier Hleydur syster Godmundar Kongs: kuad þangat epter henne ad leita. Sem þeir urdu þessa

igen. The foro till kyrkian/ och funno askedyngian/ månn icke itt solegrand till thet som thär vara borde. Reste the kring om skogen/ och komme tijt som Hofketill bodde/ och sporde om han icke viste huad som hade fördärfwat kyrkian. Månn han sade sig thet ecke vetal moste doch omsijder bekånna/ att tuenne Götiske månn hade legat under wimner skog mycket långe/ och het then ena Herröder och then andra Bose/ och sade sig likast tyckia/ att the skulle hafva giort en slijk dråpelig gärning. Gubbens dotter sade sig hafva mött them i skogen när the fore till skeps/ och hade Ledur Kong Gudmunds syster med sig: och tijt motte the leta efter henne sade hon. När the fingo then kunskapen/ sade the sin fader ther af/ och samblade i hastighet krigzfolk öfver alt Biarmaland/ och fingo thop tre och tiugu skep/

viiser sangdu þeir Kongi frà, oc sofnudu lidi sem skiotast, um alt Biarmaland; feingu tutugu oc þriu skip; oc sigldu til Gautlands: oc komu þan tima sem þeir brædur voru i bardaganum a Bravollum. Var Hringr Kongr famennr heima: oc bodu þeir honom til bardaga. Vrdu þar skiot umskipti. Fiell þar Hringr Kongr, oc mestur hluti landsmanna med honom. Toku þeir meyuna, enn rændu sie ollu, oc foru sydan ibutt; oc liettu ey fyrr enn þeir komu a Glæsisvollu. vard Kongr feygin syster siune, oc þackadi þeim ferdina: oc þotti hin frægasta ordid hafa. Siggeir bidr nu Hleidur? enn hun var treg firi þvi, oc kuad best ad sa niti sin, er sic tok ur trolla haundum. Kongr sagdi ad Siggeir hefdi vel til hennar unnid; oc sagdist

och seglade till Götland/ och komme på then tijd Herröd och Bose vore i slaget på Bråvallahed. Hade Kong Ring mycket ringa folk hos sig hemma. The mante honom till slags; och föll han thär och största delen af landsfolket med honom. The togo Jungfrun/ och röfvade bort alt thet the funne; Sedan seglade the sin kos och stadnade ey förr än the komme till Glåsiswall. Konungen vart fägin han fick sin syster igen/ och tackade them för resan/ hwilken tycktes wara mycket berömmelig. Siggeir begärade Ledur till hustru: månn hon war trög ther till/ och sade thet best wara/ att han måtte niuta henne/ som henne hade taget utur trolla hender. Konungen sade att Siggier hade intet ringa utstått för hennes skull/ och vore i sitt wälld att gifta henne hwem han ville. Och skall

eiga ad rada giftingum hennar: oc skal ey utlendum hofdingium ga gnalt ad eiga þic, ef þu vilt vorum radum fylgia. Vard nu suo ad uera sem Kongur villdi.

ingen utlendsk höfdinge komma till gagns att äga tig/ om tu vilt följa wårt råd. Måste thet nu så blifwa som Konungen wille.

CAP. X.

Nu er þar til mals ad taka, ad þeir Herraudr oc Bosi koma heim i Gaut-land halfum manude seirna enn þeir Siggeir sigldu iburt. Sakna þeir nu vinar i stad: þui burt var brudurin en daudur Kongr. Toku þeir nu radagiord med sier, um hag sin. Oc for Bosi à fund faudur sins, um rada leitan. Enn han sagdi þeir mundi seiner, ef þeir sofnudu lidi; oc kuad þeim hentara, ad hafa skiotar adgiorder, oc na Kongs syster med list oc snorum adburdum. Oc var nu þetta radid, ad þeir bigguist ur landi med eitt skip, Smidur, brodr

CAP. X.

Nu vill man förtälla om Herröd och Bose att the komme hem till Götland/ en half månad senare än Siggeir och Rörik vore bortseglade. Sakna the ginast sina vänner. Ty borto var bruden/ och Konungen döder. Lade the nu råd/ huru the skulle bära sig åth. Bose for hem till sin fader att rådfråga honom Han sade att the skulle komma förseent/ om the wille samna folk: och vore nyttigare att the hade hastig tillredning/ och toge igen Konungens syster med list och snälle åthbörder. Följde the thetta rådet och lagade sig utur landet med itt skep. Smider Boses broder skulle fara

Bosa skylldi fara med þeim oc hafa a for sogu um ferd þeirra; oc lagdi þuari þeim morgrad, oc Brinhilldur Baga; en þò lagdi Busla þeim best fyri huad þeir adhafast skylldi. Sigldu þeir nu þegar þeim gaf byr, oc hofdu avalt byr, suo ad ferd þeirra vard med meira flyte, enn von var a; oc komu vonum bradara a Glæsisuollu, oc laugdu skipe sinu i leine vog, under einum skoge. Smidr hafdi hulin hialm yfer skipinu. Þeir Herraudur oc Bosi haufdu oc hulin hialm: þeir geingu þar til, ad þeir komu ad husabæ litlum oc kyrfeligum; þar bio kall oc kielling: þau attu dotter væna oc vel kunnande: kall baud þeim næturgreida: þad þau þeir, oc var þeim giordur godur beini. Kall var fálatur oc ofspurulls enn bonda dotter var þar mandior-

med them/ och undervisa them huru resan skulle best anställas. Tware och Brinhilldr Baga/ gåfwe them monge råd; doch undervisste Busla them alldrabest huru the skulle båra sig åth. Seglade the till wägs så snart vinden fogade; och fingo the en flygande vind/ så att resan gick fortare ånn man kund vänta/ och the komme till Glåsisvall mycket snarare än the hade sig fore tenkt/ och gömde sitt skep uti ett londerum under en skog. Smider lade och itt osynligit täckelse ther öfwer: åfven sådant hade och Herröder och Bose öfver sig. Gingo så till theß the komme till ett litet torp: ther bodde en gubbe och kärling: the hade en vacker och snäll dotter. Gubben böd them nattherberge; hwilket the med tacksamhet mottoge/ och blefve thär vel undfågne. Gubben var tystlåtig/ och intet frågevijs/männ dotter hans var drifstig och

fust-

kust, oc skiemti hun giestum. Bosi var hyrligr vid hana oc giorde henne smaglettingar; enn hun giordi honom sliikt i moti. Siidan var þeim fostbrædrum fylgt ad sofa. Enn þa lios voro slokin, kom Bosi þar sem bonda dotter la oc lypti klædum af henne. Hun spir huor þar være? Bosi sagdi til sin. huad viltu hingat sagdi hun eg vil skemta þier sagdi han, oc gaf henni fingurgull; oc gieck i sængina til hennar. Lieku þaug sier bædi so bonda dotter lijkadi allvel. Eñ epter gamanleika þeirra spir Bosi huad þar er titt i landi? Hun sagdi: þad være nu nyast, ad þeir bræder Hrærekr oc Siggeir þeir hefdu naid Hleidur, Kongs syster eñ drepit Hring Kong i Gautlandi: oc svo eru þeir nu fræger ordnir af for þessari, ad aungver eru nu þeirra

skemtade med the fremmande. Bose hade allahanda lustigt snack med henne/och hon med honom Sedan the gingo till sängs/och liusen vore utsläkt kom Bose tijt som bondadottren låg/ och lyfte kläderna af henne. Hon sporde huem thär vare thet är iag sade Bose. Hwad viltu här / sade hon? iag vill narras med tig sade han/ och gaf henne ther med en gullring/ och gick i sängen till henne. När the hade haft sitt tijdfördrif/ frågade Bose hwad thär var tidt i landet? Hon svarade/ the nyaste tidender här vanka ära thessa/ att Rörik och Siggeir hafva fått igen Ledur/ Kongens syster/ och dräpit Kong Ring i Götland: och så äro the nu nampnkunnige af thēne resa/ att the hafwa ingen sin lijke här i landet: och hafwer Konungen gifwit Siggeir sin syster; och är thet emot hennes willia/ och skall bröllopet lij-

lijkar i austur veigie: oc hefur Kongur nu giefit Siggeir syster sina; oc er þad á moti hennar vilia; oc à brudkaupid ad vera á þessum dogum. Oc so eru þeir varir um sic, ad þeir hafa niosn à huoriu stræti, oc i huorri hofn, ochuorre gautu: oc mà þeim eckert ovart koma: þvi þeim þiker alldrey aurvænt, nær þeir Herraudr oc Bosi Koma ad vitia meyarinnar. Hefur Kongr latid giora sier eina holl, so stora ad à henni eru hundrad dyr, iafnlangt er imillum allra dyranna: hundrad mans ma sitia mille huorra dyra: tueir dyravorder eru vid huoriar dyr: oc mà sa eingin inkomast, sem ecki þeckist vid ein huoriar dyrnar. Enn sa sem ecki þeckist han skal taka oc vardveita, þar til ad ransakat er huor hã siè. Sæng stendr à midiu hallargolfinu so hà, ad fim tropur, ero

stå / thessa dagar. Och så ära the förevare och achtsamme om sig att the hafwa speyare uto på alla wägar hamnar och stigar / att icke noget må kommathem oförvarandes på. Ty the månta huar tijma att Herrödh och Bose skola komma / och taga igen Jungfrun. Hafver Konungen låtit göra en sal så storan att ther på äre hundrade dörar / och lijka longt emållan hwar dör: och kunna vel ietthundrade mann sitta emållan hwar dör. Twå dörawärder äro vid hwar dör och slipper ingen inn som the icke känna igen. Kommer nogon obekant / han blifwer fasttagen / och satter i förwar till theß ransakat blifwer hwem han är. En säng står mitt på salsgålfwet / så hög att man måste stiga fem trappor upföre. Ther uti skall Brud och Brudgumme

upf

upp ad ad ganga. Þar skulu huilast brudur oc brudgumi: enn hird menn skulu vaka i kring so eru þeir hrædder um sig oc grunsamer um þà Herraud oc Bosa, ad þeir muni koma: ad þuy er vardhollid allstadar, suo þeim skuli eckert ovart koma. Huorier ero ippalter menn med Kongi, sagdi Bosi? Sa Kongr helldr mest af sagdi hun, heitir Sigurdr, radgiafi Kongs, oc so mikill meistare til horpuslattar, ad hans lijki fins ecki: Oc er han farin til frillu sinar ad lata sauma sier klædi, oc semia liodfæri: hun byr hier vid skogin. Vill han heim til hallarinnar à morgun. Hætta þau nu tali sinu, oc suafu til morguns.

CAP. XI.

Vm morgunin er Bosi snema à fotum, oc seigr Herrud huad han

hwilas; och hoffolket hålla wakt omkring. Ty så frukta the för Herröd och Boses ankomst, att the hålla wackt allastädes, att icke något må oförwarandes hända. Hwilka äro the ypparste månn hos Konungen, sade Boset then som Konungen håller mest af? sade hon, heter Sigurd, Konungens rådgifware, och är en så konstig mästare att slå på harpa, att hans lijke finnes icke. Han är nu farin till sin frilla att låta sömma sig kläder, och ställa sin spelredskap i lag. I morgon will han resa tillbaka hem till håfwet. Thär med lycktade the sitt tal och somnade.

CAP XI.

Om morgonen stod Bose tijdeliga upp, och sade för Herröd,

hafdi

hafdi friett um nottina, oc biugguſt þeirfrá kalle oc kierlingu bonda dotter ſagdi þeim leid huar þeir skil du ſtefna til borgarinar; oc ſvo huar hybyli Sigurdar væri oc frillu hans. Foru þeir nu þar til er þeir ſia bæ Sigurdar: oc han reid þa heiman, oc eirn ſveirn med honom; oc ſtefndu til borgarinar. þeir ſtefndu nu á veg fyrir þá. Boſi lagdi ſpioti ſinu igegnum Sigurd, enn Herraudr kyrkti ſueininñ til bana: ſijdan ſlou þeir andletz mynd þeirra, oc foru med þad til skips, oc ſogdu Smid huad þeir hofdu afrekat, oc huar komit være ollu. þeir giordu nu rad ſin huornin ad skylldi fara. Smidur liet Sigurd na grimu á Boſa oc buningi hans, enn ſialfr hafdi han ſveinſins, oc hans bunning. Sagdi Smidur nu fyri ollu huornin Herraudr ſkylldi ad fara, oc fieck ho-

hwad han hade fornummet om natten och lagade ſig bårt från torpet; och wijſte bonda dottren them vägen till Konungens borg/ och tijt ſom Sigurder och hans frilla bodde Gingo the ſå till theſſ the finge ſe Sigurdz by; och red han tå heman ifrån med en tienare ginaſt åth borgen: Herröd och Boſe lagade ſig i vägen för them/ och rende Boſe Sigurd tuert igenom med itt ſpiut/ och Herröder ſtrypte tiänaren till döds. Sedan ſlängde the af theras anletz ſkapnad/ och foro ther med till ſkeppet och ſade för Smid/ huru the hade beſtält/ och hurulunda alt förewijſte. Och rådſlogo the nu huru the ſkulle båra ſig åth Smider ut-tåände Sigurds anleees hud öfwer Boſe/ och hans kledning; menn tiänarens hy och kledning tog han på ſig. Han föreſkref och Herröd/ huru han ſkulle båra ſig åth/ och fick honom en

num

num eirn stein i hond sier: Sydan geingu þeir Bosi oc Smidur heim til hallarinar, oc komu ad þeim dyrum, sem Godmundr Kongr sat fyri. Þikist Kongr þar Komin Sigurd radgiafa sin, oc fagnar hanum vel oc kuad sier litast han rubbungligri enn adr, oc giordi þad sa nyi bunigur sem han hefdi sier smida latid. Fieck Kongr honum i hendur oll lykla rad, oc ad ollum fiehirdslum. Sigurdr kunni sier þad vel i nyt ad færa, oc ecki þurfti leingi um ad huxa, huornin breita skylldi. skickadi han so, ad dyrasti drickur oc afeingasti skylldi ganga fyrsta kuolld veitzlunar. Þvi af þeim dreggiunum mundi leingst epter eima. Epter þetta fiolgadi bodz folkit; oc var hofdingium til sætis skipad. Sat Kongr i hasæti, a midian beck, næst honum brudgume, oc so

sten i handen. Sedan gick Bose och Smidr åth palatset/ och komme till then dören som var mitt mot Kong Gudmund: Tyckte Konungen att hans rådgifware Sigurd var thär komin/ och fägnade honom wäl: doch tyckes mig sade han/ att tu äst så grof i ansiktet/ fram för tu plägar förr vara. Och giorde thet then nya skrud han hade samanlagat. Fick Konungen honom i hender nycklarna till alt sitt förråd. Sigurdr viste thes och vel att lempa till fördel/ och behöfde icke långe att eftertänkia huru han skulle båra sig åt. Skickade han så/ att then kosteligaste och starkaste dryckenskulle gå om kring then första gåstabodzquellen ty af then dagen monde vijdast spörias: församblade sig gåstebodzfolket/ och höfdingarne satte sig till bords. Sat Konungen i högsätit mitt på bänken; näst honom brud-

buor

huor ad ödrum, enn à adra hond brudurin oc bruder, epter þuy sem rum feinguſt. Hrærekr þionadi brudgumanum, enn ecki er gietid um adra þionuſtumeñ; nema Sigurdur ſat fyri brudine, oc ſlo horpu, enn ſueirn hans gieck ad bordũ, oc þionadi þar ſem frurnar ſatu. Enn er minni voro innborin, ſlo Sigurdur ſo ad men ſogdu ad ecki mundi betur ſleigid. Sigurdr ſagdi ad litt væri ſa leikur enn reindur: Enn Kongr bad hann ey afſpara. Oc ſem inkom þad minne ſem ſignad var þor, skipti Sigurdur um ſlægina: tok þa ad okyrraſt alt þad ſẽ i hollini var, hnifar oc borddiskar, oc þad ſem ecki var a halldid, ſem voru drickiar bikarar: oc mager menn ſtodu up, oc tokiſt til ad danza. Geck þetta langa ſtund. Epter þad ſetruſt aller menn nidur, oc var þad minne afdruckid i einu, med

gummen och ſå huar efter añan/ och på wänſtra ſidã ſat bruden och brudepigorna/ efter ſom rumen tillåto. Nörik tiänade brudgumen och talas intet om andra tiänſtomänn; utan att Sigurd ſat mitt mot bruden/ och ſlog på harpa: och hans dreng gick kring och tiänade ther ſom fruerna ſåto. När ſkålarna vore inborne/ſlog Sigurd ſå vackert på harpan at man ſade thet kunde intet bettre ſlås. Sigurd ſade/ man hade intet ſtordt hördt af leken ånn. Konungen bad honom ſpela fort. När Thors ſkål kom inn/ bytte Sigurd om ſlagen: begynte tå at danſa alt thet ſom i ſalen var: kniſwar/ diſkar/ dryckekåril/ och alt thet man icke hölt faſt: och ſtode många upp till att danſa. Gick thet longa ſtund; ſedan ſatte the ſig nider at göra beſked för ſkålen/ ſom var inſkänkt med thẽ ſtar kaſta dryck thär näſt kõ alla Gudar nas ſkål inn. Sigurd

 bi-

hinum sterkasta dryck. Þuy næst kom inn þad minne, sem helgad var ollum Æsum. Sigurdr skipti þa enn um slægina, oc stilti so hatt horpuna, ad duergmal quad i holline. Stodu þa aller menn upp, er inne voru, nema Kongr, bruder oc brudgume, oc var nu alt a ferd, innan um hollina: oc þad geck langa stund. Kongr spir huort han kan betur sla? enn Sigurdr sagdi, ad epter væri enn nu nockrer smaleikar: enn bad folk fyst setiast nidr oc drecka, oc huiila sig. Slo han þa Gyar slag, Drambuslag, oc hieranda hliod. Epter þad kom inn Odins minne. Þa lauk Sigurdur upp horpunne; hun var so stor, ad madr matti standa i maga hennar, oc so fogr, sem a gull sægie. Þar tok han ut gloa huijta gullsaumada, oc dro a hendur sier. Tok han þa horpuna oc stillti þañ

bytte åther om slagen/ och stålte harpan så högt att thet gaf genliud [echo] i salen. Stodo tå alla upp/ som inne vore/ forutan Konungen/ bruden och Brudgumen/ och vore alla i dans/ och gick thet så en long stund. Konungen sporde om Sigurd kunde better leka? Han suarade/ sig äntå hafwa nogra små lekar kuar; och bad folket först sättia sig nider att dricka och hwila sig. Slog han tå strömkarle slag/ drambeslag och Heranda liud. Ther efter kom Odens minne inn: ypnade Sigurdr tå harpan [hon var så stor/ att en karl kunde stå i hennes maga/ och lyste som bara gullet] och tog thår ut itt par hwijta och gullsömada wantar/ och drog på hånderna. Stålte han tå harpan på thet slaget som heter faldafyker [thet är en springedans/ när quinfolken vippa om kring/ så att hufudukarna flyga i

ſlag ſem heitir falldafeiker: ſtucku þa falldar af Konum, oc lieku fyrir ofan haufud. Stucku þa upp Konur, oc lieku ey ſidur enn kallmen, oc enigin hlutur þotti kyrr i holline. Gek þad langa ſtund, þar til meñ mæduſt. Settuſt menn þa nidur oc drucku af minnid: Enn eingin gat afdruckid minna enn i þremur. Var nu olværd oc havadi, ſo ad eingin gadi annars, enn ad drecka, oc biugguſt ecki vid ad danza leingur. Enn er af var minnid, kom in þad minni ſem helgad var Frey, oc ſkylldî þad ſijdaſt drecka, kom þetta morgum ovart. Smidur laut nu ad Sigurde, oc tok Sigurdur i þan ſtreinginn, ſem la um þvera horpuna, oc ſagdi til Kongs ad han skylldi buaſt vid Ramma ſlagi: enn Kongr bra ſo vid ſlagin, ad han ſtock upp, brudr oc Brudgume, oc lieku

wådret] Sprungo tå quinfolken upp/ och lekte intet mindre ån manfolken/ och var ingen ting ſtilla i ſalen: ſtod thetta långe på/ till theſſ alla trottnade/ och ſatte ſig nider att dricka ut ſkålen: och kunde ingen dricka ut mindre ån i tre gånger. Blef tå ölro/ glamm och gny/ att ingen anſade annat ånn dricka; och tenkte icke på nogon dans mer. När then ſkålen war all/ kom Freijs minne inn/ ſom man ſiiſt plågar dricka. Kom thet tå mongom oförwarandes. Smider vinkade åth Sigurd; och tog Sigurd i then ſtrången ſom ſat tuert om harpan/ och talte till konungen/ att han ſkulle laga ſig till then ſtore ſpringedanſen. Och föllo ſlagen Konungenom ſå vel/ att han ſprång upp/ ſampt Brud och Brudgumme och lekte ingen vackrare ån the: och gick thet långa ſtund. Smider tog Bruden i hand/ och danſade

 ang-

aungver vakrara enn þaug: oc geck þetta langa ſtund. Smidur tok nu i hond brudinne oc liek þa allravakraſt: han tok brudbuningin af henni oc kaſtadi upp i ſængina; oc liet menn ſina draga ut um gluggin, þà han ſa ſier fære. Enn fra Herraud er þad ad ſeigia, ad han lætur meida oll skip med ſionum, ſo eckert var ſiofært. Suma menn lætur han vera heima hia Smidi, oc bera gull oc ſilfur ur borginni til ſtrandar, oc fermdu skip ſitt: ſumer voru upp a holline, oc drou ut um gluggin þad ſem upp var kaſtad, i ſængina. þui Smidur ſa ſo til ad eckert skorti, þad ſem eiga villdu af þui ſem fiemætt var.

mycket vackert; han tog Brudeſkruden af henne/ och kaſtade upp i ſången; och låt ſina månn draga ut igenom gluggen/ når han ſåg ſig lägenhet. J medler tijd låter Herröder fördärfwa all the ſkep/ ſom vore nidre vid ſiöſtranden/ ſå att icke nogot thera kunde brukas till ſiös. en del af ſitt folk låter han wara hos Smid/ att båra gull och ſilfwer ur borgen nid till ſtranden och laſtade ſitt ſkep med. Somlige wore inne i ſalen och drogo ut igenom gluggen thet ſom kaſtades upp i ſången. Ty Smider ſåg ther till / att intet ſkulle fattas af thet han åga wille / och dyrbart war.

CAP. XII.

Þad bar nu til tidinda þeſſu næſt, ad þa menn lieku ſem beſt, ad madr kom inn i hollina mikill vexti, oc frydr

CAP. XII.

När the vore ſom alldraluſtigaſte hände thet ſig/ att en mann kom inn i ſalen/ ſtor tillwäxt/ och af itt vackert anſeende: ſy-

ſynum: han var i raudum skarlatz kyrtle, oc ſilfr belti um ſik midian, oc gullhlad um enne: han var ſlippur oc for reikan di ſem adrir menn þar til han kom til Kongs. Hof han þa upp hnefan, oc dro ſo ſnögt um naſir kongi, ad ecki matti auga à feſta; oc ſuo hart, ad ur honum hruru þriar tennunar, oc blod fiell ur noſum hans oc munni; enn han fiell ſialfr i ovit. Oc olli þvi ſteirnin, ſa ſem Herraudr hafdi i hnefanum, oc Smidur hafdi honum feingid, ad hoggvid var ſo þungt. Þa Siggeir ſa þetta, rak han bada hnefa millum herda, komumanni enn han ſneri undan, enn Siggeir epter, oc aller er þvi gatu vid komit: enn ſumer ſtumrudu yfer Kongi. Enn Smidur tok i hond brudinne, oc leiddi hana upp i ſængina, oc liet hana ſtyga i maga horpunne; enn menn þeirra drou hana

han war klädder i en röd ſkarlatzkiortel / hade itt ſilfwerbelte mitt om ſig / och itt gull-lad om ännet: han var owåpnad / och wroks omkring i ſalen / ſom ondra / ther till han kom tijt ſom Konungen var. Hof han tå upp näſwan / och ſtröt Konungen ſå knapphendigt öfwer näſan / att man icke kunde fäſta ögat på; och ſå hårt / att tre framtenner ſprungu ur munnen och bloden ſtod ur näſa och munn; och han foll nid / och dånade. och wölt ſtenen ſom Herröd hade i näſwan / och Smider hade gifwit honom / att hugget var ſå tungt När Siggeir ſåg thetta / ſlog han båda näſwarna åth nacken på then ſom inkommen var: menn han vek undan / och Siggeir efter / och alla the ſom kunde komma åth: ſomlige ſtupade huar på annan / öfwer Konungen. Smider tog Bruden i hand / och ledde henne upp i ſännen

ut um gluggin, oc so Smid, oc flirtu sier til skips, oc geingu ut à þad. Oc var þad alt i einni suypan, ad sa kom þar sem Kong hafdi sleigit, oc gieck ut a skipit, oc Siggeir for epter med brugdid suerd. Enn þa þeir komu a briggiu, sneri Herraudr motte Siggeir, oc hratt honum ut af briggiunne i sio; oc komst han med illan leik ad landi, med styrk manna sinna: oc var þa verr enn daudr. Smidur hio landfestina; enn adrer drou upp segl: lietu so ganga ut a haf, slikt er matte. Hrærekr hliop til skipa, oc matte ecki a koma: þui þaug voru ecki siofær, enn menn radlauser af dryckiu. Kongr raknadi vid, oc var han litils mattar: Leitudu men vid ad næra hann; enn han var miog mattdreigin. Snerist nu veizlan i sut oc sorg. Enn þa Kongr

gen/ och låt henne stiga i magan på harpan/ och hans månn drogo henne ut genom gluggen/ och så Smid/ och skyndade sig nid till skepet/ och stego ther in på. J samma ryckiande kom han som hade slaget Konungen/ och språng ut på skepet/ och Siggeir for efter med dragit suerd. Når the komme på bryggian/ vände Herröd sig emot Siggeir/ och stötte honom ut af bryggian och i siön: och kom han med en ynkelig lek till lands genom sina måns till hiälp; och var tå föga bettre än döder. Smider högg af landfästan/ och the andre droge upp seglet/ och låte gå till hafs/ thet besta the kunde. Rörik låp till skepen och kunde ingenstädes komma ty the vore onyttige till siös/ och folket rådlöst för dryckenskap. Konungen kuiknade tå vid igen/ och var dock mycket maktlös. The sökte at viderkuekia honom; menn han var

hre-

hreistist, giordu þeir rad sin ad sliita ey fiolmenne, oc buast sem skiotast, epter þeim fostbrædrum. Latum þa nu buast, enn vikium saugunni til þeirra fostbrædra. þeir sigldu nu þar til ad veiger skilia; oc la annar til Biarmalands. þa bad Bosi Herraud ad sigla heim i Gautland, enn han quadz eiga erindi til Biarmalands. Herraudr sagdist ey vid han skilia; enn huad er ad erindum þinum þangat? Bosi sagdi ad sma væri erindin a vordægin, en þo er saknader vert ef a settu radi verder ey framkomit. Smidr baudst ad bida þeirra fim nætur? Bosi quad þad duga mundi. þeir foru nu til lands þueir saman, enn folldu bàtin i leini nockru. Geingu sidan til bygda, þar sem kall oc kielling bio. þaug voru skamt fra Kongs hollini. Enn um kuoll-

dock suag nog. Tu våndes gåstebods alådien i sorg och bedröfvelse. När Konungen kom sig före igen gjorde the thet rådet/ att icke skilias åth/ utan laga sig efter Herröd och Bose. Låtum them nu laga sig till/ och fortålium om Herröd och Bose: The seglade nu thår till att leden låg åth Biarmaland/ tå bad Bose att Herröd ville segla hem till Götland/och han sade sig hafwa något att beståll a i Biarmaland. Herröd ville intet skilias frå honom/ och frågade hwad erende han hade ther att utråtta. Bose sade sig hafwa några små erender tijt om våren/ och vore dock stor affaknat om han icke singe fullborda sitt upsåt Smider låfwade att vilia bida them i fäm dygn: thet doger/ sade Bose: och for han med Herröd till landh / och gömde båthen uti ett rum/ och gingo sedan till itt torp/ ther som en gubbe och kår-

dit,

dit, er menn voru til sæn-
gur geingner, geck Bo-
si til bonda dotter, oc
lagdist nidr hia henne.
Hun spyr huad han vill-
de? enn hañ quadz mun-
di gledia hana gerseme.
Lieku þaug af um not-
tina; enn medal annara
orda spir Bosi, huort hun
er i kiærleika vid Kongs
dotter? enn hun quadst
optliga koma i skie-
mu hennar, oc er þar
vel tekin. Eg vil hafa
þic ad trunadar manni,
sagdi Bosi, oc skal eg
giefa þier þriar merkur
silfurs, ef þu kiemur
henni hingad i skoginn
til min: þui eg a erin-
di vid hana oc skildse-
mi ad telia. Han tok ur
pungi sinum þriar val-
nautur suo fagrar sem à
gull sæge, oc bad hana
seigia Kongs dotter ad
hun vissi eirn þan lund
i skoginum sem sliikar
mætti nogar finna. Hun
lagdi Kongs dotter ey
upp orpna fyrit einum:
þui henni fylgdi ad iaf-

ling bodde. Thet var in-
tet longt ifrån konugens
palats. Om kuellen sollet
var ganget till sängs: gick
Bose till bondens dotter/
och lade sig hos henne.
Hon sporde hwad han
ville: och han sade sig vil-
la hafwa tijdfordrijf med
henne/ och föråhra henne
nogra kosteliga saker. Och
när the hade beskålt sin
syssla. Frågade han henne
ibland annat/ om hon icke
vore bekänd med Konun-
gens dotter? hon suarra-
de sig ofta plåga kommat
hennes kammar/ och vara
thär vel lijden. Jag vill
att tu skall vara mig tro-
gen/ sade Bose/ och skall
iag gifwa tig tre marker
silfwer/ om tu kant kom-
ma henne hijt i skogen till
mig: ty iag hafwer något
erende till henne/ och vill
iag räkna skylldskap med
henne. Thär med tog
han utur sin pung tre val-
nötter/ så fagra som sielf-
wa gullet/ och bad henne
sägia för Kongs dottren/
att hon viste en lund i sko-

na-

nadi gielldingr sa er skialgur heitir; oc hefr han tolf kalla afl huad sem reina þarf. Enn Bosi quadst ey mundi reina vid han, nema þad sem gott væri. Vm morgunin for hun ad finna Kongs dotter Eddu, oc syndi henni gull hnoturnar, oc sagdist vita huar slijkar mætti nogar finna. Forum vid þangat sem first, sagdi hun, oc þrællin med ockur? oc suo giordu þær. þeir Bosi oc Herraudr voru nu komner i skogin, oc sneru til mots vid þær. Bosi heilsar iunfrunni, sagdi hana ey vareigda fara: enn hun sagdi ad nu voro ey hættar ferder. Bosi seigr ad þad sie sem verda vill; oc gior þu nu huort þu vilt, ad fara med mier viliug, eda eg mun giora skyndebrullaup til þin i skoginum. þrællin spir huor gall sa er, er sier leifi slikt ad tala: Enn Herraudr

gen/ hvarest man kunde sådana i myckenhet finna. Hon svarade att Konungens dotter intet stode till reds för enom. Ty henne följde altiid en snöpinger/ som heter Skialg/ och hade han tolf manna styrkia/ thär nogon thet vill försökia Bose svarrade sig intet annat villa försökia med honom/ änn thet som gott vore. Om morgonen gick hon till Konungens dotter Edda/ och viiste henne gullnötterna/ och sade sig veta hwarest man kunde många slijka finna. Låter oß strax gå tijt/ sede hon/ och trälen med oß: och så giorde the. Bose och Herröd vore nu komne i skogē/ och vände sig emot them. Bose hälsar Jungfrun/ och sade henne oförsiktteliga vandra. Hon svarade/ att thet vore ingen fara på färde. Thet må vara huru thet vill sade Bose; och gör tu nu hwilket tu vilt/ antingen att följa mig godvilleligen:

 bidr

bidr han ad þeygia, fullan skama. Þrællin slo til Herraud med kylfunne: enn han tok fast à moti: Voru þeirra suiptingar hardar; for Þrællin huorgi a hæl. Bosi kom þa ad, oc hio fotin undan honom, oc tok streing eirn, oc rendi um halz honom, oc heingdi hann upp vid eikina. Sidan setti Bosi Kongs dotter a handlegg sier, enn quæddi kalls dotter, oc gaf Bosi henni þriar merkur gulls, enn baru ionfruna ut a skip, oc lietu fra landi, oc liettu ey fyrr enn þeir fundu Smid. Kongs dotter bar sic litt; enn er Smidr hafdi ord vid hana talat, tok af henni allan harminn. Skemtu þær sier badar frurnar. Liettu þeir ey fyrr enn þeir komu heim i Gautland, oc toku til ad

eller skall iag göra itt hastigt bröllop med tig här i skogen. Trälen sporde hwad thet wore för en galning/ som dristade sig till att tala sådant. Tijg thin fula hund sade Herrödd: mån trälen ströck åth honom med klubban/ och han tog hårdt emot; och nappades the skarpt sig emällan/ ty trälen for intet till ryggia. Thär med kom Bose till/ och högg foten undan honom/ och tog itt rep och rende om halsen på honom/ och hengde honom upp uti en ek. Sedan satte Bose Kongs dottren på armen/ bödd bondadottren fara wäl/och gaf henne tre marker gull: och bore the Jungfrun till båten/ skute från land/och stanade icke förr än the komme till Smid. Konungs dottren gaf sig illa/ menn när Smider fick tala wid henne/ tog han sorgen ifrån henne: och förlustade fruerna huarandra. Låto the altså resan gå fort/ till theß the

bu-

buast vid bardaga. Þvii viist þottust þeir vita, ad þeir brædur mundi þar koma.

CAP. XIII.

Pad bar nu til tidinda þessu næst, ad þeir brædur eru albuner, oc hofdu orgrynne lids. Enn so þungr hafdi Godmundi Kongi ordid snoppungurin, ad han var ey fær ad fara med þeim. Oc skylldu þeir hafa af veg oc vanda. Þeir hofdu fierutyge oc þriu skip af Glæsis vollum, oc komu til Barmalands, oc fundu Harek faudur sin. Voru þeir fostbrædur þa fyri skaumum tima þadan komner. Hafdi Kongr þa fulla vissu af huarsi dotter sinnar, ad þeir haufdu hana i burt tekid, enn hengt þrælin. Hafdi han þa buit lid sitt, oc hafdi fimtan skip, oc

komme hem i Götland; och lagade sig med flijt till krigs: ty the vore försäkrade thär på/ att Rörik och Siggeir skulle snart komma efter.

CAP. XIII.

Thet hände sig ther näst/ att Rörick och Siggeir vore färdige och hade otaligit folk tillsamman. Och hade örfijlen varit Kong Gudmund så tung/ att han orkade intet fara med them. Och skulle både åhran och beswäret af thenna resan vara theras: The hade tre och fyretije skep från Glåsiswall/ och seglade till Biarmaland/ till sin fader Kong Harek. Voro Herrödd och Bose nys tillförna thädan farne: och hade Konungen viss kundskap hwart hans dotter hade taget wägen/ att the hade taget bort henne/ och hängt upp trälen. Ty hade han lagat sitt folk till reds/ och hade femtan skep; och slog sig i färd med them; och

släst-

slæst i ferd med þeim, oc sigldu nu til Gautlands. Smidur vissi alt af þessu, oc haufdu þeir safnad lidi um alt Gautland: enn þvari kall hafdi buit til vopn oc veriur, so eckert skorti: Bida þeir nu heima, oc ey leingi adr þeir brædur eru vid land komner, oc Harekr, faudr þeirra. Er nu ecki þustlautt. Lætur Herraaudr nu leggia ut skipum sinum a moti þeim. Hafdi han lid mikid oc fritt: enn þo miklu minna: þeir Harekr lògdu à moti. Hrærekr lagdi à mote Bosa; Smidur à mote Hareki Kongi; Herraudr à moti Siggeir. þurti þa ecki ad saukum ad spiria. Tokst þegar bardægi hinn hardasti; oc voru huorutveggi hiner akofustu. Enn er bardagin hafdi leingi stadid, ried Sggeir til uppgaungu à skip Herrauds, oc vard skiott umvendi: Sni-

seglade till Götland. Smider wiste alt thetta förut: och ty hade the samnat folk af alt Göraland: och Tuare bonde hade lagat till wapn och värjor/ så att ingenting fattades. Och wänta the intet långe förr än thesse bröder komma seglandes till lands med sin fader Kong Harek. Och gick thetta intet tystlutt. Låter Herröd läggia uth sin skep emot them: han hade mycket och wackert folk; dock mycket mindre än the Harekr stålte sin skepflota emot. Lade Rörik emot Bose; Smider emot Kong Harek; och Herröd emot Siggeir. Behöfde man intet spörja efter hwad orsaken thär till var/ uthan thet begyntes ginast ett skarpt slag/ och vore the häftige på båda sijdor. När slaget hade stått en long stund/ befalte Siggeir att the skulle springa in på Herröds skep/ och blef en hastig omvending. Snidill het

dill

Sill hiet ſtafnbui à ski- bi Herrauds han skiot ſpioti ad Siggeir , enn han tok ſpiotid a lopti oc ſendi i gegnum Snidill oc i skipsſtafnin, oc ſtod þar. Herraudr ſneri a moti Sigger, oc lagdi til hans med arngeir ſuo ad gieck igegnum skiolldin; enn Siggeir ſnáradi ſvo faſt ad arngeirin gieck i ſundur. Siggeir hio til Herrauds, oc tok fiordung af hialminum, oc af hægra eyrad: enn Herraudr greip upp ruddu eina er la à þiliunum, oc lauſt a naſer honom ſo faſt, ad ur honom hrutu allar tennurnar, oc brotnadi honom neſid, oc ſtock han aufugur à ſitt skip; oc fiell i ovit, oc là leingi. Smidur bardiſt vel oc dreingilega. Harekr Kongr kom upp à skip hans ved tolfta mann, oc ruddiſt um faſt. Smidur ſnyr moti honom; oc hio til Kongs med

ſtamnbóden på Herrödꝫ ſkep; han ſköt itt ſpiut åth Siggeir/ menn han tog imot thet i wädret/ och ſände thet tillbaka igenom Snidill/ ſå att thet ſtod faſt i ſkepſtamnen. Herröd wände ſig emot Siggeir/ och rände till honom med itt handſpiut/ ſå att thet gick igenom ſkölden. Men Siggeir ſlängde ſig undan ſå haſtigt/ att handſpiutet gick ſönder; och högg ther med åth Herröd/ ſå att hugget aftog fierdedelen af hiälmen och högra örat. Herröd nappade upp en klubba/ ſom låg på tiljan/ och ſlog honom ſå hårt öfwer nåſan att alla tennerna ſprungo ut och nåſan ſönderkroſſades och han foll afuger till baka i ſitt ſkep/ och dånade ſå att man lenge intet ſåg lijf i honom. Smider fäktade och ſom en dreng: Kong Harek kom inn på hans ſkep ſielftolfte/ och giorde rum kring om ſig. Smidr wände ſig emot honom/ och högg till ho-

ſaxi

saxi þvi er Busla hafdi giefid honom. Þuy à Kong bitu ecki adknæ-dalaus vopn, sem hei-rast mun. Hoggid kom um þuert andlitid, oc tok af halft nefid, oc allar tennurnar oc ho-kuna: oc nam suerdid stadar a bringuni. Hliop nu af honom blod mi-kid. Bra Kongi suo vid hoggid, ad han vard ad flugdreka, oc spio eitri yfer skipid, oc feingu marger menu bana. Han steipti sier nidr ad Smid oc gleipti hann i sig: oc vard nu feltur à monnum Smids. Enn i þvi sia menn huar kiemr ofan af landi fugl sa er skiergreppur hei-tir; han riedst a moti drekanum, oc var þeir-ra adgangur hrædili-gur: Enn sua lauk þeir-ra vidskiptum, ad skier-greppurin fiell a sioin; en drekin kom nidur a skip Siggeirs. Enn Herraudr var komin þar Fyrir. Þui han gior-

nom med en pamp som Busla hade gifwit honom ty på honom bite icke no-gre gemene och otrollade vapn/ som man kan höra. Hugget kom tuert öfwer ansiktet på honom/ och tog af halfa näsan/ och al-la tännerna/ och hakan/ och stadnade suerdet ni-der på brystet: och låp af honom myckit blod. Bet thetta hugget så på Ko-nungen att han blef till en flågdrake/ och spydde etter öfwer skepit/ och fingo många sin bana ther af. Han kastade sig ofwan på Smid/ och sualg honom i sig. Therafblefue Smids männ mycket förfärade. J thet samma se the huar en fogel kommer ofwan i från landet/ som kallas skiergrepper han vände sig emot draken / och gin-go the förfärligen hårt till samman; och så lyck-tades theras stridh/ att skiergreppen föll i siön/ och draken kom nid på Siggeirs skep Var ock Herröder tå inkommen

di harda hrid, medan
Siggeir la i ovitinu, oc
lamdi han alt med kyl-
funne. Han kom ad
Sggeir, oc slo til hans,
oc kom hoggid a hial-
min, so han dro in ad
hausnum: enn hausin-
moladist allr i sundur;
oc hratt honom fyri
bord oc kom aldreii
upp sijdan. I þui vak-
nadi vid Hatekr Kongr,
oc vard ad einum giell-
ti; oc riedst ad Her-
raud od reif af honom
bryniuna, oc badar
geirvorturnar, nidur ad
beini. Herraudr bra
þa sverdi er a lijnda hier
hafdi, oc hio af trynit fy-
ri nedan augunn, oc
klærnar af framfotu-
num. Var Herraudur
þa so modur ad han
datt a bak aptur: Enn
golturin trad han un-
dir fotum; enn gat ec-
ki bitid, nie klorat. Þa
kom ad glottungs hund-
tijk mikil, oc reif a na-
ran a gieltinum, oc rakti
þar ut alla þarmana, oc

på samma skep och giorde
ther itt förfärligit nider-
lag/ mädan Siggeir låg
och viste intet till sig/ och
förlammade med klubban
alt som förekom. Han kom
tijt som Siggeir låg/ och
slog till honom: hugget
kom på hiälmen/ så att
hon drog in i hufudit/ och
molades hösen all sönder:
och kastade han honom
utöfwer bord/ och kom
alldrig upp sedan. I thet
samma waknade Kong
Harek/ och förwände sig
uti en galt/ stälte sig emot
Herröd/och ref af honom
brynian och båda bryst-
wortorna inn på benen.
Herröder ryckte ut swer-
det/ som hängde på sijdan
uti itt band/ och högg try-
net af honom nider om
ögon och klöfwarna af
framfötterna. Var Her-
röder tå så trott/ att han
föll baklänges; och galten
trädde honom under föt-
terna; kunde dock icke bi-
ta eller rijfwa honom. Tå
kom en hiiselig stor hyn-
da/ och ref slakssidan af

hliop

hliop þa fyri bord. Harekr Kongr vard þa aptur ad manni, oc steipti sier epter henni; oc kom huarki upp sijdan: oc þotti sem þad mundi hafa verid Busla kierling. Þvi ad hana vantadi, oc fanst alldreij sijdan. Enn fra Bosa er þad ad seigia, ad han bardist vel oc dreingilega: er han nu komin upp a skip Hræreks, oc veitti þar so harda hryd, ad alt hrock fyrir: Enn i þessari suipan sa han huar Þuari kall flaut; oc matti han meira ad hialpa honom oc koma honom a skip sitt: enn amedan komst Hrærekr a skip Bosa, oc drap mart manna. Var Bosi miog modr, enn þo briedist han a moti Hrærek oc hio til hans, oc kom hoggid a skiolldin, oc klauf han allan nidur igegnum, oc af fotin i ristar lid, oc i sla eina oc hrock suerdid i sundur.

galten så att alla tarmarna fölle ut/ och språng ther med utöfwer bord. Kong Harek blef tå åther till mann igen/ och språng efter henne: och kom hwarken thera upp sedan. och tycktes som thet monde hafwa varit then trollkårlingen Busla. Ty hon var nu bortkommen/ och fans alldrig igen sedan. Om Bose år thet att såya/ att han fäcktade som en mann; och når han kom in på Rörikz skep/ och slog thär så grufweliga om kring sig/ att alt rök undan för honom/ fick han see huar hans fader Tware flöt i vatnet/ och skyndade sig till att hiälpa honom upp i sitt skep. Med thet samma kom och Rörik in på Boses skep/ och högg nider många. Bose war mycket trott/ doch wände/ han sig emot Rårik och hög till honom hugget tog på skölden och klyfde den mitt i tu/ alt nid igenom/ och foten af i vristleden/ och suerdet

Bo-

Bosi snyst undan à hæle: enn Hrærekr hio epter honom à hialminn, oc skipti suerdid af hialminum, oc nidur à herdarnar; oc reif af honom alla bryniuna nidr ad ol lu, oc fieck han mikid sar à herdarnar, oc af vinstra fæte hælbenid. Bosi þreif upp às eirn; en Hrærekr villdi þa hlaupa fyri bord. Bosi slo þa epter honom, oc kom hoggid à hryggin, so sier fiell huor hluturin. þotti ollum þad klamhogg: þui han mardist vid hastockin. Sækir Bosi nu fram oc rydst um fast: kiemur han þar sem Herraudur là fallin: var þad nærri þuy ad Kongr hliop fyri bord: Reisti han þa Herraud upp; oc var han miog stirdur. Var þa grid giefin ollum þeim em þiggia villdu. Toku þeir ad her-

tog mot en tuerstå/ och språng sönder. Bose wände sig till ryggia/ och Rörik högg efter honom på hiålmen. suerdet slant af hiålmen nider på axlarna oc skar sönder bryniam helt och hållet; och fick Bose tå itt grufweligit sår i hårdarna; han miste och hålen af then wänstra foten. Bose nappade upp en ås; och wille Röriker tå springa öfwer bord/ menn Bose slog efter honom/ och kom hugget tuert öfwer ryggen/ så att han gick i tu stycken sönder. Tycktes allom thetta wara itt nesligit hugg: ty han sönderkrossades mot rorstocken Bose slår nu om kring sig/ och kommer tijt som Herröder låg fallen/ hwilket skedde når Kong Hareck språng öfwer bord: reste han tå upp Herröd/ och war han mycket steel. Blefwe tå alle skonade till lijfwet/ som ther begårade / och fingo the thär till rofs alla långskepen/

E fan-

fangi skeidur, oc alt þad à var: oc feingu ofur fiar; oc skiptu herfangi. Var ey meira epter af lidi þeirra, enn ein þusin manna. þottist þeir nu eiga sigri ad hrosa. Lietu þeir nu græda sar sin oc manna sina, oc þuara kalls, oc fleiri annara. Oc ad godum tima (lidnum) bruggust þeir vid brudkaupi sinu. Skorti nu eingin tilfaung, bædi nog oc god, oc stod veislan i manud: voru menn med giofum utleister. Tok Herraud þa Kongs nafn i Gautlandi, oc þeim rikum, sem fadir hans hafdi styrt.

CAP. XIV.

Litlu sidar sofnudu þeir sier lidi, oc foru til Biarmalands; oc beiddi Bosi sier þar vidtauku, oc taldi þad til, ad Edda ætti land epter foder sin: enn hun væri nu eiginkona sin. Sag-

och alt thet ther uti var. Och var thet stora ågordelar som the skifte sig emällan. Månn af krigzfolket var inter mehra igen ånn itt tusend mann. Tyckes the nu hafwa orsak at berömma sig af segren. The låte och läkia them som såre vore ibland hwilka var Tuare bonde och många flere. En tijd ther efter lagade the till bröllop/ och fattades ingen råd och åmne thär till/ både nogh och kostelig; och stod brollorshögtijden en heel månad: gästerna blefwe och kosteligen begofwade når the reste af. Tog Herröd tå konungs nampn/ öfwer Götland/ och the rijken som hans fader hade styrt.

CAP. XIV.

Intet longt thärefter samnade the krigsfolk/ och foro till Biarma land och begärade Bose att the ville taga honom till Konung; föregifwandes thet skäl/ att Edda ätte landet efter sin fader Ha-

dis

dist suo helst gieta bætt manskadan, ad koma sialfur i stadin, oc vera Kongr þeirra; oc stirkia þa med logum oc rietti. Enn med þui þeir voru haufdingia lauser, sau þeir ey annan sin hlut, enn taka han til Kongs. Var Edda þeim Kunnug ad ollu godu. Vard Bosi nu Kongur yfer Biarmalandi. Bosi atti son vid kalls dotter, Hofkietils, sa hiet Svidi hin Sokndiarfi: enn sa Svidi var fader Vilmundar Vidutan. Bosi for austur a Glæsisvollu, oc sætti þa Herraud oc Kongin. þaug Hleidur untust mikit, þeirra dotter var þora Borgar hiortur, er Ragnar Lodbrok atti: Suo hefur sagt verit, ad i egginu sem þeir Bose soktu til Biarmalands, hafdi fundist Irlingur sa er gulls lytur var à: oc gaf Kongur han þoru dotter sinne i tansie: enn hun

rek/ och hon vore nu hans laggiftahustru. Han sade sig och på thet sättet best kunna bota then man skada som skedd var/ att han komme siälf i stället att blifwa theras Konung/ och styr ia them med lag och rätt. Och efter the vore höfdingalöse/ sågo the sig intet annat vilkor/ ähn att taga honom till Konung. Var Edda them och till alt gott bekänd. Blef altså Bose tagen till Konung öfwer Biarmaland. Han ätte en son med gubbens Hofketils dotter som het Suidi then framfuse/ hwilken var fader åth Vilmunder uthan vid/ [enstörling] Bose for till Gläsiswall/ och förlikte Herröd och Kong Gudmund. Herröd och Ledur Drottningen förlijktes mycket vel. Theras dotter var Thora Borgarhiort/ som ätte Kong Ragnar Lodbrok. Så är sagt/ att uti egget som Herröd och Bose to-

lag-

lagdi gull undir hann: oc ox hann suo mikid, ad han la i kring um alla skiemu hennar: oc vard suo grimmur, ad eingin þordi nærri henni ad koma, nema Kongr, oc sa sem honom færdi mat. Enn þad var ey minna honom ad ætla. enn uxa gamlan i mal: oc þotti han hin mesti ovættur. Heit treingdi Kongur, ad gipta þeim einum dotter sina, sem þirdi ad ganga i skiemuna til mals vid hana; oc afriedi ormin. Enn þad þordi eingin ad giora fyrr enn Ragnar Lodbrok kom, son Sigurdar Hrings. Enn sa Ragnar var sidam kalladur Lodbrok; oc tok han nafn af klædum þeim er han liet giora sier, þa han vann orminn, sem seigir i hans saugu. En frà Bosa er ey

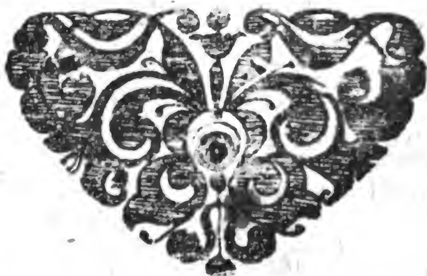
go bort ifrån Biarmaland/ fans en ormunge gullfärgader:och gaf Konungen then åth sin dotter Thora när hon begynte få tänner: hon lade gull under honom/ och wäxte han så stor/ att han låg kring om hennes Jungfruburr; och war så grymm att ingen torde komma till henne/ utan Konungen/ och then som gaf honom mat. Och thet skulle ey wara mindre ånn en gammal oxe i målet. Och höllt han att wara thet grymmaste troll. Giorde Konungen thet löfte/ att gifta sin dotter åth ingen annan/ än then som torde gå i kammaren till henne/ och giorde af med ormen. Och thet torde ingen göra / förr än Ragnar Lodbrok kom Sigurd Rings son Han blef sedan kallader Lodbrok/ och fick thet nampnet af the kläder som han lät göra sig när han öfweruan ormen/ som sägs uti hans saga. Om Bose är ey annat sagt/

an-

innat sagt, enn han
ÿrdi ægietur Kongr, oc
stiornadi vel oc lein-
gi. Ecki seigr huort han
ætti baurn vid Drott-
ningu sinni, edur ey.
enn sonur Herraudar
er sagt ad hefi verid
Rigardur fadir Kon-
rads, sem for á Orma-
land.

ånn att han war en goder
Konung/ och styrde långe
och wål: mån intet förmå-
les thet/ om han hafwer
haft barn med sin Drott-
ning/ eller ey. Menn thet
såges att Herröder haf-
wer haft en son/ som kal-
lades Rigarder/ Kon-
rads fader/ som for till
Ormaland.

ENDE

OLAI

OLAI VERELII

Index Verborum & Notæ in Herrauds Sogu.

A.

tam vero utramque inter polum & circulum arcticum; citeriorique conterminam esse Finmarchiam. Saxo & Iohannes Magnus Skrikfinniam insuper addunt. Incolæ Iornandi cap. 3. de rebus Geticis, Crefennæ, Paulo autem Varnefridi lib. 1. cap. 5. Scritobini dicuntur. Procopius vero lib. 2. *ubi de* Thule insula, & Thulitis, Scritofinnos *vocat. In* Iornande mendum cuilibet manifestum est; scritobini & Scritofinni facili correctione conciliantur: nisi Scritobinos eos dicere velis, qui divaricatis cruribus incedunt. Rectius interim skidfinnos dici, Andreas Bureus in Geographica Sueoniæ descriptione monet; ubi itidem eam Lapponiæ partem quæ nostris Trennes vocatur, & Moscoviæ Duci paret, veteribus Biarmiam dictam existimat, nomine a Finnonico Varama h. e. montosa regione, detorto. Quicquid de hoc sit, certos jam Biarmiæ terminos, tacentibus veterum scriptis, vix assignari posse puto. sylvam Vimner inibi sitam Auctor noster ait; ex quâ sine dub[illegible], defluit flumen Vimur, cujus in st. Olafs saugu, cap. 135. fit mentio. *Þa belldu þeir ut epter anni Vime* h. e. *per flumen Vime delati sunt in mare.* Et in Edda. *Þa kom þor til ar þeirrar er Vimur heitir, allra à mest.* h. e. *Tunc accessit THOR ad amnem Vimur, omnium fluviorum maximum.* Sed periere jam nobis ista nomina ut exinde de regionis terminis aliquid certi constituere non possimus. Amnem Vimur in sinum Gandvicum exonerari navigatio Thoreri Hund, Caroli & Gunsteni arguit. Olafs saga. cap. 135. supra citato. Sylvam Vimner sinui Bothnico contiguam fuisse, ex auctore nostro cap. 6. & 7. liquet. Qua ratione majorem Lapponiæ partem, quondam

dam Biarmiam dictam colligi posse videtur Nomen quippe Lapponia vel Lappeland, recentius est, & â finnonico Lapp, quod extimum vel extremum notat, deductum, eos scilicet qui extrema terræ Bothnicæ incolunt. Lappones quippe, Finnones & Estones quondam eundem fuisse populum, & dialecto solum discretum ipsa eorum lingva arguit. Porro Geiradargard sive domicilium Geiradi in Biarmia collocat Saxo lib. 8. in vita Gormonis, & utgard Loka h. e. Lochi suburbium: de quibus vide Eddam. Mendose autem apud Saxonem legitur Vgartilochus, pro utgarda Lochus. Biarmenses idololatriæ & magicarum artium infamia notat Olaus Magnus. lib. 1. cap. 1. nec dissentit ab eo auctor hic noster. Sed tantam in Biarmia cœli inclementiam perpetuo esse, vix admittit nostri temporis experientia Mores enim hominum mutari indies possunt, sed cœli syderumque alia est ratio.

Birta, *detegere, manifestare.* 27.

Blidubragd, *res venerea* p. 26. Sed in Gautreks saugu *signum amoris* notat.

Blotud, *sacrificijs culta.* 35.

Bolfadur, *dirus, execrandus.* 29.

Bolla, *vas rotundum & capax in modum bullæ, a qua innatantis, factum.* 53.

Bonde, *non colonum tantum sed herum etiam & patrem familias notat.*

Bot *reparatio, mulcta.* (Þar er til bota ad sia p. 13) ijsdem plane verbis Regem Olaum Crassum alloquitur Skialg Erlingson in Olafs saugu cap. 119. *Þar mun sia til um bota er Þier erut.* h. e *inde nobis quærenda venia, & reparatio ubi tu es,* Solebant scilicet

Regibus plenum arbitrium deferre earum rerum quæ solo jure vix imperrari poterant. Ideo addit Herraudus in Autore nostro pag 14. *Vilium vier bioda satter oc fie suo mikid sem þier vilied sialfr kiosa.* h. e. *reconciliationem & pecuniam offerro quantam ipsemet desiderabis.* Et skialg Erlingson, loco supra citato: *eg vil bioda fe firi mannin til þess, at han halldi lifi oc limum, enn þier Kongr skapit oc skerit altt annat.* h. e. *pecuniam pro viro offero, ut vitam & membra integra retineat, cetera omnia tu rex pro arbitratu tuo constitues.* Et ipse Erlingus in Olafs sogu cap. 121. *Ek vil bioda firi han satt oc yferbater þuylikar sem þier vilit sialfr gert hafa; en þiggia þar emot lif hans oc limar oc landzvist.* h. e. *offero pro eo reconciliationem & mulctam plus quam ordinariam, ejusmodi scilicet quam ipsemet definies. Et pro ea vitam ejus & membra mihi peto & ne in exilium eijciatur.* Item Thorfinnus ad Suenonem Iarl, Gretla. cap. 22. *eg vil bioda yder satt firi vig þann er Gretter hefr unnid: skullu þier einer skipa oc skera, ef han hefr grid.* h. e. *reconciliationem offero pro cæde â Grettero perpetrata: ipsemet autem solus pro arbitrio constitues, si fidem publicam dabis.* Porro non inelegans verborum est translatio, *skiba oc skera, skucka oc skapa: skapa oc skera,* â sartoribus deducta, quibus ad vestem conficiendam integer pannus permittitur, ut quantum libet capiant.

Bravollum. p, 37. Hervarar Saga *Sigurdur Hringur tok Kongdom i Danmork: han bardist vid Harálld Kong Hilditonn, â-Bravelli, i Eystra Gautlandi.* h. e. *Sigurdus Ring Dania regno potitus, prælio contendit cum rege Harálldo Hildetanno in Ostro-Gothia campis Bravallinis.* In Smalandia campos istos sitos ait Ioh. Magn. lib. 8. c. 8. sed observandum Smalandiam

Ostro

Ostrogothiæ partem antiquitus fuisse, vide infra in voce Smaland.

D

Dior-

Dyr. hundrad dyr. p. 35. quis credat *tantum cænaculũ* unquam exstructum? sed hic vulgi *est mos, ut res magnas famâ acceptas, in infinitum augeat.*

Duergmal p. 50. *echo. vox duergorum; quos montibus inhabitare, & acceptas voces reddere credebant*, de illis uti & Hrimþussis vide Eddam.

E.

Eystra-Gautland. p. 1. Ab antiquissima memoria, in primis hisce Gothorum sedibus, obtinuit divisio eorum in Ostrogothos & Vestrogothos, vel ut vulgus loqui amat, Östgötar & Vesgötar. Regio autem ipsa Ostrogotlandia & Vestrogotlandia dicta est. Sed exteris latine scribentibus Gothiam dicere placuit, quod & hodiernus usus retinet. Hanc nominis distinctionem, ex primâ hac patriâ, in alias terras, secum extulere Gothi, & perpetuo deinde in Dacia, Moesia, Italia, Hispania, & ubicunque sedes fixere, retinuerunt.

Eitt skal yfer ockur Bosa ganga. pag. 15. *quod Bosa fiet, mihi fiet,* vel *commne utrisque periculum erit.* iisdem plane verbis Thorfinnus & Thorstanus Dromond Svenoni Iarl minantur Gretl. cap. 22. *Kuodu baudum skyldi meira verda fyri at nà lise Gret-*

tis ; Þui eit skal yfer os ganga: oc mun Þad melt att Þu vinner mikit til eins mans lif, ef Þu legger ofs at velli alla. h. e. *Majoris tibi constituram vitam Gretteri scias. Commune enim omnibus periculum erit. Diceturque haud parvam te rem in discrimen mittere, si ut uni homini vitam eripias, nos omnes in terram prosternes.*

F.

Porro quantam carminibus efficaciam tribuerint veteres vide Virg. Eclog. 8. Ovid. Amor. lib. 1. eleg. 8. & lib. 2. eleg. 1. & lib. 3. eleg. 7. Horat. epod. Od. 17. Tibull. lib. I. eleg. 2. & 8. Propert. lib. 2. eleg. 28.

besr margur madur verdit at lata fyri ofs feit, enn sumer fiorit med Olafs saga. cap. 36 h. e. *coacti sunt multi opes nobis relinquere nonnulli etiam vitam.* & Sighuat Skalld eodem lib. cap. 3.

Sit att o fiaur sotum
Farbeid ur stad sara
En þeir er undan runnu
Allvalds boender giallda. h. e.

sed ruricolæ qui è loco stragis regi se eripere potuerunt, vitam suam pedibus acceptam ferre debuerunt. Arvar-Oddur ad Hialmarum in Hervarar sogu:

Nu qued eg fiorvi
Afari þinu. h. e.

Vitam tuam in ultimo puncto constitutam dico.

Fielagi *socius*, in Vilkina sogu vocatur *sammeyti*, & *lauguneyti*.

Fimtan Kongar. Omnium in toto septentrione, maximum hoc fuisse prælium ait Auctor noster cap. 8. & Hervarar Saga. *þessar orostor hafa i fornum saugum fragaster verit, oc mest manfall ordid, oc su er Angantyr oc hans brodur bordust à Dunheidi* h. e. *hoc pralium in veteribus historiis celebratissimum est, & maxima in eo strages facta: uti & illud pralium quod inter Angantyrum & fratrem ejus in campis Dunensibus peractum est.* Describit hoc prælium Ioh. Mag. lib. 8. cap. 7. & seq Olaus Magn. lib. 5. c. 6. Saxo Gram. lib. 8. qui utriusque aciej viros illustres enumerat.

Firnadiarfr, *vade audax.* 12.
Flugdreki, *draco.* 62.
Forbænir, *imprecationes.* 20.
Fordast *timere.* 13.
Formæle *excusatio defensio.* 14.

Forsending, *missio in certum exitium*, cujusmodi fuisse Bellerophontis in fabulis legitur, qui a Præto & Iobate haud evitandis periculis obiectabatur. Uriæ item â Davide Rege hoc modo exitium procuratum. 2. Reg. cap. 11. Biorn Stallare cum Olao Crasso Norvegiæ Regi auctor fuisset mittendi legatos ad Olaum Skautkonung Sueoniæ regem, hostiles inimicitias reconciliatum, ipseque huic muneri â rege suo destinaretur, tristis obmutuit: rogatusque ab amico Hialtone, cur ægro esset animo, respondit, *Þetta er forsending.* h. e. *exitialis hac est legatio.* Olafs saga. cap. 57. Talem in Anglia legationem obivit Haquinus quidam Norvegus. Sed felicitate sua servatus est, exitio in calumniatorem ipsius recidente. Historiæ isti vulgo nomen Ridder Rôd.

Han er à fotum, *in pedibus est*, vel surrexit. contrariũ ejus est, *af fotum.* Vlf Vggasons saga. *Hun kom honom alldrey af fotum* h. e. *non potuit ipsum in terram deycere.*

Frækuri heimtum *exactor severus.* 2.

Frilluborin p. 2. *impari conjugio natus, vel extra conjugium natus*, honestior tamen quam *putuborin*, vel putuson. h. e. *vulgo conceptus.* Erex saga. *Frilla* enim uni obsequitur; *puta* prostibulum est.

G.

Gall p. 57. duo significat *infæcundum*, sive *castratum*, & *insanum*. Prioris significationis sunt *gallvid.* OG. LL. Bygdab. 31. fl. arbor quæ nullos fructus pro-

producit. Item *gallko*, *gallsår*, *gallgett*, h. e. vacc ovis, capra non fœtificantes. *Gallstrand*, lim sabulosum, & alendis piscibus ineptum, hinc *gäll*, castrare, virilitatem auferre. *Giellding* castrat, exsectæ virilitatis. Altero significatu *gall*, in num & furentem notat, quæ hujus loci *est significatio*. *Gall*, *galin*, & *galning*, insanus, *galnas insanire*, *galenskap* Insania. *Gallum* fluvium in *Phrygia* memorat Strabo lib 12. Geograph. Cujus aquæ haustu bibentes insanos reddi Ovidius lib. 4. Fastorum ait.

Cur igitur Gallos, qui se exscidere vocamus?
Cum tantum a Phrygia Gallica distet humus?
Inter, ait, viridem Cybelen altasque Celenas
Amnis it insana, nomine Gallus aquâ.
Qui bibit inde furit &c.

Et Sextus Pomp. Festus lib. 7. *Galli, qui vocantur Matris magnæ comites, dicti sunt à flumine cui nomen est Gallo: quia qui ex eo biberint, in hoc furere incipiunt ut se privent virilitatis parte. Alij putant ideo eos sibi genitalia incidere, quia violaverint nomen patris, matrisve, ne possint ipsi fieri parentes.* Et Plin. lib. 5. cap. 32. *flumina sunt in ea parte Sangarium & Gallus, à quo nomen traxere Matris Deum sacerdotes.* Gratulandum humano generi fuisset, si in sola Phrygia insanus hic liquor flueret. Sed aut inde in omnem terræ partem se diffudit, aut suos quælibet orbis regio insaniæ fontes habet. Illud autem Auctorum istorum verba efficere volunt, & exsectos & insanos gallos dici, & quidem â flumine gallo. Sed scire velim â magnis istis viris, unde fluvio illi hoc nomen gallus? qui bibit inde, furit, aiunt. Propter furorem igitur fluvius iste dicitur gallus. Ergo

sicut

sicut communi nomine & quidem Scythogothico. fluvius iste Phrygiæ dicebatur gall vel gallus, sive quia bibentes insanos redderet, quod tamen vix credam, multi enim insaniunt qui fluvium istum nunquam biberunt, nec viderunt, seu quia piscibus careret, & infœcundus esset, ut supra diximus de voce *gallstrand*: ita & Cybeles Sacerdotes galli dicti sunt, non à Phrygiæ fluvio gallo, sed communi & quidem Scythico verbo gall: quia castrati erant, & in Magnæ matris sacris, furebant. De hisce Magnæ Matris sacris, & Sacerdotibus ejus gallis, & cur virilitatem sibi amputaverint, multa erudita & recondita collecta vide apud Voss. Idolol lib. 1. cap. 20. & lib 2. cap. 53. ubi & de verb. gallare, gallantibus (galningar) & archigallis. Ex hac voce gallus verum non ea parte quâ Gothicæ est originis, sed quâ gallinæ maritum notat, Germani suum Hanrey deduxisse videntur.

Galldur *artes magica* p. 5. videtur â gall deduci. Eæ enim artes maxime sunt insanæ. *Inni nockorn hlut med gaulldrum*. p. 5. generosus plane iuvenis animus, virtute potius quam artibus infamibus nomen quærendum existimantis. Et observes in veterum memorijs, viros virtute præstantes semper abhorruisse ab artibus magicis. Haralldus Harfagur, Norvegiæ Rex, filium Ragnvalldum Rettilbein, Hadalandiæ regulum, quod artibus istis deditus esset, exercitu clausum, una cum octoginta magis, igne delevit. Olafs Saga. cap 3. Et additur causa. *Haralldе Konge botto illir seidmenn* h. e. *Haraldo Regi mali videbantur magi*. Gautrecus, Rolfo, Starchatherus & multi alij artibus magicis gloriam suam contaminare non voluerunt. Illud memorabile est

 in

in hac historia, Harechum, Hræræchum, Siggeirum, Smidum, Buslum, harum artium callentissimo sturpi morte perijsse: Herraudum vero & Bosam sola virtute nisos, periculis tandem superatis victoriam & virtutis præmium esse consecutos.

Gammanleik, *oblectatio*. 44.

Gammur *vultur*. 28. 31.

Gautverskr *natione Gothus*. 40.

Geirvortur, brystvorter *papillæ*. 63.

Gielldıng. vide gall

Giegna *prosperare*, illa giegna; *male cedere* 11.

Gimstein, *gemma* 33. in Troiomanna saugu & aliis dicitur gunstein.

Gipting p. 35, *auctoritas patrum vel tutorum, tradendi virgines nupturas in potestatem sponsi:* Fœminarum severam custodiam habuisse Germanos auctor est Tacitus. Et boreales omnes populi, fœminas in potestate elocatorum, & maritorum esse voluerunt; gravi pœnâ in eos constituta, qui hanc ipsis potestatem eriperent. Quæ vero contemptâ istâ auctoritate pudicitiam in propatulo habent, *lóskonor* fæminæ solutæ dicuntur; & lóskaláge scortatio.

Gletting *lusus*, *iocus*. 44.

Gloa gullsaumada *chirotheca acupicta*. 50.

Glugg *foramen*, *fenestra* 52.

Gofugur. *celebris*, *colendus*. 1.

Graun *nasus*. 31.

Granda *nocere* 40.

Græda *mederi*.

Greida *expedire*, *explicare*, *porrigere*. Greida gotu. Rida fóre åth och vijsa wägen. Greddur *expeditus*. Ogreddur, *intricatus*.

Grid *fides publica*.

Grad-

quod pro usu funibus troclea insertis attolli vel demitti potest. Olafs saga. cap. 35. *Sigurdur hafdi þar marga menn: sumer skare korn, sumer bundu, sumer oko heim sumer hlodo i hialma eda hladur.* h.e. *Sigurdus multos ibi operarios habuit, alij segetes metebant; alij in manipulos colligabant, alij domum vehebant, alij sub tectis aut in horreis disponebant.* Item cap. 117. *Eg se ad her ero hialmar storar* h. e. *Video hic ingentia tecta segetum.* Hulin hialm *tegumentũ est artibus magicis rei cuipiã inductũ ut ea sit invisibilis, aut alia appareat, quã revera est.*

Hilmer *Rex.* poëtic. 18.

Hirda *curare, servare.* 3.

Hirdmenn. p.46 *Custodes corporis, satellitium aulicum,* in Vilkina saugu & Gretla vocantur *varingiar* Gretla cap. 72. *Villdu þeir nu koma sier i sueit med Veringium* . h. e. *Comitatum cum Veringis inire cupiebant.* & cap. 73. *attu Varingiar at fara i herfaur.* h. e. *expeditionem suscepturi erant Varingi:* item. *Skylldu þeir radast i Varingia log.* &c. h. e. *Societatem cum Varingis inire debebant.* Theodoricus Monachus de Norvegorum & Danorum profectione Hierosolymitana cap 27. ubi de reditu ipsorum per Constantinopolin: *peractis igitur omnibus, quorum gratia viatores nostri advenerant, cum honore recedunt, obsequium sibi parantibus nobilißimis regis curialibus, qui dicuntur varinga* &c. Vocantur væringæ à waria defendere, vel potius à warda, servare, custodire. inde *guardia*, vel, ut in constit. Ervigij Regis scribitur, *guardia* custodia: & *guardingo* custos Italis dicitur. In constit: Vambæ & Ervigij Regum. lib 9. Leg. Visigot. *Gardingus* dicitur. *Si majoris loci persona fuerit, id est, Dux, Comes, sive etiam Gardingus* &c. Item. *Inferiores sane vilioresque personæ Thiu-*

fa-

fadi scilicet, omnisquè exercitus compulsores. Guardingo & Gardingus quoad officium, idem fere notant, sed diversa est utriusque vocis origo. Guardingo enim à vardia h. e. custodia dicitur, sed gardingus à gard. h. e. urbe vel curia principis, cui servandæ præest, denominatur. Quid compulsores exercitus sint, ex lib 9. leg. Visigot. tit. 2. §. 2. & 5. liquet. Vbi sic legitur. *Servi dominici, id est, compulsores exercitus.* Item. *Servi Dominici qui in hostem exire compellunt* Sed quid *Thiufadus*? Thiufadus dicitur à þiud vel þiod. h. e. populo & multitudine cui præest, cujusmodi est noster Länsman. *Fad* enim caput notat, vel eum qui præest. Ita apud Ulfilam Math. cap. 9. v. 15. sponsus dicitur *bruþfaþs* h. e. caput vel præses sponsæ. *I þai magun sungius bruþfadis kuainon und þa ei a bueilos þaei miþ i m ist bruþfaþs. Iþ atgaggand dagos þam afnimada af im sa bruþfaþs, giah þan fastand.* h. e. *si possint filij sponsi queri per illam moram qua cum illis est sponsus? sed advenient dies cum auferetur ab illis sponsus ille, & tunc iejunabunt.* Eodem tit. 2. lib. 9. *leg. Visig.* est Thinfadia, idem quod nostrum Länsmans döme. *si Thiufadus ab aliquo de Thiufadia sua fuerit beneficio corruptus* &c. at militare, inquies, officium fuit Thiufadus? Respondeo, inter Gothos nemo civis, qui non & idem miles, cum usus posceret, ut ex dictis Constit: liquet. In bello autem per civilem & ordinarium magistratum regebantur. Sed jam longius discessimus â Væringis, qui, nisi fallor, *sargenter* vocantur in Vilkina saugu. *Lyptir Attilla herenom ut af Susat, oc hefr han sexþushundrat riddara, oc mikin her þan er sergenter heita.* pag. 10. h. e. *Exercitum Susato educit Attila equitum sex millium, & ingen-*

gentem numerum eorum, qui fergenter vocantur. Item pag. 107. *Rider Sifka med alla sina fylking, sex þusundrat riddara, oc mikin fiolda sargenta* h. e. *Prodit Sifka cum instructis ordinibus sex millium equitum & ingenti multitudine sargentorum.* Non alii profecto hi sunt, quam qui officij & auxilij causa Imperatorem sequuntur. Quamvis non ignorem, eum qui, *nostri* seculi vocabulo militari, Generalis major dicitur, Italis Sergente Magiore vocari.

Hliodfære, *instrumenta Musica.* sæmia hliodfære *fidium symphoniam elicere.* 46.

Hnitt *callosus, nodosus.* 4.

Hof *fanum, delubrum* p. 27. & 30. Dalagudbrandur in Olafs saugu cap. 112. *Vanti eg ef ver berum ut þor ur hofum varum er her stander à þennabæ, oc off befr iáfnan dugat, oc ser han Olaf, oc hans menn, þa mun gud hans bradna, oc han sialfr, oc menn hans, oc at engu verda.* h. e. *spero, si Thorum ex fano hujus prædij extulerimus, qui nos semper tutatus est, & is Olaum virosque ejus viderit, tum liquescere debere Deum ejus, ipsumque cum omnibus suis, & turpiter periturum.* Pluribus in locis ejusmodi fana quondam extitisse, multorum prædiorum nomina, quæ *hofgarden* & *hofberga* dicuntur indicio sunt. Nam cum multi simul reguli hic quondam fuerint, de quibus in not: ad Gautr saga pag. 27. ijque non sacrarum minus quam civilium rerum curam gesserint, in aulis suis Deos eorumque fana habuisse, ambigi non potest.

Hofgydia pag. 31. 39. nomine quidem fani Dea, reipsa vates vel Sibylla fuit, quæ Deo Iumala ministrabat, & sciscitantibus responsa promebat. Quantæ autem existimationis fuerit hæc Pythia Colfrosta,

Ro-

Rorici & Siggeiri persuasio arguit, qui incertæ rei certitudinem ab ea sibi expediri posse credebant. pag. 39.

Hofgydian var i suefni, *somnolenta erat vates* pag. 31. si cui ante hospitis non expectati adventum, somnus obrepat, supervenienti divitias portendi dici vulgo solet. ita & hæc Sibylla Colfrosta, somnolentiâ suâ Herraudo & Bosæ ingentes divitias, suis ingratijs, polliceri visa est.

Hlifa *tegere* item *parcere.* 16.

Þu hefr hoggit mier nær. Occidisti propinquum meum. 13.

Holld *caro.* 32.

Hollr fidus. 2.

Horpustatr, *pulsatio fidium.* Mestari til horpustattar *citharœdus egregius.* 46.

Hreidur *nidus.*

Hrid *procella, prælium.* 32.

Hrimast, *de equis dicitur, cum attritu ephippij læduntur.* Sadelbrytas 19.

Hrina *adhærere.* 22.

Huirfil *vertex capitis.* 18.

Hundtik, hynda *canis fœmina.* glottungs huntijk. 63.

Hyrliga *mansuete.* 26.

I.

Iafnan semper

Iafnast æquari.

Iarl p. 2. 4. frequens hoc nomen in inscriptionibus lapidum Runicorum. Wallingstad prästegård. *Hulmfrida lit gera badi bro, oc rita stain iftir bonda sin Iarl oc suni sina, Sigurd auk Hardstain, auk Þorbiurn, auk Vnvidr.* h. e. *Hulmfrida sub-*

structionem fieri curavit, & inscribi lapidem, in memoriam mariti Iarl, & filiorum suorum Siggurdi, Hardstaini, Thorbiurni & Vnvidi: Item Bigby Runaster. *Giridur, ok Vlfr, oc Ylbiarn, ok Obiarn, ok Runi beit litu hakva stain at Iarl fadur sin: Erfid at bonda sin.* h. e. *Giridur, Vlfr, Ylbiarn, ok Obiarn & Runi incidi fecerunt lapidem Iarl patri suo, & Erfida* [fecit] *marito suo.* In aliis lapidibus legitur etiam Iarlebeck & Iarlebengi. Sed virorum hæc propria sunt nomina sequentia dignitatis & officij sunt. Olafs saga. cap. 1. *Iarl setti han* [Haralldr Harfagr] *i huario fylki til landstiornar, oc laug ad dama.* h. e. *præsidem in quolibet territorio constituit, ad regendam provinciam & ius dicendum.* Porro cum præter magnum numerum filiorum ingenti etiam ex filiabus nepotum turbâ abundaret, qui singuli regna consequi nequibant, præfecturas istas, sed fiduciario titulo ipsis tribuit. Olafs saga cap. 3. *Han setti bad i laugum, ad hans attmanna skylldi huer taka Kongdom epter sin faudur enn Iarldom sa er kuensift var af hans attmonnum* h. e. *sancijt etiam ut paterno sangvine ab ipso descendens quisque regiam dignitatem, parente mortuo capesseret: qui vero materno sanguine ipsum contingerent, Iarlorum sive comitum ditione censerentur.* Qui posterioribus temporibus in Norvegia obtinuerit mos creandi Iarlos, quod eorum officium, quæ dignitas & privilegia, legesis in *Hirdskra.* Illud tamen hic de voce *skra* obiter addendum, non notari illâ societatem, nec legem & statuta, ut quibusdam est persuasum, sed scriptum, vel rem scripto comprehensam. Skra enim scribere est. Hirdskra de officio Cancellarij. *Canseler skal hafa sig sem idugligast vast Kongs malñ, ok skal skra sem i wird ileggiz eignar bat se*

kepp.

eyptar verda eda falla under Kongdomen h. e. Cancellarius diligentissimè attendet negotijs regis, & perscribet æstimationes possessionum emptarum, vel fisco regio adjudicatarum. Inde *Landskulldar skra*, Index vectigalium & redituum ibidem, *Han skal geta ad landskulldar skra Kongsins sieu rettar.* h. e. *providebit ne index redituum regiorum sit falsus.* Ibidem *sattar skra* reconciliationis scriptum, *Hirdskra*, index vel scriptum eorum, quæ in aula servari debent. Sed hæc obiter. Porro Iarlorum dignitatem & nomen, in Borealibus hisce regnis jampridem abolitum, ditionesque ipsorum, eam ob causam, publico vindicatas scribit Arilldus Huitfelt, quod fiduciaria potestate abutentes, præfecturas sibi & heredibus proprietatis titulo vendicare, factionumque studijs regibus, regnoque infidi & graves esse cœpissent. In carmine Iarl quemlibet virum illustrem notat Harvarar saga.

Dreckur med Iofri
Iarla meingi,
Ol gladliga
Ad Vpsaulum:
Madir marga
Mungat firda. h. e.

Cerevisiam hilariter cum Rege bibit multitudo virorum Illustrium, Vpsala: delassat multos potus viros.

Ianhurd, järndör / *Ianua ferrea.* 33.
Iarnvidiur, *catena ferra.* 29.
Idugliga *assiduo* 1.
Iþrotter, artes illæ quæ scitū & ingeniosū hominē arguunt. porro mendū esse in istis verbis p. 2. lin 32. adparet. neque enim *Hermadur til i þrotta* bono sensu dicitur. lego *Hermadr oc velfallin til iþrotta.*

Illmenne, *nequam, scelestus.* 14.

Illmæla, *imprecari* 21.

Ilt *malum.* ecki géngr ilt til als. *non omnis rei mala est causa*, uel *multa bene cedunt quorum malum videtur principium.* 27.

Inteckter *exactiones.* 2.

Irlingur p. 67. *serpentulus* qui tamen huic nostro in immanem crevisse serpentem vel draconem narratur. *Þotti han hin mesti ovættur.* Ioh. Magnus lib. 17. cap. 5. duos immanes ursos, Saxo lib. 9. duos immanes serpentes ab Ragnaro Lodbrok superatos ajunt. At non ursos sed serpentem, & quidem unum, non hic tantum auctor noster, sed & ipsemet Ragnarus in epicædio suo, strophâ prima, variis nominibus & epithetis poeticis describit. Vocat enim *grafvitner*, quod in skalldskaparmalum celebre est serpentis epitheton. & *lingaulum* per ericam reptantem *flordarbykiu* spiris ingentibus per terram sinuatum. Carmen ipsum apud OL. Vormium vide in appendice ad literat. Runic. â Magno Olavio ipsi communicatum. In carmine vero ad Thoram vocat ipsum *foldar fisk* terræ piscem. *Heiderlax* salmonem terrestrem. *Hringleygin bradragin*, è gyro se subito attollentem. Carmen hoc est.

5 4 3 7 8
Hatt hefe eg leisdu life
1 2 6
Litsogur kona minu:
13 9 14 15 16
Va eg ad foldar fiske
10 12 11.
Fimtan gamul vetra.
19 18 29 24 27
Hafa skal baul nema bite

Bra-

25 28 30
Bradragin mer dauda,
26 22 23
Heiderlax til hiarta
17 21 20
Hringleygin vel smiugu. h. e.

Ego, o pulchri coloris fœmina, charam vitam meam periculis exposui; ego quindecim annorum adolescens armis aggreßus sum terrestrem piscem [colubrum] *habiturusque est sinuoso tergo in orbem volutus foramen ad cor usque: nisi ingentibus spiris subito evolutus terra salmo mortis perniciem morsu mihi inferet.*

Iumala p. 27, 33. Finnonicâ & Esthonicâ lingva, quæ quondam eadem cum Biarmentium lingvâ, Dominum vel Deum sonat, qui veteri nostra Drottin vel Fanen seu Fan, ut Ulfilæ ubivis scribitur, dicebatur. Quamvis jam sequiori usu, malum dæmonem hoc nomine adpellemus. Vix autem aliud numen sub hoc nomine Iumala adoratum puto, quam Thori vel Odini, quorum tunc cultus universum septentrionem occupaverat. Nec simplici & paucorum hominum cultu numen istud propitiatum fuisse, ingentes istæ opes & donaria arguunt, quæ Herraudus & Bose abstulerunt, Deo Iumala una cum fano igne deleto. Sed templo quidem & idolo vim inferre potuerunt, cultum vero, qui non statuæ nec ædis parietibus, sed cæcis supplicum mentibus insculptus erat, delere non potuerunt. Nam & aliquot seculis post, tempore Olai Crassi, ab Thorero Hund, Carolo, & Gunsteno, idem Iumala, in Biarmia violatus legitur. Olafs saga cap. 135. Verum luco, non fano, tunc clausus fuit. *Þeir komo fram i riodr noekurt; i riodreno var mikill skidgardr oc burd firi last.* h. e, *ad lucum quendam accesserunt, &*

ir

in luco altum sepimentum ianuâ clausum fuit. Et paulo post. *I gardenom stander god Biarma, er heitir Iumale* h. e. *in area stat Deus Biarmensium Iumale vocatus.* Paulo post. *Þorir veik aptur til Iumala, oc tok silfur bolla er stod i knêdum hanum: han var fuller af silferpenigum: steipti han silfrinu i kilting sina.* &c. *Thorerus retrocessit ad Iumala, & pateram argenteam, argenteis nummis plenam e sinu ejus abstulit: argentumque in gremio suo recondidit.* Et mox: *Sidan rann Carli at Iumalumshan ja at digurt men it var à halsi hanom: Carli riedi til auxina, oc hio i sundur tygil, er var aptan à halsinũ, oc menit var fest vid, vard hangg þad sua mikit at haufud brautt af Iumalunum.* &c. *Deinde accurrit Carolus ad Iumala, viditq; crassum monile in collo ejus & extulit securim, ut lorum, quo ligabatur monile in cervice scinderet. Tam gravis autem fuit ictus ut caput Iumala decuteretur.*

K

L.

Landskyllder afrad / solarium ; vel quicquid soli nomine Domino penditur. 2.

Lasin, lasid, *detritus*, *detritum* p. 3. lasara *magis detritum*, lasast, maxime detritum. eg lasna *deteror*.

Laun *premium*. Fastr i launum *qui mercedem inique detinet*. p. 2.

Hlaup, *saltus*. fimtan fadma hlaup. p. 9. ubique in veteribus observes ejusmodi exercitia strenua, saltum, luctam, cursum, iaculationem, natationem, quæ viros illo tempore non ornabant tantum, sed & faciebant: ut mirum non sit quod manu & animo prompti fuerint. Videatur Olaus Magnus. Sed viluerunt jam exercitia ista, & elangvit indomita illa animi vis, postquam peregrinæ deliciæ & luxus placere cœperunt: quibus quamdiu pares simus futuri, meum non est vaticinari.

Leidangur p. 10. est necessitas conficiendæ expeditionis navalis, nec multum differt à *leidung*, *herleidung*, *hernad*, *hersaur*, *viking*: videantur quæ notavit cl. Voss: de vitijs serm. lib. 1. cap. 5. & lib. 3. cap. 11. in voce *angaria*, *angariare*. *ἀγγαρεύειν*. Quarum vocum originem non Persicam, sed Scythicam esse, vel hic locus eviceret. *Angur* etiam maris sinum notat, unde nec incommode leidangur deduxeris, voce compositâ. Porro cum omnis coactio, dolorem recipientis arguat, adfinis illa significatio est, qua *angur*, *angurseme* pœnitudinem notat. Voce *Leidangur* comprehenduntur hominum operæ, arma, commeatus. Vpll. Kongabalk. 10. fl. *Nu binder Konung lid oc ledung ut? biude ut rod oc ratt. Ta skal nemna hapn oc stamn, oc styreman, oc aseta alla.* h. e. *Rex militem & expeditionem indicturus, remigationem imperet & commeatum. Denominentur etiam* por-

in luco altum sepimentum ianuâ clausum fuit. Et paulo post. *I gardenom stander god Biarma, er heitir Iumale* h. e. *in area stat Deus Biarmensium Iumale vocatus.* Paulo post. *Torir veik aptur til Iumala, oc tok silfurbolla er stod i knèum hanum: han var fuller af silferpeningum: steipti han silfrinu i kilting sina. &c.* Thorerus *retrocessit ad Iumala, & pateram argenteam, argenteis nummis plenam e sinu ejus abstulit: argentumque in gremio suo recondidit.* Et mox: *Sidan rann* Carli at *Iumalanum; han ja at digurt men it var à halsi hanom:* Carli *riedi til auxina, oc hio i sundur tygil, er var aptan à halsinũ, oc menit var fest vid, vard hauggit sua mikit at haufud brautt af Iumalunum. &c. Deinde accurrit* Carolus *ad Iumala, viditq; crassum monile in collo ejus & extulit securim, ut lorum, quo ligabatur monile in cervice scinderet. Tam gravis autem fuit ictus ut caput Iumala decuteretur.*

K

L.

Landſkyllder afrad / ſolarium ; vel quicquid ſoli nomine Domino penditur. 2.

Laſin, laſid, *detritus*, *detritum* p. 3. laſara *magis detritum*, laſaſt, maxime detritum. eg laſna *deteror*.

Laun *premium*. Faſtr i launum *qui mercedem inique detinet*. p. 2.

Hlaup, *ſaltus*. ſimtan fadma hlaup. p. 9. ubique in veteribus obſerves ejuſmodi exercitia ſtrenua, ſaltum, luctam, curſum, iaculationem, natationem, quæ viros illo tempore non ornabant tantum, ſed & faciebant: ut mirum non ſit quod manu & animo prompti fuerint. Videatur Olaus Magnus. Sed viluerunt jam exercitia iſta, & elangvit indomita illa animi vis, poſtquam peregrinæ deliciæ & luxus placere cœperunt: quibus quamdiu pares ſimus futuri, meum non eſt vaticinari.

Leidangur p. 10. eſt neceſſitas conficiendæ expeditionis navalis, nec multum differt à *leidung*, *herleidung*, *hernad*, *herſaur*, *viking*: videantur quæ notavit cl. Voſſ: de vitijs ſerm. lib. 1. cap. 5. & lib. 3. cap. 11. in voce *angaria*, *angariare*. *ἀγγαρεύειν*. Quarum vocum originem non Perſicam, ſed Scythicam eſſe, vel hic locus eviceret. *Angur* etiam maris ſinum notat, unde nec incommode leidangur deduxeris, voce compoſitâ. Porro cum omnis coactio, dolorem recipientis arguat, adfinis illa ſignificatio eſt, qua *angur*, *angurſeme* pœnitudinem notat. Voce *Leidangur* comprehenduntur hominum operæ, arma, commeatus. Vpll. Kongabalk. 10. fl. *Nu binder Konung lid oc ledung ut? biude ut rod oc ratt. Ta ſkal nemna hapn oc ſtamn, oc ſtyreman, oc aſeta alla.* h. e. *Rex militem & expeditionem indicturus, remigationem imperet & commeatum. Denominentur etiam* por-

portus, navis, gubernator, & vectores. Pro *aseta* h. e. vectores legitur in MS. *haseta* h. e. remiges, quod rectius est, ut respondeat verbo *rod* quod supra positum est. Inde in O. LL. Bygdab. 28 fl. §. 5. argumentum est pleni & legitimi prædij rustici *at han ligger till hå oc hamnu* h. e. *si certo remo & portui adscriptum sit.* Sensus vero legis est: si prædium novum ex veteri deductum militiæ oneribus adscriptum sit, proprio titulo se vindicat contra præscriptionem veteris prædij. Tenebatur autem unum quodque territorium quolibet anno, quatvor naves, viris, armis & commeatu instruere: unde ingentem classem confici necesse erat, quæ regijs auspicijs educebatur. Definiebatur etiam emansionis tempus à rege. eod. tit. 10. fl. Si vero expeditionem nulla necessitas aut commodum exigebat, certâ pensione *Ledungxlama* redimebatur: Ita dicta, quod propter eam cessaret expeditio. Sed cui fini inquies, continuus iste expeditionis labor? scilicet, ut patriam tuerentur ab exterorum irruptionibus, & indigentiæ publicæ subvenirent. Cum enim agris minus excultum solum incolis sustentandis non sufficeret, necesse fuit aliunde ea parari, quibus indigebant, etiam cum aliorum injuriâ: [uti eadem etiam causa fuit tot emigrationum & coloniarum deductarum priscis temporibus] & ab alijs rursus patiebantur, quæ ipsis prius intulerant. Piratica quippe istis temporibus inter honestos acquirendi modos numerabatur; nec reijcit in Polit. Aristoteles. Hoc interim incommodi exinde experti sunt, quod injuriæ tales perniciosis sæpe bellis occasionem præbuerunt, præsertim cum Codani sinus accolis. Vocabant expeditiones istas *austr leidung*, &

austr

austr veg: vesterviking autem si in oceanum excurrendum fuit. Istis vero accingebantur non tantum a territoriis singulis electi, & illustrium virorum filij juniores, militiæ tyrocinia auspicaturi: sed multi etiam alii, quos famæ & opum invitabat incitamentum. Quin omnes qui vigesimum annum impleverant militare tenebantur. VpLL, Kongb. 10. fl. §. 6. subiectique huic oneri fuerunt usque quo senectutis privilegio isti eximebantur. Unde Thuare bonde dicit se *fraeldan berferdum* h. e. *senectutis privilegio militia exemptum*. Et cum tam exercitam semper habuerint militiam, navalem præsertim, non sine ratione dixit Corn. Tacit. lib. de morib. Germ. *Suiones præter viros armaq; claßibus valere*. Nec operosior aut ærario gravior terrestris militia fuit, cum suis stipendijs militare tenerentur omnes, qui proprium fundum, aut feudum à rege possidebant. Idem Gothorum nostrorum extra patriam institutum fuisse, si alia documenta deessent, Vambæ & Ervigij Regum constitutiones lib. 9. legum Visigot. probare satis possent. In Norvegia etiam & Dania eandem militiæ rationem obtinuisse, historiæ & regnorum istorum leges ostendunt. Notatu digna sunt Arilldi Huitfelldij verba in præfat: versionis Hirdskra; quæ tametsi prolixiora, adscribi hic merentur.

Att ledung och krigzhandel war så fordom förordnat uti Norrige / at hwar länsman eller sysleman / af hwarje 15. mark silwer han sielf ägde uti inkomst / skyllde han utgöra fem män uti tre månader / på hans och theras egen bekostning / icke på Kongens. Och hwar tiugu man / som hwar Länsman eller Syslo-man hafwer uti förbod eller försuar af Kongen / ther-

af skulle hwar 20. man utgöra sex män / på theras egen bekostning i tre månader / med vapn vårtor och fetalier: undantagandes norderst i landet / hwar thet icke var så besatt eller bebygt: thär var hwart låhn satt och taxerat för itt antal folk. Thetta folk / tolf och tolf saman / blef satt på tolfmänningz skep. Thet är en tolfåra båt / [ty sådane skep eller tagter brukades först uti Norige] och war thär månge hamnelåger och skeps redningar uti huart fylke eller lån / brede vid siökanten / som updroges och utdroges när och så ofta behof giordes / och ledung utbiöds / sunnanfiäls eller nordanfiäls. Och wore sådane små skep uti bruk til så länge man sedan begynte med itt långskep af hwart fylke. Och war på hwart långaskep 120 man.
Fast på samma maner hafwer warit hollit här uti Danmark / att ther hafwer warit nogra tagter bygde uthi huart härad / uti siökanten. Och war all repdragen iord som är mark gulls iord / fierding / otting / fietting etc. Satt för ledung och landvärn / antingen the läge wid siökanten / eller ey: och utgiordes af hwar 24 mark silfwer iord / uti wärde / som siälfägare ägde / en tagt på 12 årar. Ty att tolfringzhampn / thet är den 12 man eller år / reses ey mindre än af 2 mark silfwer. Och uti huart hamnalag war en styreman / hwars gård icke gick til arf / utan på suerdzsiidan. Och thet forty han skulle göra bestedd för sine hampnebröder hwem ther till hörde; och war han höfwitzman öfwer them: han hade skepet uti gömmo: på hwart skep voro 12 män / föruthan Styremannen. Han och hampnebröderna skulle sielf bekosta skepit / thet updraga eller utdraga när behof giordes. The skulle och sielf försörja sig / med thre månaders fetalier / med wapn och wärior / som

som var spiut/ järnhatt/ tre tolfter pijlar. Alle landboa bönder wore och satte / ehwem the tillhörde / men efter skylld och landgille / icke jordewärde: och var beräknat så / att then thär gaf eller utredde 3. ortug silfwer uti skylld / han skulle utgöra 3 mån; then thär uttredde 2. ortug silfwer uti skylld / skulle utgöra 2. mån. Hwilken landbebonde som ringare gaf till skylld och landgille/ eller siälf-ägare / som hade ringare uti jordewärde / än som föreskrifwit står / the giorde hwarken ledung eller landwärn / män säte altijd uti qwarsäto antingen thet war inhyses mån eller fastegårdz.

Leinevog *tecta & occulta statio navium.* 43.

Lids bæn, *rogatio auxilij.* 36.

Lien mikid p. 2. Recte monet Consultiss. Dr. Loccenius, originem Iuris Feudalis septentrionis populis deberi. Nam fuit hæc priscorum nostrorum regum cautio, ut in filiorum & civium meritis remunerandis, suæ etiam & publicæ securitati providerent: Nec ea ipsis conferrent præmia, quæ possessionis securitate fiduciam peccandi darent. Charus parenti Siodus fuit: ditionis tamen concessæ usum non dominium ipsi indulsit. De Haralldo Pulchricomo ita Olafs Saga cap. 3. *Han gaf sonum sinum i huariu þessu fylki halfar allar tekiur, oc þad med, at þeir skylldu sitia i hasæti, skaur barra enn Iarlar, enn skaur lagra, enn sialfr hann.* h. e. *filiis suis in singulis hisce territorijs dimidiam vectigalium partem concessit, & hoc insuper, ut in solio sederent uno gradu supra Iarlos, sed uno gradu infra se regem.* At, inquies, plenum ipsis dominium relinquere non potuit, quolibet civium domino existente fundi sui? Hoc quidem ante ipsius tempora ita se habuit: sed

ipse regno potitus, omnium possessiones & iura invasit. Olafs Saga cap. 2. *Han eignade ser vendliga alt land, oc all odaull badi bygder oc satir oc utejar; eignadiz han oc marker allar oc alla audn landzins: voru aller bander hans legumenn oc landzbuar.* h. e. *E vestigio per vim sibi subiecit omnem ditionem, omnesque fundos cultos cum tugurijs & insulis in mari dißitis: subiecit etiam sibi tesqua, & omnia inculta terra, erantque rustici omnes conductores possessionum ipsius.* De Hlauno Adalsteins Fostre ita Olafs saga cap. 9. *Gaf han þeim land, med þeim skilldaga, sem forr hefdi verit, at þeir skylldo bafa helming skyllda oc skatta vid han.* h. e. *hac ratione terras ipsis tribuit, qua prius obtinuerat, ut dimidium tributorum cum ipso caperent.* Hæc etiam est mens Legis nostræ Ostrogothicæ Bygd 28. Flock. *annar skylldar bade med Konunge oc Iarle, oc annar skylldar ey utan med Konunge* h. e. *alter Regi & Comiti simul vectigalia pendit, alter regi tantum.*

M.

Mæria, ſönderkroſſa / *comminuere, contundere.* 65.

Men *monile.* 33.

Mogaud af blötſkap *ſacrificiis & artibus magicis otens.* 28.

Molas *contudi.* 63.

Myrkuaſtofa *carcer.* 17.

N.

Nafnfræg *celebris.* 17.

Naglagang, klöſning. 28.

Nara, ſlakſidan / *lumbi.* 63.

Nætur greida, *exceptio hoſpitalis, tractatio* p. 25. in 'lf Vggalons ſaugu dicitur *ſargreida* humanitas quæ oſpitibus exhibetur.

Nein, *nec ullus* p. 8. ey neitt, *non aliquid.*

Niding, pag. 23. *turpis, vilis, ignavus & omnium ontemptu dignus.* notat etiam *ſceleſtum & facinoroum.* Nid *contumelia.* Nidviſa, *carmen in alicujus ntumeliam & infamiam conſcriptum* Gretla. *Han ſkal cita huors mans niding.* Vetus eſt provocationis ormula, & exprobratio ignaviæ. Olafs ſaga. cap. 25. *Mæle eg þad um, ſagdi Sigridr, at þu verdr uers mans nidingr, ef þu heſner ey Aſbernar.* h. e. *Id radico, ait Sigrida, omnium te improperijs expoſitum fo-, niſi Aſberni cadem ultus fueris.* In lege veteri de uello dicitur *trifnidingur* homo ignavus, alienæ taien fortitudinis inſectator. *Nidingzverk*, quæ nt, vide Lexicon Conſultiſſ. Dr. Loccenij & exicon Magni Olavij apud Vormium.

Noatunum p. 4. Inter ſancta domicilia Aſarum t quidem Niordi ſedem Noatuna, enumerat Eda, in Gylfaginning. Poſtquam vero Niordus cum Odino & cæteris Aſis Vpſalæ morari cœpit, nomen id prædio cuidam non multum inde diſſito im-

positum fuit. Situm hoc prædium ex adverso Vltuna est, & corrupte jam Nontuna pro Noatuna dicitur. Mendum etiam est in Snorrone p. 5. versionis Danicæ: *Niord gaf han Moatum, oc Frey Vpsal:* Corrige Noatuna: ita enim eum scripsisse ex pag. 9. liquet, Niord af Noatun: & Consentit *Langfedgatal*.

O.

P.

Q.

Q. vid K.

R.

Rádgiafi *consiliarius*. 2.
Radlaus *consilij inops*. 54.
Rakna *extendere se & ex deliquio ad se redire* 32. 54.
Raskas gå sönder. 19.
Rauf, röf / hål *foramen*. 37.
Ræna *per vim auferre*. 10.
Reflar trissor *trochlea* 19.
Rigardur, nom: propr: 69.
Ringr p. 1. Multis Principibus hoc nomen, vel potius cognomen fuit. Ingelli Daniæ Regis patrem hoc nomine appellat Gautreks saga. Ringonis Hedemarkiæ, in Norvegia Reguli meminit Olafs saga cap. 38. A Ringone quopiam, nomen ditionis Ringarike descendisse quis ambigat? Patrem Ragnari Lodbroks Sigurdum Ring cum Haralldo Hilldetanno *Daniæ* rege pugnam conseruisse & alij & hic noster cap. 8. ait. Hunc tamen non Sigurdum sed Haquinum Ring adpellat Chronicon vetustum quod plerique nostrates sequuntur. Eundem vero fuisse Haquinum & Sigurdum vix mihi persuadeo, quod antiquo more plura nomina propria non usurpaverint, contenti suo simplici nomine, & patris, a flexione quâ in Cornelio Nepote dicitur Aristides Lysimachi filius, Epaminondas Polymni filius, Themistocles Neocli filius, & plures alij, aut ejus loco cognomine addito: quod ab indole, industria, studio, corporis viribus, aut alio externo vitio, vel privilegio, non tam sibi ipsi adsciverunt, quam ab aliis impositum usurparunt.
Rist, *vrist*, 26.

Rubbungligur, *groft ansiktet / turpis & lulorata faciei.* 18.

Rudda, kilsa, *clava.* 4.

S.

Sakast um *curare, pensi habere.* 11.

Saungvit yfer Þeirra hausamotum p. 35. *idem* est quod latini dicunt, *conclamatum est: aut certe* nænias aliquas super defunctorum capita cantari mos fuit, quibus vivere ipsos desijsse significabant, manibusque ipsorum placidam quietem precabantur. Ita & Herraudus bona fide spondet non timeri amplius debere Colfrostam & cætera monstra, utpote quorum extremis ipse interfuerit, & ultimam conclamationem addiderit.

Sax *gladius acutus & in modum cultri fabricatus, unius aciei*, enbaf. pag. 62. Quid si Saxonum genti, ab hoc gladij genere nomen? *Agnsax* in Edda & Hervarar saugu culter est, quo escam hamo imponendam in frustula scindunt piscatores.

Han sigldi til Saxlands, p. 9. Maritimas quondam regiones ad Albim & Visurgim tenuere Saxones.

Seggur *vir* poet: 21.

Seirna *tardius* 20.

Signat var Þor, p. 49. *consecratum Thoro Deo*, certis scilicet verborum formulis, forte & alijs cæremonijs additis. Notatu autem digna est vetustissima in comessationibus ratio bibendi in memoriam & venerationẽ Deorum. Primo autem hic circumfertur poculum Thori, inde omnium Asarum, seu Deorũ reliquorum simul: tum Odini & Frey: sed hic circumferendi poculi ordo perpetuus non fuit. Quin ejus Dei poculum primum circumlatum, in cujus honorẽ sacra aut festa & genialis comissatio instituta erat. Ita apud Snorronẽ in vita Haquini Adalsteins

fostra, Odini inde Thori poculum consecratũ & exhaustum. Post abolitas gentilitatis abominationes, hæc tamen cæremonia propinandi in memoriã Dei optimi maximi cum gratiarum actione pro immortalibus ejus beneficiis, apud nostrates ruricolas in hodiernum diem obtinet. Meliori longe instituto, quã faciunt qui virorum principum aut amicorũ absentiũ sanitatem plenis faucibus propinant, usq; quo non supersit sanitas. *Helgat vat Ajum; Helgat var Frey.* p. 50. 51. Omnia hæc ad venerationẽ Deorũ pertinebat.

Siodfelldur, *crumenam implens.* 3.

Siofært skip, *navis bene instructa, quæ maris injurias non reformidat.* 54.

Sirpuvers *carmen magicum efficacissimum.* 21.

Skapifarin, vel skapifarin, *præstanti ingenio præditus.* 2.

Skaplynde *indoles.*

Skeid p. 66. *navis longa.* Olafs saga. *Erling atti skeid eina mikla XXXII. at rumatali, oc þo mikid at þui. Hana hafdi han i viking eda i stefno leidangr, oc vero þar à CC. manna eda meir.* h. e. *Erlingus navem magnam possedit 32. locorum, & pro istis etiam grandem. Eã utebatur in piratica, & in expeditionibus militaribus. Vehebat autem ducentos viros aut plures* Skeid skipada. Ibid cap 33. *armis virisque instructa navis*

Skialdmær, *virgo clypeata, virgo martia.* 4.

Skiepna, *quod creatum est, animal.* 25.

Skiergreppur *nomen avis, ex earum genere quæ littora obvolitant.* 62.

Skildsemi *cognatio* telia skyldsemi, refna skyldskap. 56.

Skraukva *confingere* p. 1. inde in LL. Skrooksokner, calumnia, Skrookvottar, skrookvitne *testes* *men-*

mendaces, Liugvottar. *Esaia.* 14.

Skrok *superstitio, conficta religio.*

Slà, tuerlista. 4

Sla horpu, *fidibus canere.* 41

Slag. *pulsatio fidium, testudinis vel lyræ.* Solebam autem hanc artem à fluviorum numine quod nostris ströinfarl / vel forsman dicitur, discere, *unde & hic* p. 50. *gygiar slag* h. e. *Sirenum musica vocatur.* Gygr & Margygr Hafstru Olafs Saga minor cap. 15. *Þa la fyri Karlsaarose Kuikinde Þad margygr var kallad, fiskr nidr eda hualr, en kona upp after linda stad.* h. e *ante ostium fluminis karlsar marinum monstrum Margygur fuit, inferiori parte piscem aut balænam, supra coxam fœminam referens. Rammaslag.* p. 51. cum fortiter pulsatæ fides sonoram magis edunt musicam. *Drambuslag* p. 50. Dramb superbia, ostentatio, inde forsitan *Drambuslag* cantus fidium superbus, & ad ostentationem artis. *Hieranda bliod,* videri potest esse musica militaris. *Faldafyker*, est saltatio concitatior, cum ita choreas ducunt fœminæ, ut vela capitum per aera volitent. *Sla dans*, in Troiomanna sangu, *Choreas ducere. Voru þar slegin riker dansleiker, oc komu til hennar kurteisustu konor i borgini, ad sla dansin.* h. e. *pulchræ ibi ductæ sunt choreæ, veneruntque ad eam, in arcem scitissimæ fœminæ, ad saltandum.*

Slægpunga. p. 3. item *meira enn tilstod* p. 3. Grati solent esse Principibus, qui nova prædandi vocabula excogitando, civium facultates specioso prætextu invadere sciunt. Per se gravia satis sunt onera publica, præsertim cum augeri ea, necessitas publica flagitat. Ideoque admodum conducit ista exactorum & publicanorum modestiâ mitigare. Sin vero

ho-

orum accesserit asperitas, & injustitia, subditos
æpe concitant ad peccandum in jura Principum:
nde gravissima sæpe incommoda existunt. Pro-
fecto qui exigit *meira enn tilstar*, h. e. plus quam de-
etur, non minister, sed proditor Principis est. De-
cta enim ministrorum Principi imputantur, non
astigatâ statim sceleris audaciâ. Unde inconsulta
epe subditorum vindicta, ipsis plerumque, sæpe &
Principibus exitiosa. Ita injustitia & avaritia Sio-
i ipsi tandem exitio fuit, & hostile odium inter
atrem regem & filium Herraudum concitavit.

Slingastur *ad artes aptissimus*. 4.

Slippur, *inermis, togatus* p. 58. Sloppur *toga*. mes-
usloppur messehake.

Smalandum p. 2. Inepta est Ioh. Magni deriva-
io Smalandiæ, â *smala* quasi *Smalaland*: non pecu-
es tantum, sed & armenta smala dicuntur; & bu-
nali Gautreks saugu p. 271. & 275. & *Smala-
adur* in Gretla: *Custos armentorum*. Vestrogothia,
& aliæ provinciæ pecudibus abundant, neque ta-
nen Smalandiæ vocantur. Sialandiam, Fioniam
& ceteras insulas Danicas Smalandiam olim appel-
atas scribit Meursius p. 32. & de alijs Vatzhyrna.
*Dumbur Kongr ried fyrir hafsbotnum, þeim er ganga i
and suder af Risalandi: enn fyrir Dun ein er haf þad er
u er kollud Dumshaf: liggia þar i morg smalaund*. h. e.
*Dumbus Rex præfuit finibus maris, qui continentem,
ex adverso terræ Risaland, ad meridiem stringunt: ex-
ra insulam Dumnem mare est, quod Dumnicum mare*
[sinus Botnicus] *jam appellatur: in quo multæ
parvæ terræ* [insulæ] *sparsim iacent*. Smalaund
ergo parvas terras significat. Sed qui conve-
niet hoc Smalandiæ amplissimæ ditioni, in-

 qui-

quies? Respondeo, land in veteri lingva accipitur sæpius pro agro frugibus producendis apto. Unde markland / Örisland / ortugaland / peningsland rustico cuilibet nota vocabula. Cum igitur Smalandia maximam partem sit sylvestris, & angustorum agrorum, ac plerasque fruges percipiant incolæ, ex rydlor och suidiolaud / tesquis scilicet *ustulatis* & consitis, recte eam ob causam vocata est Smalandia terra angustorum agrorum. Contra Vplandiam vel, ut vulgo dicitur, Oplandiam antiquitus Oslandiam dictam crediderim, quod amplissima habeat latifundia. Quod de Smalandia diximus confirmant etiam leges Vplandicæ tit. de iure Regio 2. fl. §. 9. *Þa er Þen Konungr til land oc rikis laglika kumin, med Vpsueum, oc Sudermannum, Giotum oc Gutum oc allum Smalandingium* h. e. *tunc legitime Rex terra & regno præfectus est, cum voluntate Vplandorum, Sudermannorum, Gothorum & Gotlandorum & omnium Smalandorum.* Fallitur quisquis solos Smalandiæ jam sic dictæ incolas hic memorari existimat. Quin hoc nomine comprehenduntur minores omnes regni provinciæ quæ tamen in electione regis ius suffragij semper habuerunt. Ostrogothiæ porro fuisse partem antiquitus Smalandiam satis liquet ex O. LL. Refstabalk. 3. fl. §. 2, quod iisdem legibus regerentur, & sub una iurisdictione comprehenderentur. Nam singulæ provinciæ suum proprium ius quondam habuerunt. In vilkina saugu pag. 100. Smalensko vocatur Smaland *Han kiemur fyri Þan stad er heitir Smaland.* Sed scriptionis ibi vitium est: neque enim eâ terminatione finiri urbium nomina solent.

Smasueinar, *sunt pueri & famuli honoratiores in aulis.* 20.

Snop·

Snoppungr *colaphus, alapa.* 59.
Sokndiarfr, *invadendi audax.* 67.
Sonar Odins p. 1. fuit hic Odinus per orbem arctoum longe celeberrimus, non tam illustribus facinoribus quam præstigijs & artibus magicis. Plures autem habuit filios, à quibus illustriores regum familiæ in septentrione propagatæ sunt, quod & auctor noster fatetur: *af þeim ero fragaster Konga atter komnar a Nordur londum* h. e. *ab illis celebriores regum familiæ hic in septentrione.* Eo etiam respicit Arnvidus cæcus ad Olaum Skautkonung. Olafs saugu, cap. 91. *þer betud Olaf digra dotter i þari Ingegerd er kongborin er i allar kuislur af Vpsala ætt, er þignust er á Nordurlondum. þui ad su er komin fra Gudunum sialfum.* h. e. *Promisisti Olao Crasso filiam tuam Ingigerdem, regio undiquaque sangvine natam ex familia Vpsalensi, quæ maxima est dignationis in orbe arctico. Illa namque à Dijs ipsis descendit.* Et porro ibidem addit. *Gudin hafdu leingi haft rókt à ættmonnum sinum, þo at nu urakiz margr þan atrunad* h. e. *dij prisci curarunt reges, progeniem suam, quamvis iam repudietur hac religio ipsis quondam exhibita.* Præterea qui laude bellica claruerunt, adoptivo nomine, Odini filij dicebantur. Tanta etiam non nullorum fuit ambitio ut licet Odinum sangvine non attingerent, eius tamen posteros se iactarent. sicubi tales celebrantur, non scriptoris sed ipsorum est peccatum.
Soppur *pila.* 7.
Soppleik *lusus pilæ.* 6.
Spilla *perdere corrumpere.* 14.
Stafnbui *fortißimus quisque miles qui in prora & puppi collocari solebat, in prælio ad defendendam navem contra hostium insultum.* 9.

Stafn-

T.

Tre-

Þ.

Þora Borgarhiortur p. 67. Thora Hiortur cervus] simplici nomine ipsimet Ragnaro Regi arito, vocatur, in carmine ad Aslaugiam, Sigur-Fosnis hanc filiam, quam rustica veste tectam, d formâ & indole nobilem, post Thoræ mortem, uxorem ambiebat.

1 3 2
Villtu þennan þiggia,
8 9 10 11
Er þora Hiortur atte,
4 5 6 7
Serk vid silfur ofmerktan?
12 15 13 14
Soma allvel þier klede:
19 18 17
Foru hendur huijtar
16 20 21 22
Hennar um þessar gersar.
23 25 27 28
Su var Budlunge bragna
24 26 29 30 31
Brud mier þeck til dauda. h. e.

isne hanc à me vestem dono accipere argento intextam, quam

quam possedit Thora Hiorturi admodum te decent vestis. Ipsius candida manus per hæc opera errabant. Ipsa nobi, virorum Principi conjunx erat chara ad extrema usque fata.

Pari, nec minus scito carmine respondit Aslaugia.

2 1 3 5 4
Þore eg ei þann þiggia,
10 11 12 13
Er Þora Hiortur atte,
6 7 8 9
Serk vid silfur osmerktan:
15 17 16 14
Soma aig mier klade.
18 19 20 22 21
Þui em eg kraka kaullud
23 24 25
I kolsuortum *vodum,*
26 27 28 30 29
Ad eg hefe griot osgeingit,
31 33 34 35 32
Oc geitur med sio reknar. h. e.

Non audeo vestem acceptare, argento intextam, quam possedit Thora Hiortur: non decet me vestis. Ideo & cornix vocor in panno nigro & vili: quia per saxa reptavi, & capras ad littus pepuli.

Þrafylgin *propositi tenax.* 5.
Þuisinne *vices dubia.* 12.
Þula *oratio.* 20.
Þustlauit *tacitum.* 60.
Þyarson idem quod ambatarson *filius serva.* 14.

V.

Valtur *volubilis.* 31.
Vandur *difficilis iratus.* 8.
Vardhold *excubiæ.* 46.

Vr

Addenda p. 75.

ıdebeck. *Sat hun à bradebeck med hialm oc brynnju* p. 4. ıptiarum die indui sponsa quam ornatissimè solet, & honoissimo inter convivas loco collocari: qui dicitur Brude- ıt h. e. scamnum sponsæ: Et dies ipse non tantum ob castam pudice vitam, sed etiam in honorem conjugii, :rsdag h. e. dies honoris vocatur. Nulla autem ornamenıb , in nuptiarum solennitate, magis honorifica adhiberi ſe putavit Brinhilldur, quam loricam & indumenta miria quibus inter prœliandum adsueverat virgo.

Lee-

Lectori candido S. P. D.

Leviculis hisce notis meis, ex inscriptionibus lapidum Runicorum tabulam subjunxi nominum viris fœminisque propriorum. Deberi hoc pietati majorum nostrorum putavi, qui non operosis monumentorum titulis, sed simplici nominis notatione quæ defunctis debebatur, gratam memoriam conservare studebant. Si numerum horum miraberis nominum, quis enim tantum, in alia lingva dabit? tum magis id facies, ubi intellexeris lapidibus non adeo multis hunc deberi. Si cui animus & otium foret lapides qui per totum regnum reperiuntur exscribere, nominibus que, quæ in illis reperiuntur, ista addere, quæ historiarum monumenta suppeditant, numerus decuplo major confici posset. Sed vel hic docuerit quanta lingvæ nostræ quondam fuerit ubertas. Omnia enim ista nomina certæ sunt significationis, & pro cujusq; indole imposita: obsoleverunt tamen pleraque, postquam ea frequentari cœperunt, quæ in sanctis literis habentur. Tantum erat quod te volebam, Lector candide. Vale.

Abiura

A.

Abiurn.	Avi.	Afe.
Adil, Adifl.	Andórkir.	Afgeir. Efgeir.
ꓥfotigi. Afutr.	Andfuár.	Afgrim.
ꓥgvid.	Andvitr.	Afgutr Afgautr.
ꓥinhar.	Ane.	Afkil.
ꓥift. Eift.	Anundr.	Afmundr.
ꓥki, Aker.	Angur.	Aft.
ꓥl. Alli.	Arfuid.	Aftulfr.
ꓥlak.	Argudr.	Afvaldr.
ꓥlf.	Ari.	Afvid.
ꓥitgeir.	Arl. Ariler.	Afulfr.
ꓥlfutan, Alften.	Arlveid.	Afur.
ꓥlfrid.	Arnbiurn.	Atbiurn.
ꓥlfrik.	Arne.	Attil.
ꓥlguter.	Arngeir.	Avalr.
ꓥlmger.	Arngrim.	Audi.
ꓥlrik.	Arnþor.	Audgeir.
ꓥlti.	Arnvid.	Audkier.
ꓥmbiurn, Ambiárn.	Arte.	Audulfr.
	Arulf.	Audmund.
ꓥndgrium.	Asbiorn. Esbiurn.	

Æ. Å.

ꓥberfaftr.	Ågul.	Åffutr.
ꓥdvetr.	Ågutr.	Åváter.
ꓥgil.	Åmit.	Åvidr, àividr.
ꓥgi iorn. forte Ægilbiorn.	Årkil.	Åvinder.
	Årmund.	Åurfe.
ꓥgir.	Årngifl.	

Famin:

ꓥrnbarga.	Afgerd.	Aftrid.
ꓥlþis.	Afta.	Askyn.

Askrra.
Audger. Aud-
gerd.
Aurlau.
Åyder.
Åmfrid.
Åmiuke.
Årnþis.

B.

Bali.
Bargsvain.
Bardr.
Bel, belsi.
Bergmund.
Berg þor.
Bergulf.
Bern.
Biarnulfr.
Biarter.
Billingr.
Bini.
Birse.
Biur.
Biurn Biörn.
Blikur.
Bosi.
Botvidr.
Brander.
Brudde.
Bruse.
Bryanaulfr.
Brynte.
Burgulfr.
Butn.
Byg.
Byrgair.

Famin:

Benkfrid.
Bothilld.

D. vide. Þ.

Dan.
Deviki. *Divico.*
Delfi.
Dialfi.
Diarfr.
Dulstain.

Famin.

Dirva.

E.

Ebbe.
Edgeir.
Egikier.
Eir.
Eist.
Eistulf.
Elof.
Emkil.
Emunder.
Erfalt.
Erikr.
Eringer.
Erland.
Ermunder.
Ernfastr.
Erttain.
Erubiorn. Frid-
Ermar. (biurn.

Famin.

Eilif.
Eiugrid.
Erfrid.
Erlyk.
Eytisl.
Eymþys.

Fadi

adi
air Far.
arbiurn.
arulf.
aftbiurn.
afger.
afti.
aftulf.
afulf.
Feigr.
Feire.
Feilkbiurn.
Find.
Finvider.
Fiuluar.
Forgudr.
Forgun. Forgundr.
Fridi.
Frygge.
Fruftain. Fryftain.
Fulgir.
Fuluki.
Fulkvar.
Fulkvider.
Funun.

Famin.

aluk.
aftrid.
afta.
Faftlauk. Faftlaug.
Faftvi.
Fider.
Fiki.
Fulkvi.
Frugerder.

G.

ante. Gute.
eirbiurn. Girbiårn.
eirfridr.
eirfys.
eirildr.
eirmundr.
eirtiårfr.
erder.
illingr.
ir.
irfaftr.
irmar.
is.
ifl.
ifmund.
ifulf.
Giffur.
Gulaker.
Gulin.
Grifi.
Grimr.
Gubbe.
Gudaftr.
Gudhafter.
Gudfaft.
Gudlaifr.
Gudrikr. Gutrikr.
Gudftain.
Gudvar.
Gulbiårn.
Gummi.
Gun.
Gunbiårn.
Gunlaif.
Gunli.
Gunmund.
Gunnimar.
Gunnomir.
Gunvar.
Gunvider.
Gunilfr. Gunulfr.
Gurider.
Gus.
Gutirfr.
Guri.
Gutorm.
Gutvid.
Gylle. Golle.
Gynne.

Famin:

Fæmin:

Gamalaug.
Geirlaug.
Giarvi.
Gidyr.
Giſlevi.
Girid.

Gudar.
Godilldr.
Gudilf.
Gudlaug.
Gudrid.

Gudruna.
Gunhilldur.
Gunna.
Guntraid.
Guntrude.

H.

Hagul.
Hakun.
Halbiurn.
Halfdan. Half-(tain.
Halgun.
Halkield.
Hallſtain.
Halvard.
Hamakr.
Hamingr.
Hanund.
Harſtain.
Hatr.
Haug.
Helge.
Heti. Håti.

Herleif.
Heurſe.
Hiaker.
Hialmar.
Hialmfaſt.
Hialmgeir.
Hialmker.
Hidinfaſt.
Hidinge.
Hiftan.
Hiftor.
Himvigge.
Hinunder.
Hiriar.
Hugvigr.
Hulbiurn.

Hulfaſtr.
Hulfiåtr.
Hulmåir.
Hulmgeir.
Hulmfaſt.
Hulmfridr.
Hulmſtain.
Hulmvidr.
Humle.
Humbiurn.
Hunifrar.
Hunulf.
Hurulfr.
Huſkarl. Hu-kal.
Huitter.

Fæmin:

Håiſvi.
Håurlau..
Hedindis.
Helga.

Hiålmdis.
Hidinfaſt.
Hulda.
Hulma.

Hulmdis.
Hulmfrid.
Hulmlauk.
Huemger.

I.

Iad.
Iarl.

Iarlebek. Iarle-beng.

Iarn.
Ibiurn.

Id-

Idkin. Ierfulf. Ierund, skald. Ietur. Igeir. Igrim. Igul. Igulbiårn, Igulbiurn. Igulfastr. Ihiul. Ilingr. Ilissi. Ilugi. Imingr. Imming. In. Ingialld. Iggialdr.

Ingibierl. Ingibiårt. Ingirbiårn, Iggibirn. Ingefast, Iggifastr. Ingemar. Ingemund. Ingestain. Ingevald. Ingolf. Inni. Inul. Iogeir. Iorgir, Iorgil. Iolfast. Iorvitr. Iorund, Iuruntr.

Irbiårn, Irobiur. Irmun, Irinmunder. Isbiurn. Isefast. Isegat. Istain. Ivar. Iubbi. Iubiurn. Iufur. Iufurfast. Iulbiurn. Iulfastr. Iussi. Iymfastr.

Fæmin:

Iesfrid. Idurun. Ifridr. Igulfastvi. Igulfrid. Igilþura. Imki. Imlauk. Inga.

Ingiburg. Inger. Ingiger. Ingifrid. Ingiluk. Ingiþura. Ingrid. Inguna. Inosvi. Io.

Irinvi. Irlaug. Iskirun. Istrid. Itilvi, Itilvidia. Iugir. Iurvi. Iufurfasta.

K.

Kabbi. Kakulfr. Kalf.

Kare, Kiår. Karl. Kartungr.

Kassi. Kofs. Kaugr. Kåtevastr.

Kårukr. Krukr. Kigumåler. Kuik.
Kåtilbiurn, Kelbiurn. Kilaugr. Kuikulfr.
Kimfas. Kuisten.
Kåtilfastr. Kiti. Kulifr.
Kåtilmundr. Klaki. Kulve.
Kerumbr. Knaks.

Fam:

Kåula. Kiåluk, Kilaug. Kinlaug
Kåtilgir. (lyka. Kilauf. Kulla.
Kåtilauk. Ketil.

L.

Lefse. Lisker. Litgern.
Lidzmadr. Lifstain. Liutr.

Famin:

Luna.

M.

Man. Muli. Murse.
Meginbiorn. Mululf. Mutin.
Ming. Mundi. Myntil.
Miti. Mungeir.

Famin:

Mær. Marod.

N.

Nanir. Nefgeir. Nif.
Nåri. Netil. Nistbyr.
Nåsi. Nibbiår. Nuki.
Nefialdr.

Famin:

Nitilgerd.

O.

Obiarn. Odgille. Odisle.
Odbiurn. Odgrimr. Odsmundr.

Od:

Odvidr.
Ofari.
Olafr. Oleive.
On.
Onhualer.
Ondsval.
Ormr.
Orngau.
Orniuter.
Osbiurn.
Osi.
Osider.
Oski.
Oskál.
Oslak.
Osnikin.
Ospakr.
Osvay.
Osur.
Osyrk.
Ottar.
Otryggr.

P.

Pisser.

Q. vid. K.

R.

Radvaldr.
Rrafn.
Ragnar, Regnar.
Ragnfast.
Ragnvaldr.
Raltulf.
Rambiorn.
Ramundr.
Rani.
Raskulf.
Raudr.
Ráf.
Hridulf.
Rikatr.
Rikvidr, Riskvidr.
Rinvidr.
Hroi.
Ronli.
Rørikr.
Rualldr.
Rulmar.
Runfastr.
Runfeigr.
Rumak.
Runi.

Faemin:

Hragnhilld.
Ragnilsi.
Ragnfrid.
Rikundr.
Hruloik.
Runa.
Runfrid.

S.

Sagsi.
Sáiulfr.
Sálvi
Sásur.
Seyrfastr.
Sibbi.
Sibbiurn.
Sifstain.
Sigdiárfr.
Sigge. Sigat.
Sigfast.
Sighiálm.
Sighautr.
Sigmar.
Signiuter.
Sigreif, Sigráif.
Sigrik.
Sigstain.

Sigtarf (Sigterf,
Sigtirf, SigÞurf.)
Sigtrygger.
Sigvaldi.
Sigvard.
Sighvatr.
Sigvidr.
Sigulf.
Siggurd.
Siliarf.
Sioli.
Siridur.
Skaldeiul.
Skardi.
Skegge.
Skioldvard.
Skovigr.
Skutlagr.
Slerkier.
Slure.
Slurverkr.
Snåribiarn.
Snorrir.
Sote. Suti.
Spavakr.
Spiutvar.
Staudinger.
Stain.
Stainbiurn.
Steingeir.
Stig.
Stigelbiårn.
Stipkarl.
Stodi.
Stodbiårn.
Store.
Storbiorn.
Storulf.
Studgil. *Studkil*
Suart*haufdi.*
S*uerdung. Suer-*
ting.
Suerker, Suerkil.
Suetor.
Suiefaſtr.
Suir.
Sun.
Sunatr.
Surbar.
Suti.
Sutlak.

Fæmin:

Sigborg.
Signhilldr.
Sigrid.
Sludigga.
Soklauk.
Steinilldr.

T.

Tåiſt.
Tidfrit.
Tidgummi.
Til.
Tiuri.
Tiurgeir.
Toe.
Toſti.
Tråkmal.
Trandr.
Trotti.
Trug.
Tryggr.
Tubbi.
Tuki.

Fæmin:

Turaina.

Þ.

Þais.
Þiågn.
Þilfer.
Þiudgeir.
Þiudmund.
Þolot.

Þorgir.
Þorgiſl.
Þorgnyr.
Þorgun.
Þufer.
Þulmki.
Þurbiarn.
Þurfaſtr, Þurfatr.
Þurgute. Þorgautr.
Þurkel.
Þurkmundr.
Þurmunder.
Þurſtain. Þurſtin.
Þurulf.
Þurui.
Þurut, Þuruhut.
Þyr, Þir.

Fæmin:

Þiudburga.
Þurvar.
Þuridr.
Þurun.
Þyra.
Þyrvi.

V.

Vargr.
Vaſti.
Våder.
Ubbi.
Udbirn.
Uddr.
Udvain.
Vedralti.
Vefri.
Uf.
Ufaiger, Ofåhig.
Ufrir.
Ufridr.
Vialf.
Vibbiaſt.
Vidbiurn.
Vidi.
Vifari.
Vifaſt, Vifaſtr.
Vigbiårn.
Vigfaſtr.
Vighiålm.
Vigi.
Viggi.
Vigikiår.
Vigiſil.
Vigmundr.
Vigtarfr.
Vikulfr.
Viniuter.
Vinmund.
Viſtain.
Viſti, Viſiti.
Vitgeir.
Ulf. Ulfaſt.
Ulfhidin.
Vlfkil, Vlfkitil.
Vlfkåir.
Vlik.
Vller.
Vlm.
Uni.
Vnvider.
Vnulfr.
Vraikr. Vraik.
Vrm. Vrmi.
Vſlæger.
Vſnikin.
Vtkil.
Vtr.
Vtter Skald.
Vtriker.
Vtrygg.
Vvægin.

Fæmin:

Vignhilldr.
Vlfhillda.
Vtiſl.

Y.

Yin.
Ylbiærn.
Yringr.
Yſtain.

Efter

Efterskrefna Runaristaras eller Runastenhuggaras nampn finnas i Run-ormarna.

Ainbar.	Arnfastr.	Attil.
Arike.	Asmundr.	Audfastr.
Bali.	Biurn.	Delfi.
Edger		
Fair.	Fastr Skalld.	Foter.
Farþiga.	Gulli.	
Hiriar.	Hulmser.	
Ierund Skalld.	Ingi.	Iufurfast.
Igulfr.	Giuli.	Iymfastr.
Igulfast.		
Lifstein.	Muti	
Ödmund.	Osmund.	
Sigfastr.	Sigtarf.	Suetor.
Sigfrid.	Svein.	Suni.
Þurbiurn art.	Þurfastr.	Þurir Þrone.
Þurbiurn Skalld.	Þurgute.	
Vagmar.	Vteig:	Visei.
Ubbi, Vbbir, celeberrimus	Vibiast	Vller i fåri.
	Vibiårn	Vitkil.
Vdbirn	Vig	Vraik

Stafavillor.

Blad.	Rad.		Läs.
7.	14.	hlioppu	hlupu
28.	7.	hultur	hlutur.
37.	4.	haf	gaf
48.	16.	dreggiunum	deiginum
46.	1.	ad ad	ad
71.	31.	pascius	pascuis
78.	1.	vade	valde.

MONUMENTA
LAPIDUM
ALIQUOT RUNICORUM

HENRICUS CURIO
LECTORI
S. P. D.

C*Onstitui propediem lapides Runicos, qui ingenti numero delineati ærique incisi in Archivo Cancellariæ Regiæ servantur, cum accurata* Dn. LAURENTII BUREI, *R. Archivi Secretarii, explicatione in lucem emittere. qui dum editioni parantur, en tibi, lector benevole aliquot ex ijs, quos Regni quondam Antiquarius* JOHANNES BUREUS *delineaverat, qui quasi sponsores erunt ceterorum suo tempore subsecuturorum vale.*

1. Vpsala Domkyrkia under pilaren

Igimun . . . Þorþr sum for til Girkha gut sun i . . . g. at Iulbiarn in ubir . . . st fadur sin . . . *Igimun . . . Thordr qui in Graciam profectus est . . .*

2. Lösta i Bellinge

. . . lit reisia stein aft r Gerder auk Vtirik syni sino: onar vatþ taudr i Girkium. . . . *Erigi fecit lapidem in memoriam Gerderi & Vtrici filiorum suorum: quorum alter in Gracia mortuus*

3. Falebro

Stauþingr lit risa stin iftir Arna sun sen. Han fyr baurt lanr þelfi auk Euriki jugu runer eftir bruþur sin. *Staudingr filio suo Arna lapidem posuit. Ille extra patriam abiji. Lantbelfi & Euricus in memoriam fratris runas inciderunt.*

4. Hillesiö Strandhäll

Redu Geirmunt auk Geirlaug maudumi. þa fingu þau sun Iaþ. han truknadi in sunte. sidan þa frey . . . þrk ha . . . insa. þa fingu þau . . . mar. Eie litþi hun hit . . . hon fik Ragnfastr i snutastaþum þa varþ han rauþr. auk sun si þan ia (in) moþir kuam at sunar arfi. þa fik hun Erik. þar varþ hun tauþ þar kuim Gierlaug at arfi Ingu tutur sin. þurbiurn skalt rittiruner. *Germundus & Gerlaug integra virginitate conjugium inierunt filiumqȝ Iathum procrearunt. Is natando periit. Postea . . . huc usque vixit . . . Ragnfasto in snutestaudum uupsit Hic mortuus est & filius una; materque in hereditatem filij venit. Nupsit deinde Erico, & fato suo functa est Ibi Gerlaug in hereditatem filia sua Inga pervenit. Thurbiurn poeta sculpsit runas*

5. Råstod i sponga sochn.

Hesvi auk Sirio uk Ki.l litu raisa stein þina eftir

Hulm-

Hulmstin brodur sin. *Hesvi, Sirio & Ketil fratri suo Hulmstin lapidem hunc posuerunt*

6. Helberga i dalby

Isfrid lit rita stain eftir Þorþ brour sin: Hulmgir it gera merki at Hulm ... *Thordoni fratri suo lapidem hunc pingi fecit Isfrid. Hulmgir monumentum fieri curavit in memoriam Hulm...*

7. Råstad i Spong sochn.

Hulmstin auk Inosvi litu reisa stein iftir Iubiurn fadur sin, auk g r i Þ ifti *Hulmstin & Inosvi, patri suo Iubiurn lapidem erexeront, & Girid in memoriam...*

8. J Sala kyrkemur.

Visti uk Alfston litu agua sten yttir Vlm h faÞur sin uk Vlfast bruÞur sin. Lifsten risti runi Þisa. *Visti & Alfston incidi curarunt lapidem in memoriam Vlm patris sui & Vlfast fratris sui. Lifsten incidit runas.*

9. Ala i Wassunda

Vadralti hugvigi litu au raisa stain eftir Hulmstin faÞur sin. Hul Hulmfrid at bonda sin. *Vadralti & Hugvigi lapidem patri suo Hulmstin posuerunt & fida Hulmfrid marito suo.*

10. Wassunda

Ingifastr lit raisa stain iftir ... fadur sin. Auk AuÞr aftr bonda sin *Ingifastr lapidem posuit ... patri suo, & Audr marito suo.*

11. Skånisa hell i quarnströmen

SiguiÞr auk Inguar auk Iarlabangi litu rista runer at Ingvar faÞur sin, auk at Ragnvalt broÞur sin. *Siguidr & Inguar & Iarlabangi incidi runas curarunt patri suo Ingvar & fratri suo Ragnvalt.*

L Or.

Jari uk Arluk Hulbiurn litu rita stino þissi u giru bru þisa aptir Iusur fa; ur sin *Iari, Arl & Hulbiurn pingi lapidem hunc patri suo Iusur & pontem ipsi fie curarunt.*

26. Ballingstad.

Fastbiurn uk þuruþr lit.i rita stin þino aptir Ingifast buan;a sin. Giuþ hialpi hans *ant au gubli-vir.* *Fastbiurn & Thurudr inscribi fecerunt lapidem merito suo Ingefasto. Deus animã ejus iuvet & cognati Dei.*

27. Enebergai frostunda.

Gisl auk Igimuntr godir tr.gar gira litu merki at Halftan faþur sin, auk at Aytisl moþur sina. guþ hialpi sel hena. *Gisil & Igimuntr boni socij Halfdano patri suo monumentum fieri curarunt, & matri sua Aitisl. Deus animam ejus iuvet.*

28. Råby i Håtuna.

Geirvi au Imula ristu stain þina aftir Onunt fadur sin Isva aulr tau þr meiþ Gunari. g: þ hialpion onuntr *Geirvi & Imula lapidem in memoriam patris sui Onunti erexerunt. qui in Oriente mortuus cum Gunaro Deus juvet animam Onundi.*

29. Håtuna.

Ruþilfr lit gira mirki þisa if ir Igmunt sun sin. *Ruthilfr monumentum Igimundo filio suo fieri curavit.*

30. Gran.

Vikigar auk Belsi auk Egikar [Ekigar] . . . r ristu stain þino eftir Guþrik fat ur sin. *Vigichar & Belsi & Egichar lapidẽ posuerũt in memoriam Guthrici patris sui*

31. Alsicke

Hulmair auk Vni litu raisa stain þin efeir Sotafaþur sin *Hulmair & Vni in memoriam atris sui Sota lapidem erexerunt.*

Einal.

ore lit raisa stin þina iftir Rolif sun sin guþ hialpi ant hans. Fotr risti. *Thore lapidem erexit Rolifo io suo. Deus animam ejus iuvet. Fotr literas incidit.*

33. Strämsta i Wassunda.

uarthofþi let raisa stain þintsa eftir Onut sun sin. uþ hialpi at hans auk olum kristnum. *suarthofdi pidem hunc Onundo filio suo posuit. Deus animam ejus ivet, & omnium Christianorum.*

34. Smedby i Wassunda

aksi lit gera merki þesse iftir Aist faþur sin auk orgun sun sin. *Saxo monumentum hoc patri suo Aist, r filio suo Thorgun posuit.*

35. Steninge

Ierlief auk þurger þr litu raisa stain þina at Sebi þur sin. styrdi austr skipi meþi Gunar i Elske letu. *erleif & Thurgerdr lapidem hunc Sebi patri suo posuerunt, qui naves in oriennē rexit cum Gunaro in Aschelatu.*

36. Briesta i Norsunda.

urfastr auk Itilviþiu litu stain rita iftir þulstein faur sin. guþ hialpi hont hons. *Thurfastr & Itilviiu pingi lapidem fecerunt in memoriam Thulstein patris ii. Deus animam ejus iuvet.*

37. Hamarby i Wiks gårde.

Dlafr uk Gunilr litu reisa stin iftir Guna sun sin. k Kitil lit iftir broþur sin. Vbir risti runa. *Olaus & Gunila lapidem posuerunt in memoriam filij sui Guna, & Kitil in memoriam fratris sui. Vbir runas incidit.*

38. Elsborg

Oki Nisu lit gera stin þina ivir . . . Nigg bro þir sin.

39. Skipsås Kyrkia i Östergötland.

er ligg Brudd i hikstatum ok Gitoh. biþ hum vara ater noster þeira sahl til ro ok til nader allum kristnom

Gudur ut ſtranga ſtodo
Staung ſettu skildu þietta
Voll i vakrir gullu
Valludrar hermudi.

V.

Vult huad ad Vidblins galta
Verda nu þeirra ferdir
Syſtir i ſuartri ruſtu
Sofa nu viſt koldaſnar?
Verianda veltir ſyriar
Voll i Aſgards follum
Auld ſang varar vid eingin
Æ keik oc brogdott leika.

V I.

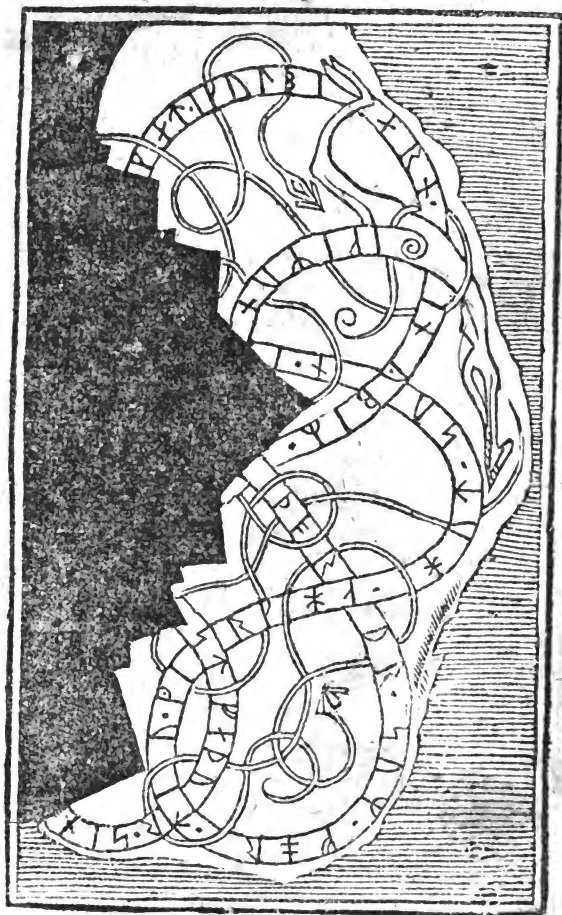
En ſa uppgrefur monnum
Fikur fornbrialun leika
þecking oc þannin nockra
þaraldarfars ſua kuad ek.
Ordſtijr hans allar beri
Alldir oc virding halldi
Giefur ſa Gautum hrfa
Ginnigarlauſa minning.

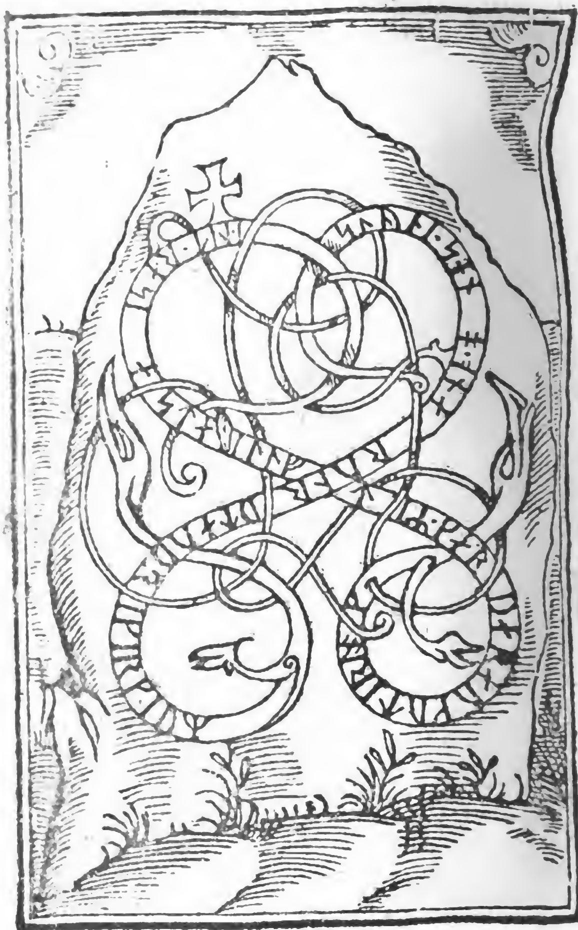
V I I.

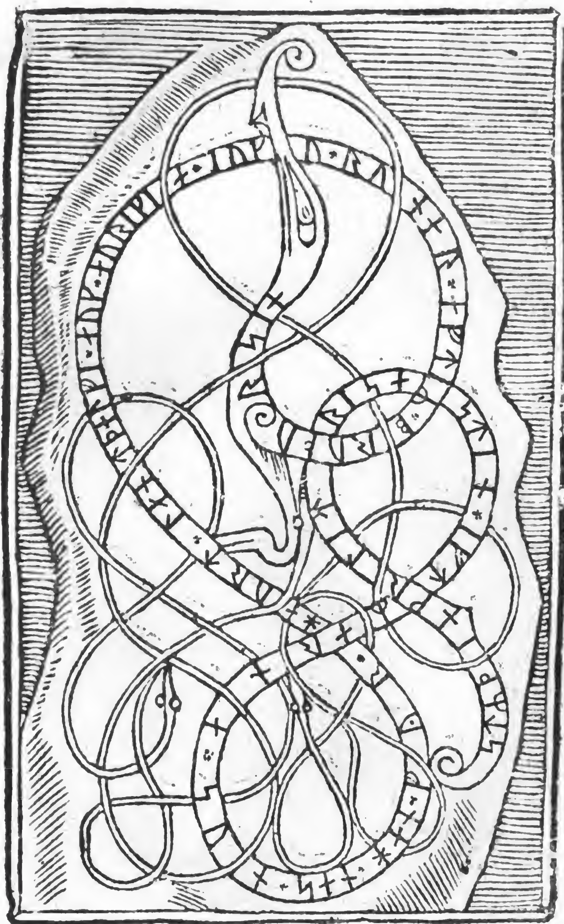
Viſt eirn afbriotr Oſtar
Er girdils ſa med firdum
Riettdæmi oc glæ omar
Einkiendur Suialendis.
Leifir ſa efri æfi
I ſinum vel utrimar
Vndurverk ſeima ſendir
Sa skriſtum loſi nai.

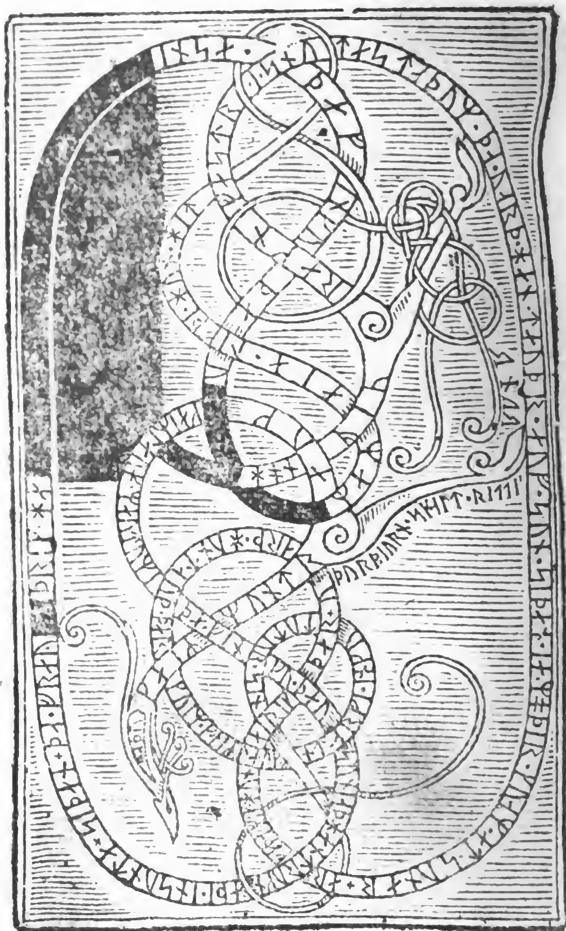
JONAS Rugmann
Iſlandus. fecit.

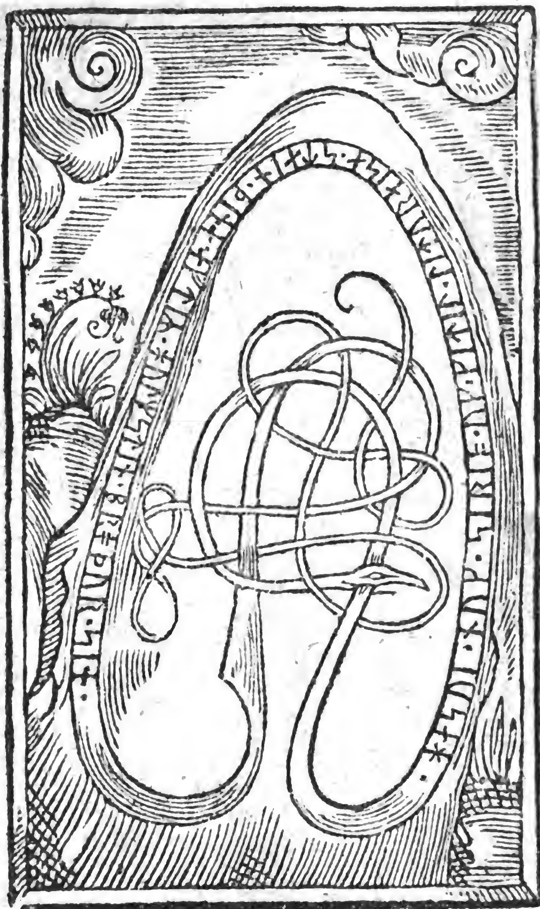
Vpsala Domkyrkia vnder Pelaren I

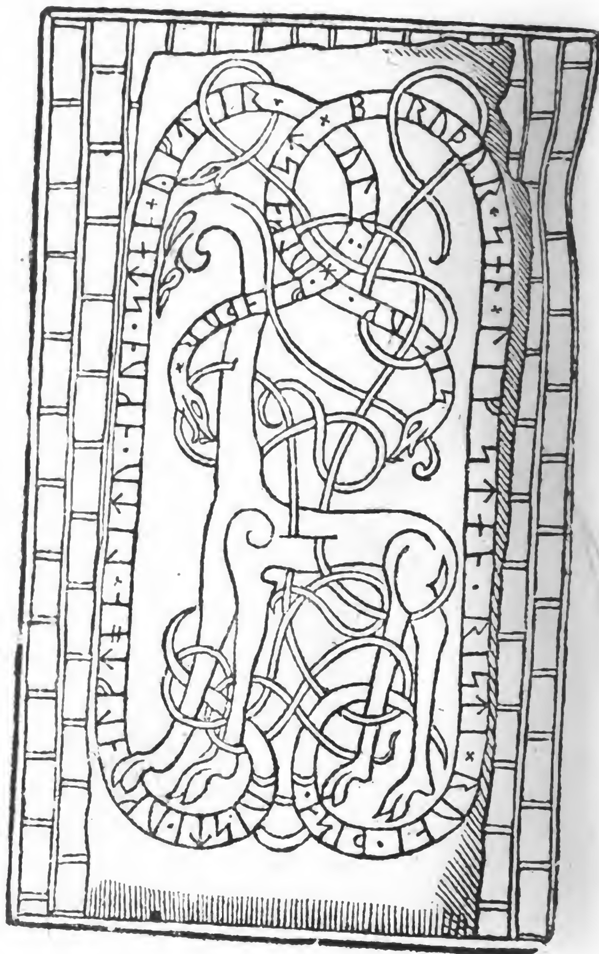

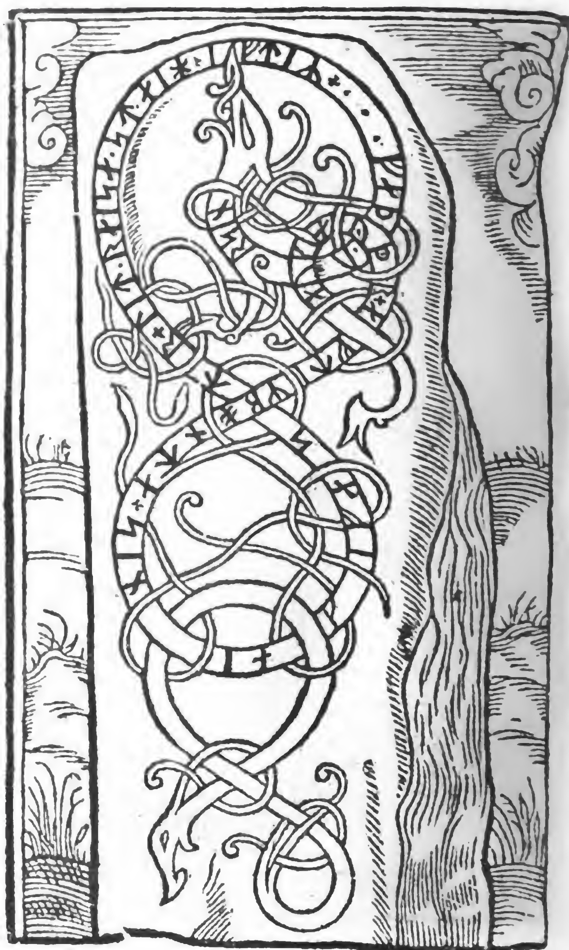

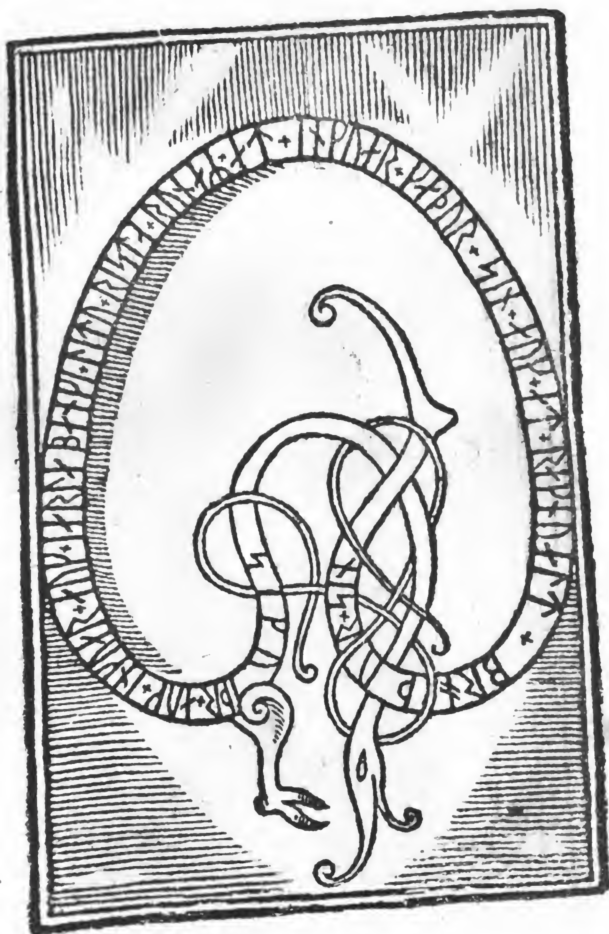

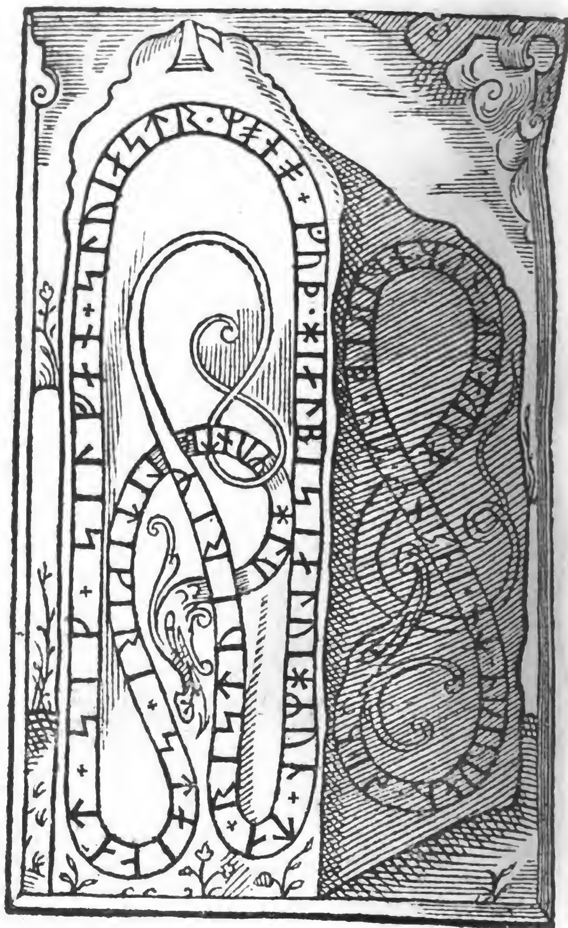

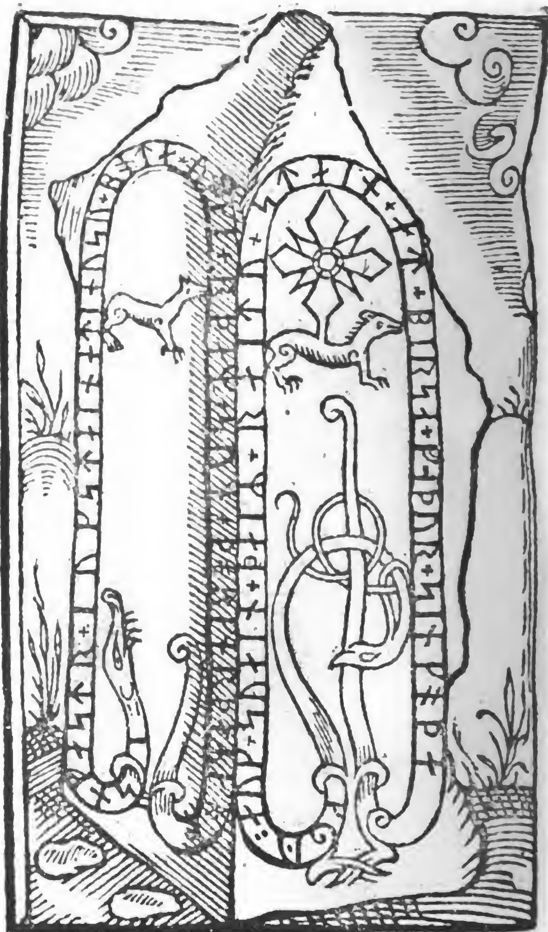

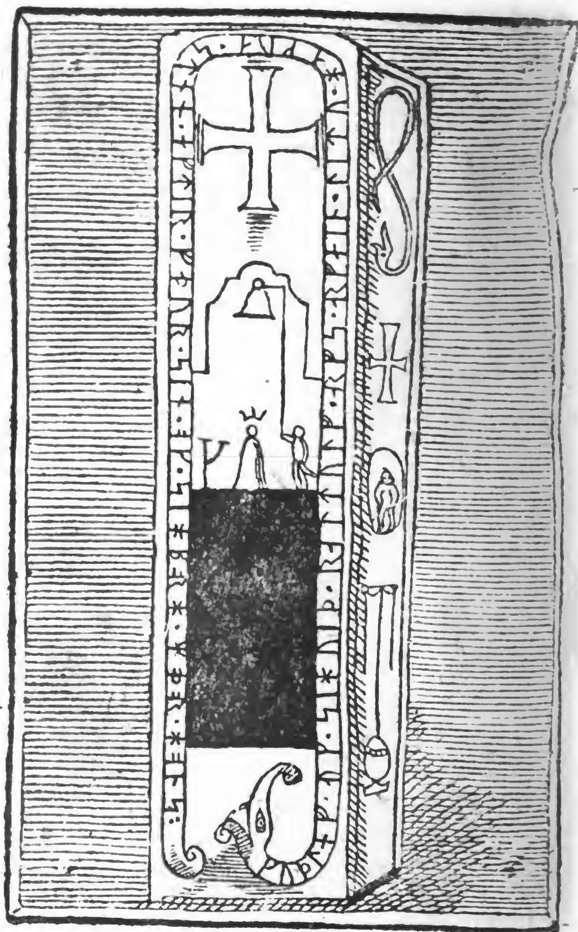

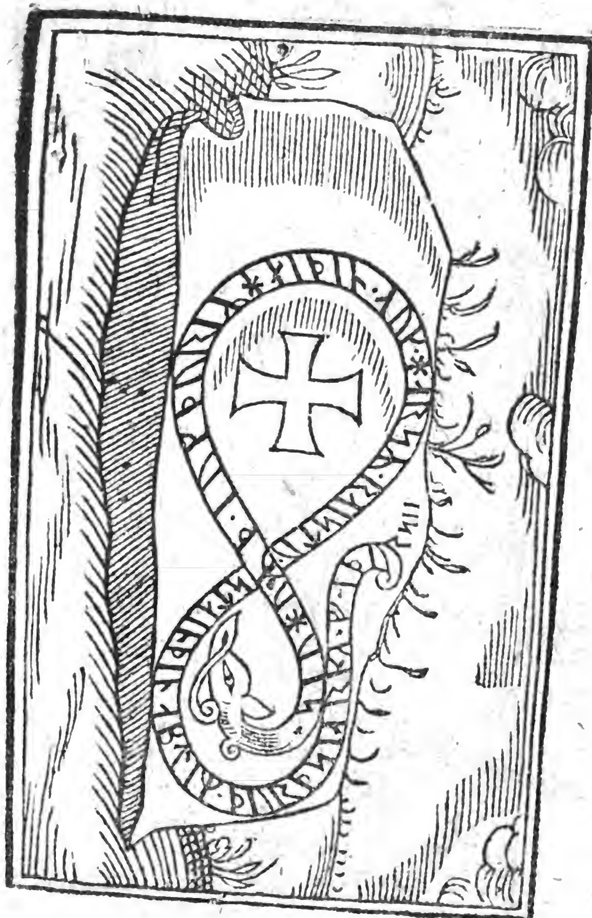

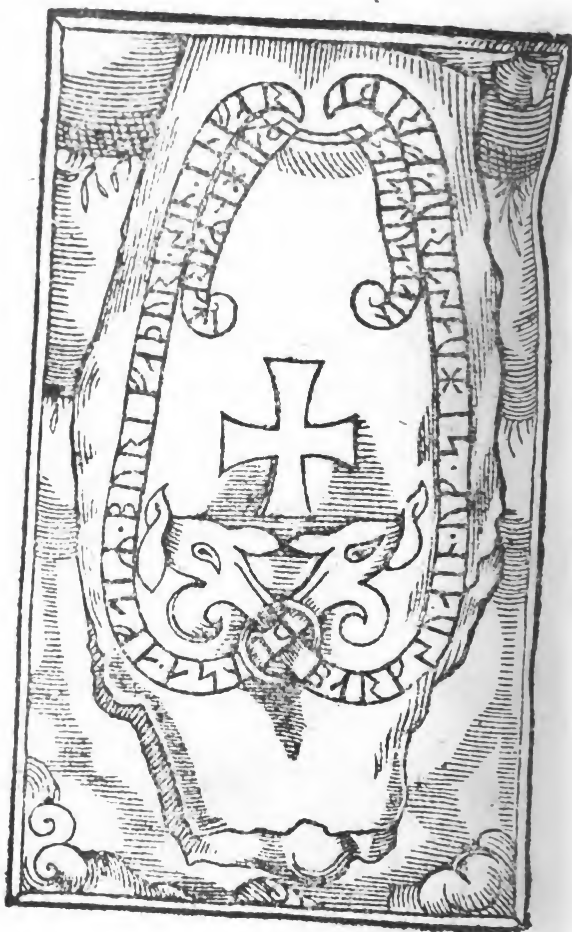

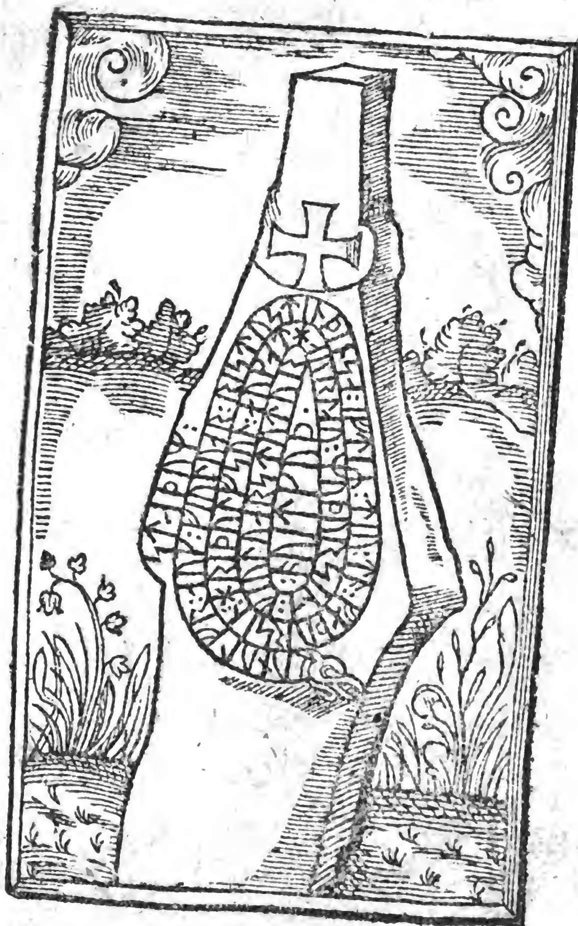

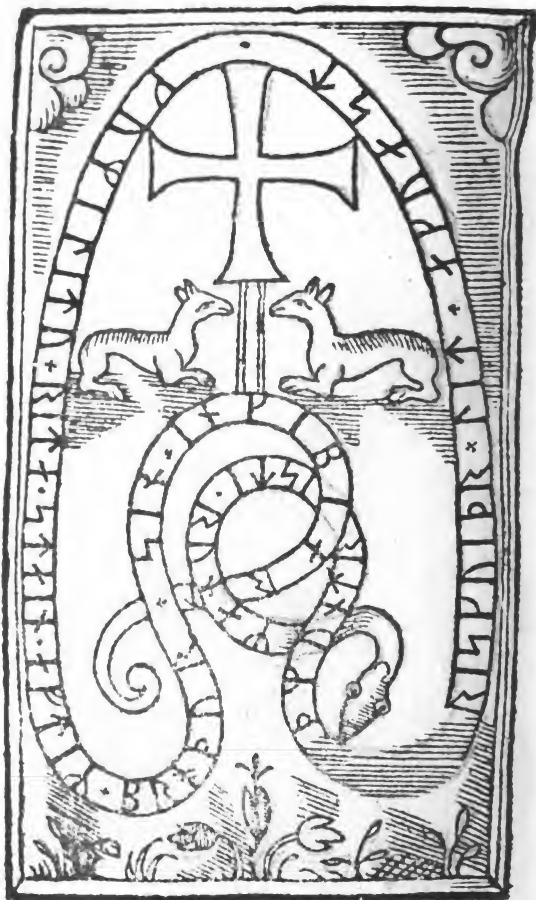

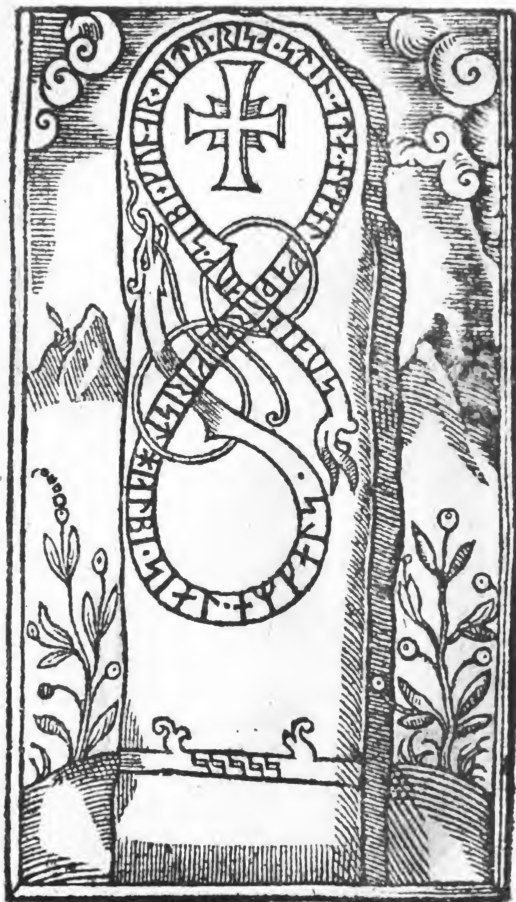

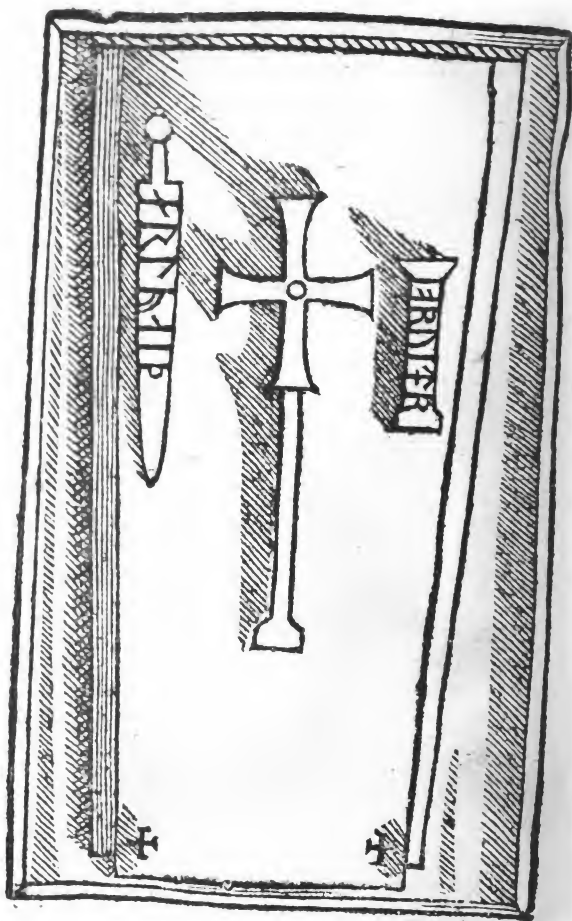

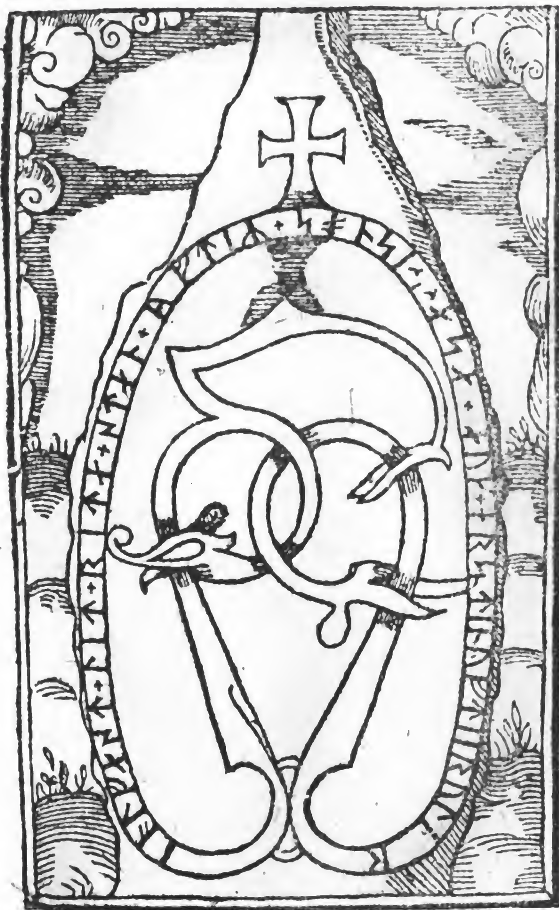

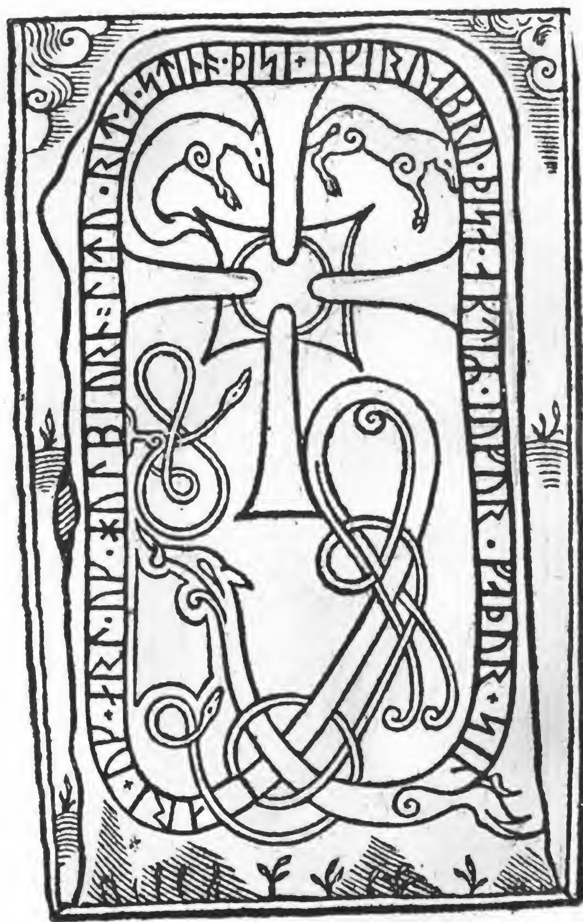
N 3

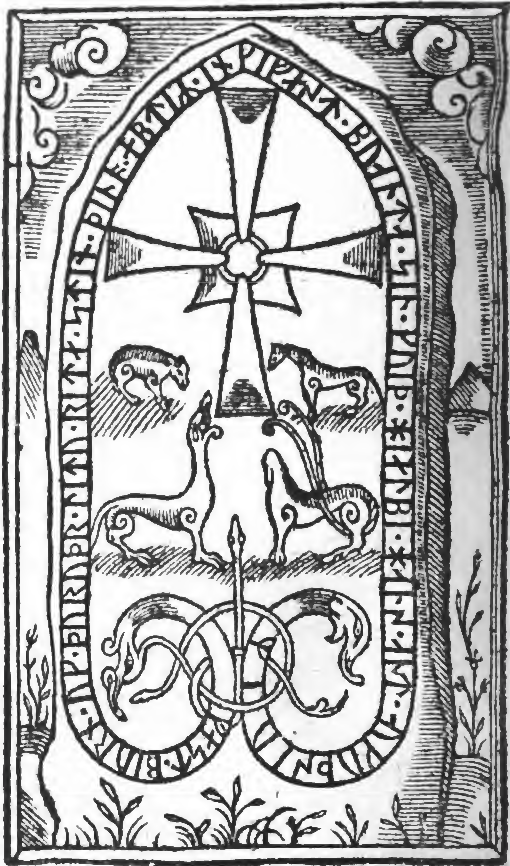

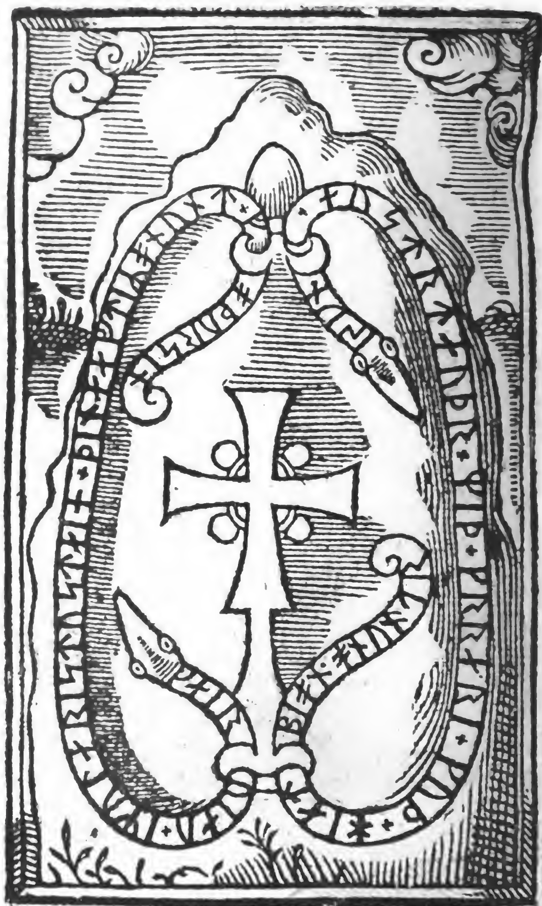
N 4

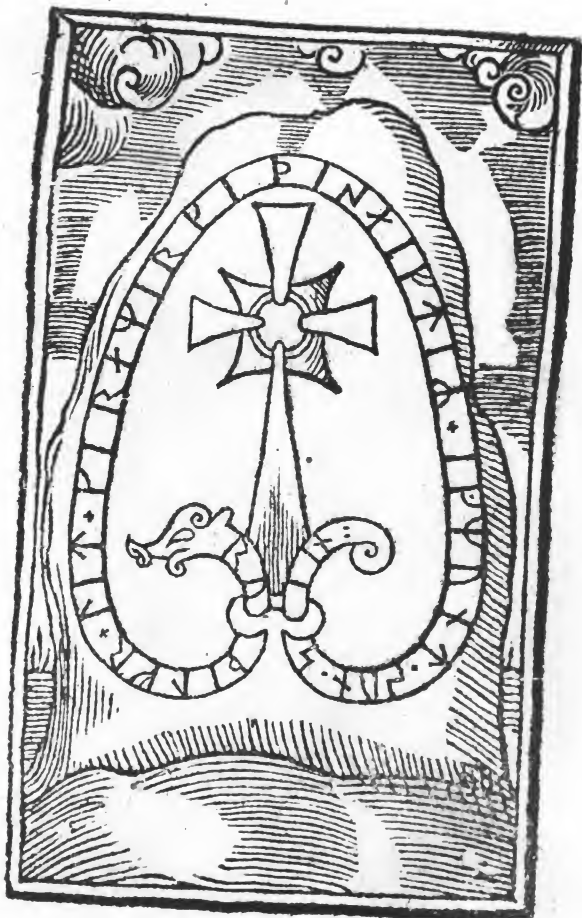

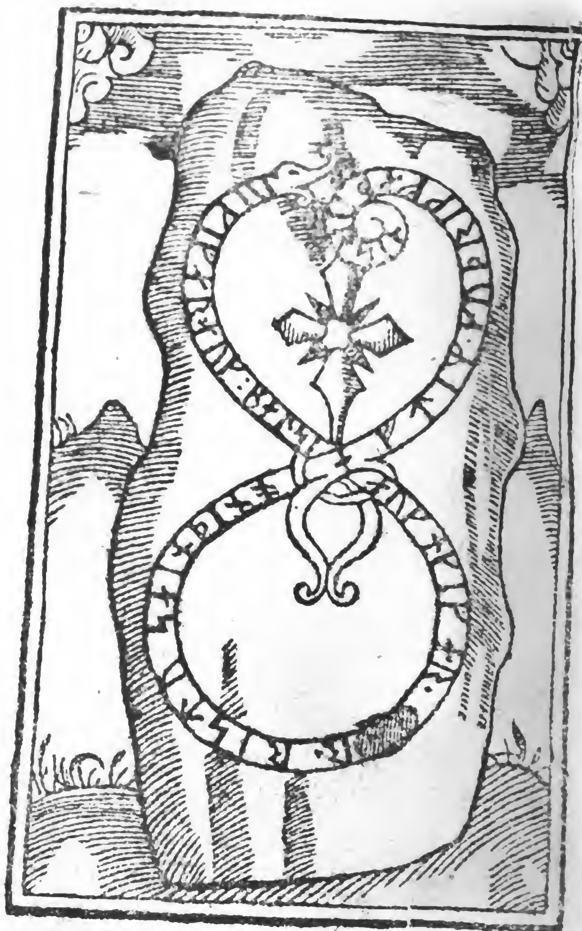

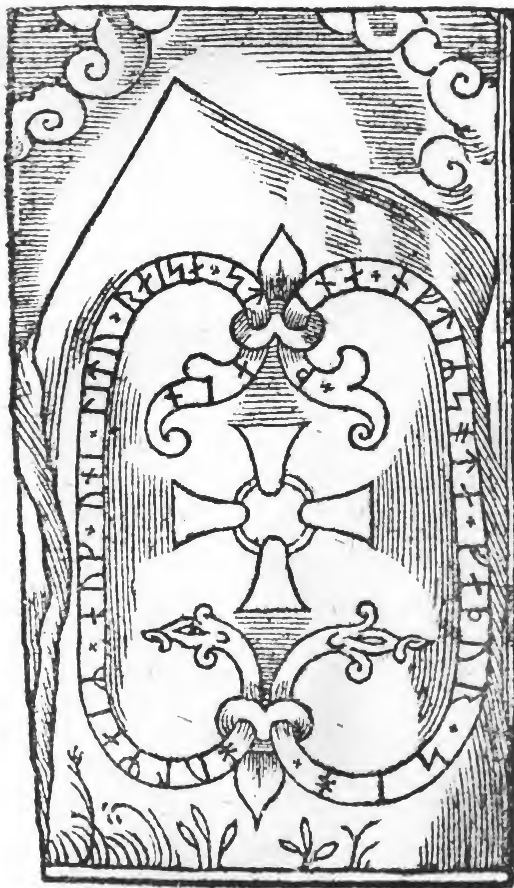

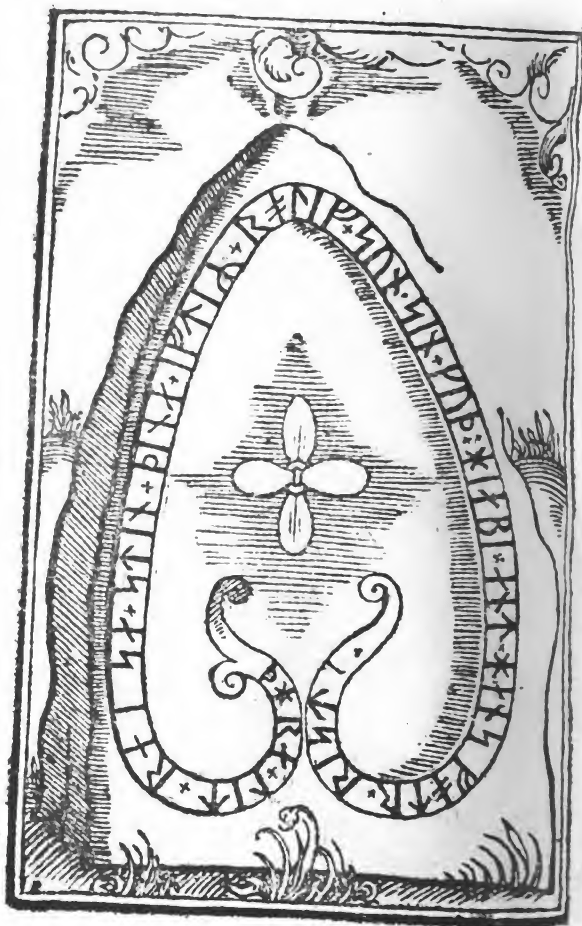

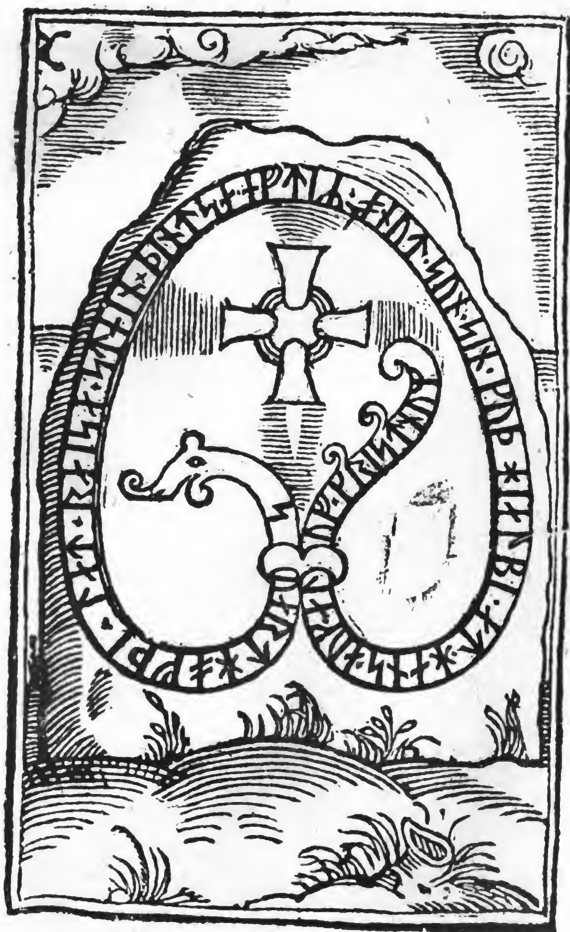

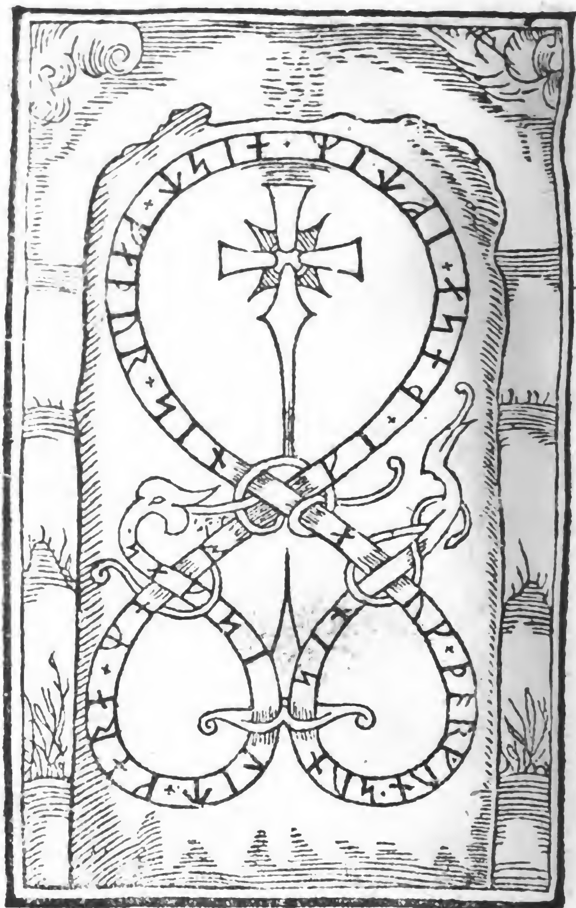

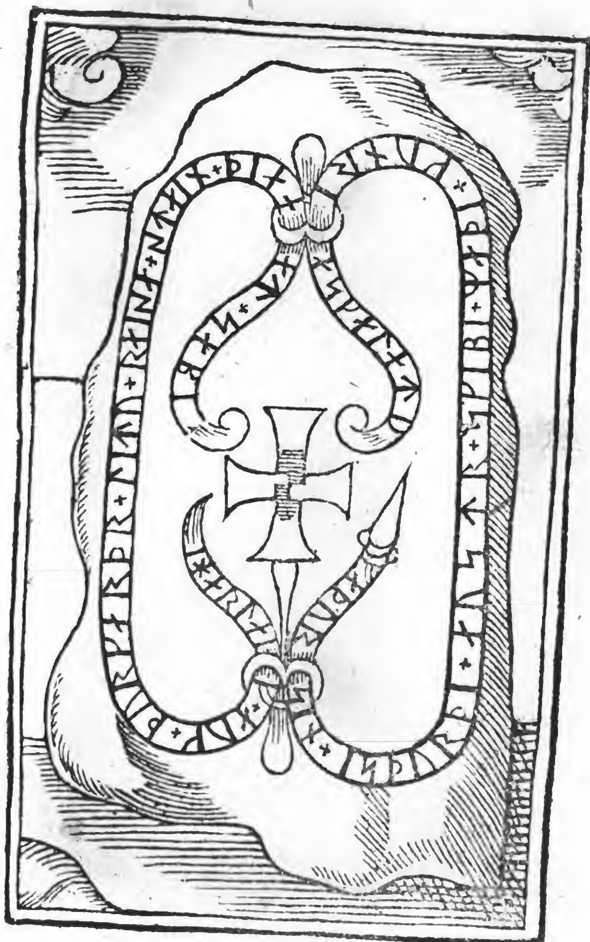

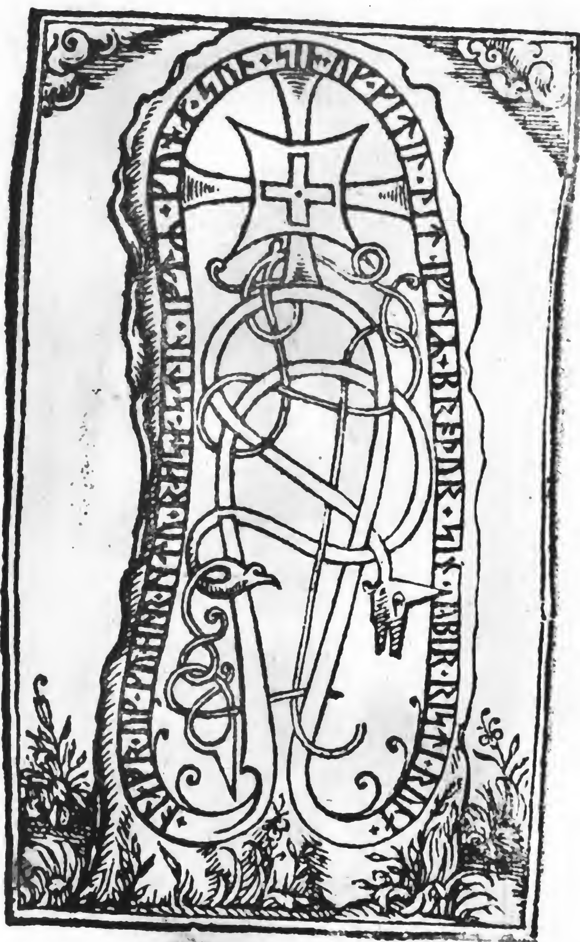

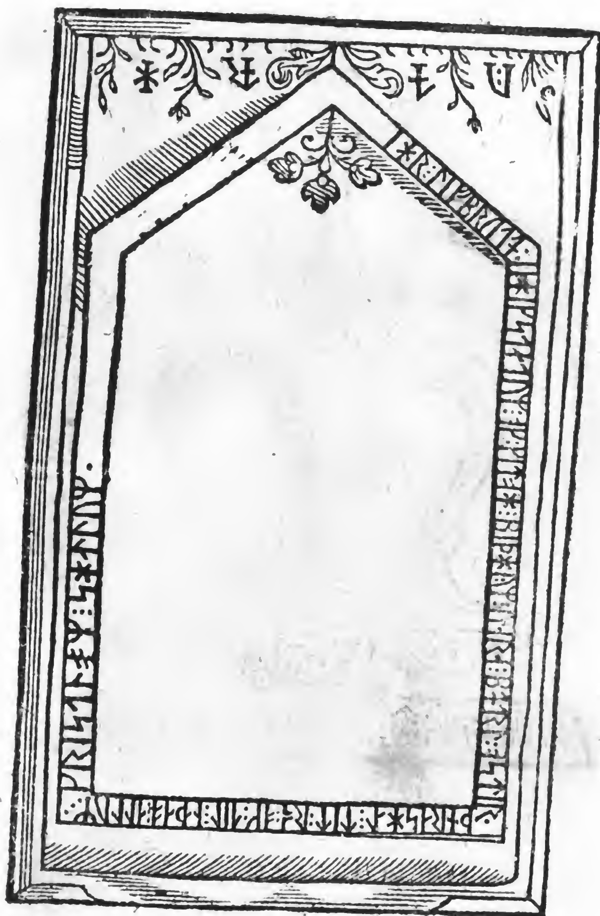

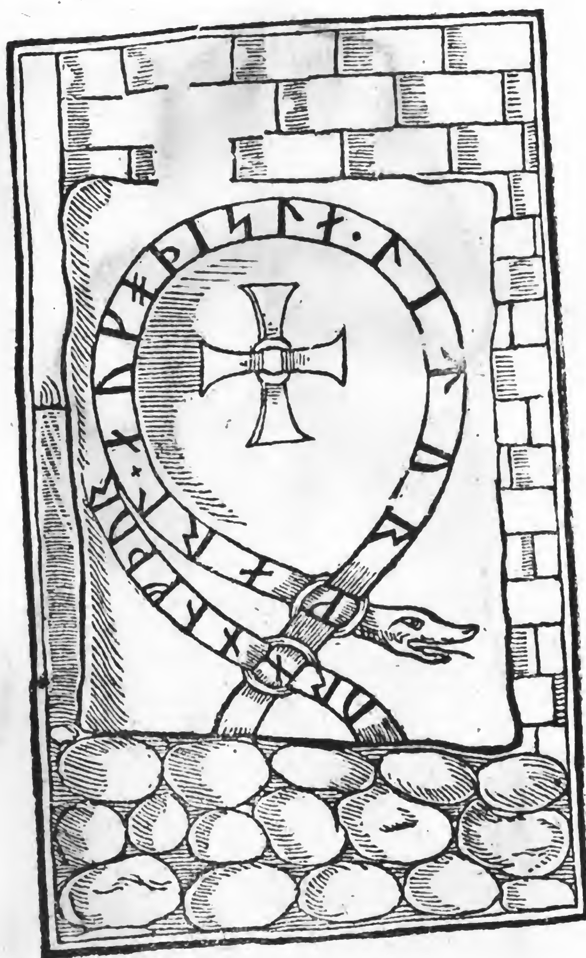

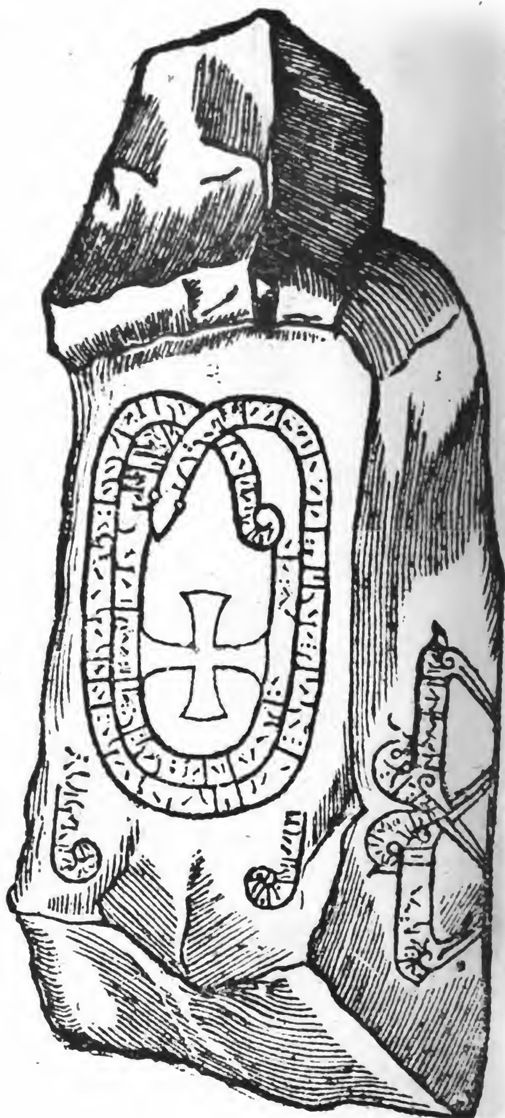
40

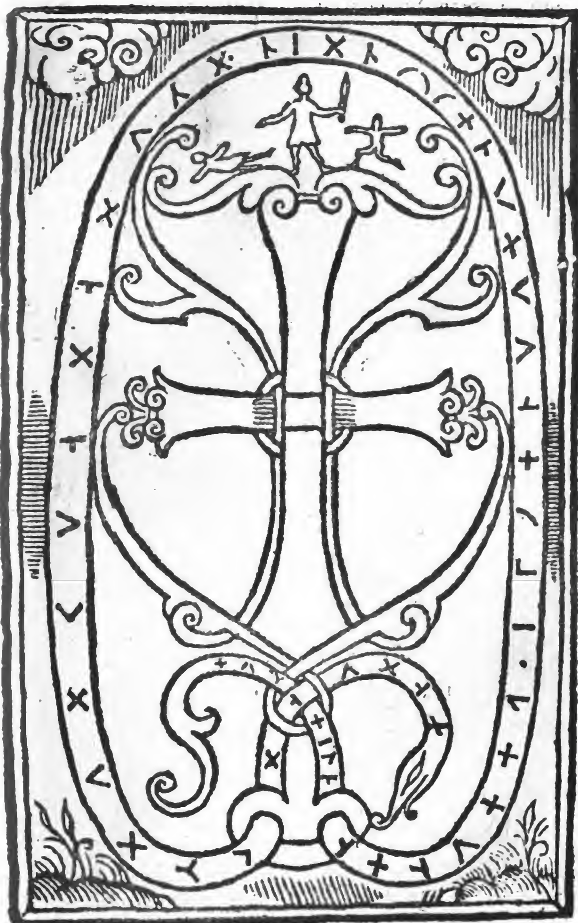

Wester
öster
Nordan

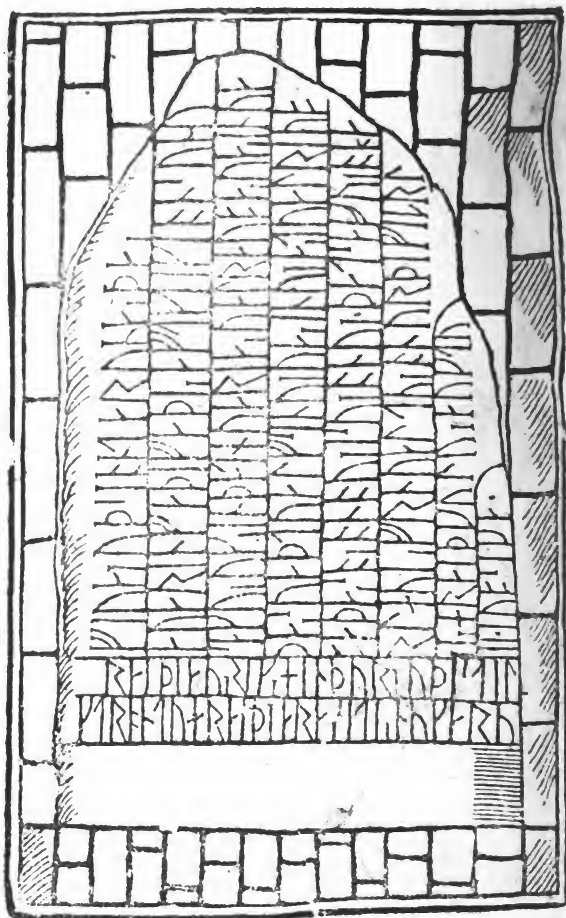
42 Forßa Kyrkering

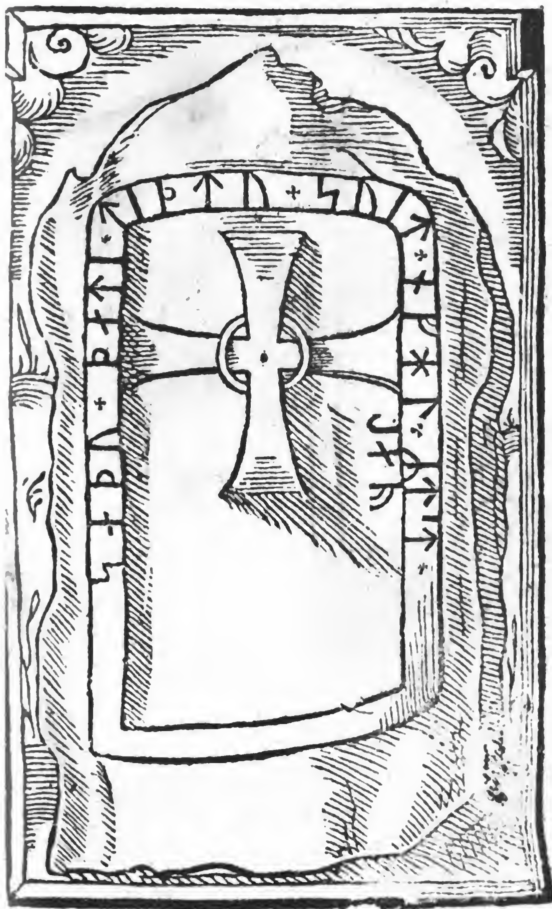

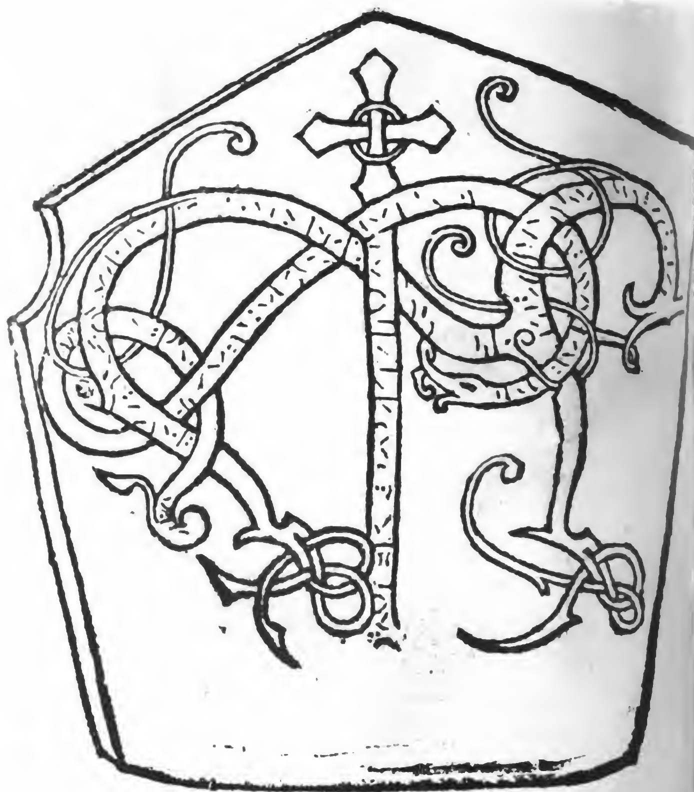

:ämnna i wallersta sochen i östergötland 47.

F I N I S